

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення Шептицької

міської ради

_____ № _____

**ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ
ПЛАНУ ДІЙ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ
ЧЕРВОНОГРАДСЬКОЇ МІСЬКОЇ
ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ
НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ**

Партнером в розробленні Звіту про стратегічну екологічну оцінку Плану дій зі справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади виступила компанія Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, яка в межах проєкту «Справедлива трансформація вугільних регіонів та зелене відновлення енергетичного сектору України», що впроваджується в Україні, за дорученням Федерального міністерства економіки і захисту клімату Німеччини (BMWK), підтримує процес справедливої трансформації Шептицької міської ради у партнерстві з Львівською обласною військовою адміністрацією та Шептицькою міською радою.

Зміст

Вступ	5
1. Зміст та основні цілі документа державного планування, їх зв'язок з іншими документами державного планування	7
2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнози зміну цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено	24
Загальна характеристика території	24
2.1. Природні умови та ресурсний потенціал території громади.....	25
Особливості рельєфу та ландшафту.....	25
Клімат.....	25
Стан атмосферного повітря	25
Радіаційний фон	26
Корисні копалини	26
Водні ресурси	26
Ґрунти і земельні ресурси	27
Ліси та зелені насадження.....	28
Рослинний світ	28
Тваринний світ	29
Природоохоронні об'єкти.....	29
2.2. Стан навколишнього природного середовища	29
Стан рельєфу і ландшафту.....	29
Забруднення атмосферного повітря.....	30
Стан водних ресурсів	35
Забруднення ґрунтів	36
Управління відходами	37
Водопостачання та водовідведення.....	38
Здоров'я населення та інфраструктура закладів медицини	38
Стан інфраструктури.....	44
3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу під час впровадження Плану дій справедливої трансформації Червоноградської ТГ на період до 2030 року	51
4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються Плану дій справедливої трансформації Червоноградської громади, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом	55
5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються Плану дій справедливої трансформації Червоноградської громади, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки Документу державного планування.....	60

6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності -50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків	67
7. Заходи, що передбачається ужити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Документу державного планування	74
8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення	77
9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання Плану дій справедливої трансформації Червоноградської громади на період до 2030 року для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	82
10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	87
11. Резюме нетехнічного характеру інформації	88

Вступ

Червоноградська міська територіальна громада (з центром у м. Шептицький, колишня назва – Червоноград) є пілотною вугільною територією в Україні, яка першою проходить процес справедливої трансформації. Це передбачає необхідність планування комплексу заходів спрямованих на диверсифікацію локальної економіки, зменшення її залежності від вуглевидобутку, соціальну адаптацію мешканців до змін, збереження довкілля та відновлення екологічної рівноваги. План дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади до 2030 року (далі – План) розроблено Проектом «Справедлива трансформація вугільних регіонів та зелене відновлення енергетичного сектору України» із залученням галузевих експертів, представників громадськості, бізнесу та органів місцевої влади.

Стратегічна екологічна оцінка (Далі – CEO) проводиться із врахуванням Резолюції Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року №70/1¹ та проголошених нею глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року. У контексті CEO серед 17 глобальних цілей важливими є Ціль 3. Забезпечення здорового способу життя та добробуту людей будь-якого віку, Ціль 6. Забезпечення наявності та сталого управління водними ресурсами та санітарією, Ціль 11. Забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст і населених пунктів, Ціль 13. Вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та її наслідками, Ціль 15. Захист і відновлення екосистем суші та сприяння їх раціональному використанню, раціональне лісокористування, боротьба з опустелюванням, припинення та повернення назад процесу деградації земель і зупинення втрати біорізноманіття.

Указом Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30.09.2019² постановлено: «Підтримуючи проголошені резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1 глобальні цілі сталого розвитку до 2030 року та результати їх адаптації з урахуванням специфіки розвитку України, викладені у Національній доповіді "Цілі сталого розвитку: Україна", забезпечувати дотримання Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року».

Відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку»³ даний План дій справедливої трансформації Червоноградської територіальної громади (Далі – Червоноградська ТГ) в якості документу державного планування підлягає проведенню стратегічної екологічної оцінки.

Відповідно до цього закону «стратегічна екологічна оцінка - процедура визначення, опису та оцінювання наслідків виконання документів державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виправданих альтернатив, розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків, яка включає визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки, складання звіту про стратегічну екологічну оцінку, проведення громадського обговорення та консультацій (за потреби - транскордонних консультацій), врахування у документі державного планування звіту про стратегічну екологічну оцінку, результатів громадського обговорення та консультацій, інформування про затвердження документа державного планування та здійснюється у порядку, визначеному цим Законом».

Закон визначає, що «Метою стратегічної екологічної оцінки є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження документів державного планування».

Відповідно до Закону «Стратегічна екологічна оцінка здійснюється на основі принципів законності та об'єктивності, гласності, участі громадськості, наукової обґрунтованості, збалансованості інтересів, комплексності, запобігання екологічній шкоді, довгострокового

¹ <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/ua/Agenda2030-UA.pdf>

² <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>

³ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>

**ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ ПЛАНУ ДІЙ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОЇ
МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ**

прогнозування, достовірності та повноти інформації у проекті документа, міжнародного екологічного співробітництва».

Під час проведення стратегічної екологічної оцінки Плану дій зі справедливої трансформації Червоноградської територіальної громади на період до 2030 року було оприлюднено заяву про визначення обсягів СЕО, внесено її до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки. Також у публічних місцях (на дошках оголошень органів місцевого самоврядування, об'єктів соціально-культурного призначення, та в інших місцях масового перебування населення) Червоноградської ТГ було оприлюднено інформацію про розробку Звіту про стратегічну екологічну оцінку Плану дій зі справедливої трансформації Червоноградської ТГ на період до 2030 року.

1. Зміст та основні цілі документа державного планування, їх зв'язок з іншими документами державного планування

Стратегічна екологічна оцінка спрямована на аналіз можливого впливу внаслідок реалізації Плану дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року на стан навколишнього природного середовища та здоров'я мешканців. Тому об'єктом аналізу є стратегічне бачення, стратегічні та операційні цілі та результати Плану дій.

План дій визначає **Стратегічне бачення** справедливої трансформації Шептицької громади до 2030 року наступним чином:

Червоноградська територіальна громада до 2030 року - Центр справедливої трансформації, економічний та культурний центр півночі Львівщини, громада:

- диверсифікованої, інноваційної та низьковуглецевої економіки;
- розвинутого підприємництва з привабливим бізнес кліматом, відкрита для інвесторів, приваблива для туристів;
- дружня до довкілля з якісними екологічними продуктами регіонального значення;
- з комфортною ресурсоефективною та енергоефективною інфраструктурою;
- з високим рівнем цифровізації системи управління, високоякісними публічними послугами;
- молоді, сильних, успішних і щасливих людей.

Для реалізації Стратегічного бачення обрано три **стратегічні цілі**:

- Стратегічна ціль А. Диверсифікована економіка громади на засадах розвитку нових інноваційних кластерів замкнутого циклу, декарбонізації.
- Стратегічна ціль В. Сучасна, комфортна соціальна інфраструктура та енергоефективна система життєзабезпечення громади.
- Стратегічна ціль С. Чисте довкілля, розвиток зеленої енергетики.

Досягнення стратегічних цілей буде здійснюватися шляхом реалізації відповідних оперативних цілей та завдань, наведених у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1. Структура стратегічних, оперативних цілей та завдань Плану дій.

Оперативні цілі	Завдання
Стратегічна ціль А. Диверсифікована економіка громади на засадах розвитку нових інноваційних кластерів замкнутого циклу, декарбонізації	
А.1. Диверсифікована економіка громади та розвиток нових інноваційних кластерів	Створення системи підтримки нової моделі економіки, заснованої на засадах замкнутого циклу, декарбонізації та інноваційності
	Створення системи підтримки кластерів і виробничої кооперації
	Проведення аналізу розвитку виробничих кластерів
	Підтримка розвитку сільськогосподарських і переробних підприємств
	Формування привабливої туристичної інфраструктури
	Створення нових туристичних продуктів і започаткування нових послуг для туристів
	Створення умов для розвитку інноваційних експортоорієнтованих виробництв
	Створення логістичного хабу
	Підтримка меблевого виробництва
А.2. Розвиток МСП і підтримка стартапів	Підтримка жіночого підприємництва, зокрема створення Центру жіночого підприємництва
	Підтримка розвитку бізнес інфраструктури
	Створення молодіжних центрів інновацій, стартапів, креативної економіки та робототехніки
	Створення системи залучення ВПО до економічної діяльності
	Створення умов для роботи фрілансерів – постійні місця для коворкінгу

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ ПЛАНУ ДІЙ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

A.3. Ефективне використання постіндустріальних територій	Впровадження переробки тереконів з використанням інноваційних технологій, зокрема виробництво будівельних матеріалів
	Підготовка промислових майданчиків на базі закритих шахт
	Розробка сучасної планувальної документації
	Створення привабливих продуктів індустріального туризму
A.4. Привабливий бізнес клімат і інвестиційні продукти громади	Формування реєстрів даних у муніципальній інформаційній системі
	Підготовка найбільш привабливих земельних ділянок, промислових майданчиків і об'єктів для інвестування
	Створення індустріального парку
	Створення ефективної системи інвестиційного супроводу та якісних послуг для інвестора
	Активний маркетинг території Шептицького субрегіону (бренд, промоція, активна виставкова діяльність тощо)
Стратегічна ціль В. Сучасна, комфортна соціальна інфраструктура та енергоефективна система життєзабезпечення громади	
B.1. Безпечна та комфортна транспортна система громади	Створення доступної дорожньої інфраструктури (ремонт доріг та тротуарів орієнтованих на потреби людей із інвалідністю)
	Формування сучасної системи громадського транспорту
	Велогромада – розвиток велоінфраструктури
	Безпека громади (засоби обмеження руху, відеоспостереження в громаді, громадський порядок)
	Розвиток зеленого транспорту (електромобілі, заправки для електромобілів)
B 2. Енергоефективна комунальна інфраструктура	Енергоефективність системи водозабезпечення
	Реформування системи теплопостачання громади
	Енергоефективні та термомодернізовані будівлі громади (комунальні будівлі та житловий фонд)
	Резервне енергозабезпечення
	Ефективна система управління житловим фондом (створення ОСББ, управляючі компанії)
B 3. Ефективна соціально відповідальна система управління трансформацією громади	Запровадження сучасного ефективного управління громадою на засадах SMART (ефективні організаційні структури, мережі, бази даних, SMART-громада)
	Впровадження нових форм прямої демократії, громадської участі (партиципації) та ефективна комунікація з громадою
	Створення Агенції справедливої трансформації
	Молодіжне самоуправління та молодіжний розвиток (молодіжна рада)
	Зміцнення систем цивільного захисту та запобігання надзвичайним ситуаціям
B 4. Ефективні соціальні сервіси, орієнтовані на потреби громади	Модернізація об'єктів соціальної інфраструктури
	Цифровізація адміністративних і соціальних послуг (ЦНАП, кабінет мешканця, колцентр)
	Створення сучасної системи надання послуг з охорони здоров'я
	Сучасні освітні простори для розвитку
	Розвиток культурних просторів
B.5. Сучасна система підготовки кадрів, орієнтована на нову модель економіки	Створення ефективної системи підготовки кваліфікованих кадрів, орієнтованої на потреби бізнесу
	Сприяння модернізації професійно-технічної освіти
	Реформування системи профорієнтації молоді на базі сучасних модернізованих мереж та закладів освіти
	Створення системи перекваліфікації вивільнених працівників вуглевидобувних і суміжних підприємств
Стратегічна ціль С. Чисте довкілля, розвиток зеленої енергетики	
C.1. Ефективна система контролю за станом довкілля	Формування світогляду людини, дружнього до довкілля та енергоефективної поведінки
	Впровадження системного контролю за якістю повітря
	Впровадження системного контролю за якістю води і ґрунтів
	Створення муніципальної системи енергменеджменту
	Енергомоніторинг

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ ПЛАНУ ДІЙ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

С 2. Ефективний енергоменеджмент громади		Розробка та ухвалення Плану дій сталого енергетичного розвитку та клімату (ПДСРК)
		Впровадження системи навчання енергоменеджерів
		Створення системи навчання енергоефективної поведінки населення
С.3. Розвиток альтернативних джерел енергії, зеленої енергетики		Встановлення біогазових установок
		Встановлення сонячних електричних станцій на дахах будівель
		Перетворення ТПВ у RDF (refuse derived fuel) – паливо, отримане із подрібнених і спресованих ТПВ в брикети / гранули
		Впровадження теплових насосів
		Розробка концепції переходу громади на альтернативні джерела енергії
		Пілотне створення громадської будівлі за принципом «NZEB» з використанням теплових насосів і фотовольтаїчних панелей
С.4. Сучасні екологічно дружні простори для дозвілля та відновлення		Осучаснення паркових і рекреаційних зон
		Створення умов для дозвілля та відпочинку, орієнтованих на потреби громади
		Рекультивация забруднених промисловою діяльністю земельних ділянок
		Реконструкція набережної
		Збереження екосистем громади (водойми, лісові масиви)
С.5. Сучасна система поводження з ТПВ		Протидія просіданню ґрунтів
		Впровадження системи роздільного збору ТПВ
		Впровадження ефективної системи переробки ТПВ
		Очищення території від стихійних сміттєзвалищ

Система стратегічного планування в Україні передбачає наявність кореляції та координації між центральним, регіональним та місцевим рівнем стратегічного планування. Відповідно План дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року повинен узгоджуватися на рівні стратегічних та операційних цілей із документами стратегічного планування вищого рівня – Стратегією розвитку Львівської області на період до 2027 року та Державною стратегією регіонального розвитку на період до 2027 року, а також документами стратегічного планування у сфері екологічної політики.

Аналіз узгодження стратегічних та оперативних цілей Плану дій справедливої трансформації Червоноградської ТГ до 2030 року та стратегічних і операційних цілей оновленої (в редакції від 13 серпня 2024 року) Державної стратегії регіонального розвитку до 2030 року засвідчує наявний рівень кореляції та повного або часткового узгодження стратегічних і операційних цілей у цих документах (Таблиця 1.2).

Аналіз відповідності Плану дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади Стратегії розвитку Львівської області до 2027 року (актуалізованої у 2024 році) засвідчує, що стратегічні та операційні цілі Плану дій та Стратегії розвитку Львівської області повністю або частково узгоджуються за основними векторами розвитку. (Таблиця 1.3).

Таблиця 1.2. Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Плану дій справедливої трансформації Червоноградської ТГ до 2030 року оновленій Державній Стратегії регіонального розвитку на період до 2027 року

Стратегічні та оперативні цілі Плану дій справедливої трансформації Червоноградської ТГ до 2030 року	Стратегічні та оперативні цілі оновленої Державної Стратегії регіонального розвитку на період до 2027 року									
	СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах	Оперативна ціль 1. Забезпечення інтегрованого розвитку територій з урахуванням інтересів майбутніх поколінь	Оперативна ціль 2. Задоволення потреби населення у якісних адміністративних і публічних послугах	Оперативна ціль 3. Соціальний захист ветеранів війни та їх сімей, ВПО та інших вразливих груп	СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів	Оперативна ціль 1. Інфраструктура, стійка до безпекових, соціальних та економічних викликів	Оперативна ціль 2. Сильна, спроможна та конкурентоздатна регіональна економіка	СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 3. Розбудова ефективного багаторівневого врядування	Оперативна ціль 1. Розвиток інституційної спроможності органів публічної влади з урахування практик ЄС	Оперативна ціль 2. Розвиток різних форм співробітництва та управління публічними інвестиціями
Стратегічна ціль А. Диверсифікована економіка громади на засадах розвитку нових інноваційних кластерів замкнутого циклу, декарбонізації	+	+			+		++			
A.1. Диверсифікована економіка громади та розвиток нових інноваційних кластерів	+	+			++		+			
A.2. Розвиток МСП і підтримка стартапів	+	+			+		+			
A.3. Ефективне використання постіндустріальних територій	+	+			+		+			
A.4. Привабливий бізнес клімат і інвестиційні продукти громади	+	+			++		++			
Стратегічна ціль В. Сучасна, комфортна соціальна інфраструктура та енергоефективна система життєзабезпечення громади	+	+	+	+		+		+	+	
B.1. Безпечна та комфортна транспортна система громади	+	+	+			++				
B.2. Енергоефективна комунальна інфраструктура	+	+	+			++				
B.3. Ефективна соціально відповідальна система управління трансформацією громади	+		+					++	++	+
B.4. Ефективні соціальні сервіси, орієнтовані на потреби громади	+		++	++						
B.5. Сучасна система підготовки кадрів, орієнтована на нову модель економіки		+	+							
Стратегічна ціль С. Чисте довкілля, розвиток зеленої енергетики	+	+								
C.1. Ефективна система контролю за станом довкілля	+	++								
C.2. Ефективний енергоменеджмент громади	+	+								
C.3. Розвиток альтернативних джерел енергії, зеленої енергетики	+	++								

Стратегічні та оперативні цілі Плану дій справедливої трансформації Червоноградської ТГ до 2030 року	Стратегічні та оперативні цілі оновленої Державної Стратегії регіонального розвитку на період до 2027 року									
	СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах	Оперативна ціль 1. Забезпечення інтегрованого розвитку територій з урахуванням інтересів майбутніх поколінь	Оперативна ціль 2. Задоволення потреби населення у якісних адміністративних і публічних послугах	Оперативна ціль 3. Соціальний захист ветеранів війни та їх сімей, ВПО та інших вразливих груп	СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів	Оперативна ціль 1. Інфраструктура, стійка до безпекових, соціальних та економічних викликів	Оперативна ціль 2. Сильна, спроможна та конкурентоздатна регіональна економіка	СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 3. Розбудова ефективного багаторівневого врядування	Оперативна ціль 1. Розвиток інституційної спроможності органів публічної влади з урахування практик ЄС	Оперативна ціль 2. Розвиток різних форм співробітництва та управління публічними інвестиціями
С.4. Сучасні екологічно дружні простори для дозвілля та відновлення	+	+								
С.5. Сучасна система поводження з ТПВ	+	++								

++ - повна відповідність

+ - часткова відповідність

Таблиця 1.3. Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Плану дій справедливої трансформації Шептицької ТГ до 2030 року оновленій Стратегії розвитку Львівської області на період до 2027 року

Стратегічні та оперативні цілі Плану дій справедливої трансформації Червоноградської ТГ до 2030 року	Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Львівської області																	
	1. БЕЗПЕКА ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ДЕМОГРАФІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ НАЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ	1.1. Підтримка обороноздатності держави та сектору безпеки	1.2. Розвиток невідкладної та високоспеціалізованої медицини	1.3. Реабілітація, оздоровлення, фізичне та духовне відновлення	1.4. Розвиток освітнього та духовного потенціалу нації	1.5. Інклюзивне суспільство	2. ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНУ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	2.1. Розвиток смарт-спеціалізації регіону	2.2. Розвиток підприємництва та інвестиційної привабливості регіону	2.3. Модернізація дорожньо-транспортної, прикордонної, логістичної, виробничої, цифрової та критичної інфраструктури	2.4. Підготовка кадрів у відповідності до актуальних потреб ринку праці	2.5. Комплексне просторове планування та ефективне управління територіями	3. ОХОРОНА ДОВКІЛЛЯ ТА ЗЕЛЕНИЙ ПЕРЕХІД	3.1. Енергетична безпека та самодостатність регіону	3.2. Запобігання забрудненню водних ресурсів та атмосферного повітря	3.3. Налаштування системи поводження з відходами та формування екологічної свідомості населення	3.4. Збереження біорізноманіття та розвиток природоохоронних територій	3.5. Зменшення негативного впливу вугледобування та теплової генерації на довкілля
Стратегічна ціль А. Диверсифікована економіка громади на засадах розвитку нових інноваційних кластерів замкнутого циклу, декарбонізації							+	++	++									++
A.1. Диверсифікована економіка громади та розвиток нових інноваційних кластерів							+	++	++									
A.2. Розвиток МСП і підтримка стартапів							++	+	++									
A.3. Ефективне використання постіндустріальних територій							++	++	++									+
A.4. Привабливий бізнес клімат і інвестиційні продукти громади							++	+	++									
Стратегічна ціль В. Сучасна, комфортна соціальна	+		+	+	+	+				++			+	++				+

Стратегічні та оперативні цілі Плану дій справедливої трансформації Червоноградської ТГ до 2030 року	Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Львівської області																	
	1. БЕЗПЕКА ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ДЕМОГРАФІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ НАЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ ВІБУДОВИ	1.1. Підтримка обороноздатності держави та сектору безпеки	1.2. Розвиток невідкладної та високоспеціалізованої медицини	1.3. Реабілітація, оздоровлення, фізичне та духовне відновлення	1.4. Розвиток освітнього та духовного потенціалу нації	1.5. Інтегративне суспільство	2. ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНУ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	2.1. Розвиток смарт-спеціалізації регіону	2.2. Розвиток підприємництва та інвестиційної привабливості регіону	2.3. Модернізація дорожньо-транспортної, прикордонної, логістичної, виробничої, цифрової та критичної інфраструктури	2.4. Підготовка кадрів у відповідності до актуальних потреб ринку праці	2.5. Комплексне просторове планування та ефективне управління територіями	3. ОХОРОНА ДОВКІЛЛЯ ТА ЗЕЛЕНИЙ ПЕРЕХІД	3.1. Енергетична безпека та самодостатність регіону	3.2. Запобігання забрудненню водних ресурсів та атмосферного повітря	3.3. Налаштування системи поводження з відходами та формування екологічної свідомості населення	3.4. Збереження біорізноманіття та розвиток природоохоронних територій	3.5. Зменшення негативного впливу вуглеводобування та теплової генерації на довкілля
інфраструктура та енергоефективна система життєзабезпечення громади																		
В.1. Безпечна та комфортна транспортна система громади										++								
В.2. Енергоефективна комунальна інфраструктура													+	++	+			++
В.3. Ефективна соціально відповідальна система управління трансформацією громади	+											++						
В.4. Ефективні соціальні сервіси, орієнтовані на потреби громади	++		+	++	+	++												
В.5. Сучасна система підготовки кадрів, орієнтована на нову модель економіки	+				++						++							
Стратегічна ціль С. Чисте довкілля, розвиток зеленої енергетики													++	++	++	++	++	++

Стратегічні та оперативні цілі Плану дій справедливої трансформації Червоноградської ТГ до 2030 року	Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Львівської області																		
	1. БЕЗПЕКА ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ДЕМОГРАФІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ НАЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ	1.1. Підтримка обороноздатності держави та сектору безпеки																	
		1.2. Розвиток невідкладної та високоспеціалізованої медицини																	
		1.3. Реабілітація, оздоровлення, фізичне та духовне відновлення																	
		1.4. Розвиток освітнього та духовного потенціалу нації																	
		1.5. Інтегративне суспільство																	
		2. ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНУ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ																	
		2.1. Розвиток смарт-спеціалізації регіону																	
		2.2. Розвиток підприємництва та інвестиційної привабливості регіону																	
		2.3. Модернізація дорожньо-транспортної, прикордонної, логістичної, виробничої, цифрової та критичної інфраструктури																	
2.4. Підготовка кадрів у відповідності до актуальних потреб ринку праці																			
2.5. Комплексне просторове планування та ефективне управління територіями																			
3. ОХОРОНА ДОВКІЛЛЯ ТА ЗЕЛЕНИЙ ПЕРЕХІД																			
3.1. Енергетична безпека та самодостатність регіону																			
3.2. Запобігання забрудненню водних ресурсів та атмосферного повітря														+		+			
3.3. Налягодження системи поводження з відходами та формування екологічної свідомості населення																			
3.4. Збереження біорізноманіття та розвиток природоохоронних територій																+			
3.5. Зменшення негативного впливу вугледобування та теплової генерації на довкілля																		+	
С.1. Ефективна система контролю за станом довкілля																			
С.2. Ефективний енергоменеджмент громади														+	++			+	
С.3. Розвиток альтернативних джерел енергії, зеленої енергетики														++	++	+	+	++	
С.4. Сучасні екологічно дружні простори для дозвілля та відновлення														+		+	+		
С.5. Сучасна система поводження з ТПВ														+		++			

++ - повна відповідність

+ - часткова відповідність

Державна Стратегія регіонального розвитку до 20227 року передбачає реалізацію трьох стратегічних цілей:

- СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах
- СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів
- СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 3. Розбудова ефективного багаторівневого врядування.

Усі стратегічні цілі Плану дій справедливої трансформації узгоджуються із стратегічною ціллю 1 ДСРР-2027. Стратегічна ціль А Плану дій узгоджуються із Стратегічною ціллю 2 ДСРР-2027, передбачаючи диверсифікацію економіки громади та розвиток нових інноваційних кластерів, розвиток МСП і підтримку стартапів, ефективне використання постіндустріальних територій, привабливий бізнес клімат і інвестиційні продукти громади. Стратегічна ціль В Плану дій узгоджується із Стратегічною ціллю 3 ДСРР-2027, зокрема, в частині створення ефективної соціально відповідальної системи управління трансформацією громади.

Стратегія розвитку Львівської області до 2027 року також передбачає реалізацію трьох стратегічних цілей, які своєю чергою складаються із 15 оперативних цілей. Стратегічні цілі Стратегії Львівщини-2027:

1. БЕЗПЕКА ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ДЕМОГРАФІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ НАЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ
2. ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНУ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ
3. ОХОРОНА ДОВКІЛЛЯ ТА ЗЕЛЕНИЙ ПЕРЕХІД

Із стратегічною ціллю 1 Стратегії Львівщини-2027 узгоджуються оперативні цілі стратегічної цілі В Плану дій, зокрема, В 3. Ефективна соціально відповідальна система управління трансформацією громади, В 4. Ефективні соціальні сервіси, орієнтовані на потреби громади, В.5. Сучасна система підготовки кадрів, орієнтована на нову модель економіки.

Стратегічній цілі 2 Стратегії Львівщини-2027 відповідають усі оперативні цілі стратегічної цілі А Плану дій, зокрема, А.1. Диверсифікована економіка громади та розвиток нових інноваційних кластерів, А.2. Розвиток МСП і підтримка стартапів, А.3. Ефективне використання постіндустріальних територій, А.4. Привабливий бізнес клімат і інвестиційні продукти громади, а також оперативна ціль В.1. Безпечна та комфортна транспортна система громади.

Із стратегічною ціллю 3 Стратегії Львівщини-2027 узгоджуються оперативні цілі Плану дій: А.3. Ефективне використання постіндустріальних територій, В 2. Енергоефективна комунальна інфраструктура, С.1. Ефективна система контролю за станом довкілля, С 2. Ефективний енергоменеджмент громади, С.3. Розвиток альтернативних джерел енергії, зеленої енергетики, С.4. Сучасні екологічно дружні простори для дозвілля та відновлення, С.5. Сучасна система поводження з ТПВ.

Таким чином, План дій справедливої трансформації Червоноградської ТГ до 2030 року узгоджується із документами стратегічного планування вищого рівня – регіонального та національного та відповідає цілям державної і регіональної політики.

Невід'ємною частиною системи державного стратегічного планування також є документи стратегічного планування в екологічній сфері. Відповідно до Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»⁴ *«Метою державної екологічної політики є досягнення доброго стану довкілля шляхом запровадження екосистемного підходу до всіх напрямів соціально-економічного розвитку України з метою забезпечення конституційного права кожного громадянина України на чисте та безпечне довкілля, впровадження збалансованого природокористування і збереження та відновлення природних екосистем».*

Аналіз узгодження стратегічних цілей державної екологічної політики, наведених у вказаному законі, та операційних цілей Стратегічної цілі С. Чисте довкілля, розвиток зеленої енергетики Плану дій справедливої трансформації Червоноградської ТГ до 2030 року свідчить

⁴ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ ПЛАНУ ДІЙ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

про відповідність пріоритетів діяльності Червоноградської громади у сфері збереження довкілля цілям Державної екологічної політики (Таблиця 1.4).

Таблиця 1.2. Узгодження операційних цілей Стратегічної цілі С Плану дій справедливої трансформації Червоноградської ТГ та Державної екологічної політики (Стратегії)

Операційні цілі Стратегічної цілі С. Плану дій справедливої трансформації Червоноградської ТГ	Стратегічні цілі Державної екологічної політики (Стратегії)				
	1. Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва	2. Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України	3. Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку	4. Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення	5. Удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління
С.1. Ефективна система контролю за станом довкілля	+	+	++	+	++
С.2. Ефективний енергоменеджмент громади	+		+	+	
С.3. Розвиток альтернативних джерел енергії, зеленої енергетики			+	+	
С.4. Сучасні екологічно дружні простори для дозвілля та відновлення		++			
С.5. Сучасна система поводження з ТПВ			++	+	

++ - повна відповідність

+ - часткова відповідність

Оскільки План дій справедливої трансформації Червоноградської територіальної громади до 2030 року на рівні стратегічних та операційних цілей не може деталізовано охопити усі аспекти екологічної політики держави відповідно до їх розподілу на окремі сектори діяльності, проаналізовано відповідність на рівні завдань Плану дій справедливої трансформації стратегічним та операційним цілям окремих важливих документів державного планування у сфері екології та захисту навколишнього природного середовища (Таблиця 1.5).

Як свідчить аналіз завдання Плану дій справедливої трансформації Червоноградської територіальної громади узгоджуються із:

- Десятьма із дванадцяти стратегічних цілей Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року (крім стратегічних цілей 2. Створення ефективної системи хімічної безпеки та 10. Стабілізація екологічної рівноваги на тимчасово окупованих територіях);
- Усіма трьома стратегічними цілями Водної стратегії України на період до 2030 року;
- Чотирма із п'яти стратегічними цілями Державної стратегії управління лісами України до 2035 року (крім цілі 5. Дослідження та освіта);
- Шістьма із семи стратегічними цілями Енергетичної стратегії України до 2050 року (крім цілі 5. Всебічна інтеграція з ринками Європейського Союзу та ефективне функціонування внутрішніх ринків);
- Усіма п'ятьма стратегічними цілями Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року;
- Із положеннями Національного плану управління відходами до 2033 року (в частині поводження із побутовими та промисловими відходами та відходами виробництва продукції сільського господарства)
- Чотирма із п'яти національних цілей Національного плану з енергетики та клімату на період до 2030 року (крім цілі 4. Внутрішній енергетичний ринок);
- Усіма трьома завданнями Стратегії низьковуглецевого розвитку України до 2030 року.

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ ПЛАНУ ДІЙ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

Таблиця 1.3. Узгодження завдань Плану дій справедливої трансформації Червоноградської ТГ до 2030 року із документами стратегічного планування національного рівня у сфері екології та захисту довкілля

Стратегічні цілі окремих державних документів стратегічного планування у сфері екології	Завдання Плану дій справедливої трансформації Червоноградської ТГ до 2030 року
Стратегія екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року (Розпорядження КМУ)⁵	
1.Зменшення рівня промислового забруднення	С.1.2. Впровадження системного контролю за якістю повітря С.1.3.Впровадження системного контролю за якістю води і ґрунтів С.4.3.Рекультивация забруднених промисловою діяльністю земельних ділянок
2.Створення ефективної системи хімічної безпеки	-
3.Забезпечення раціонального використання природних ресурсів	С.2.2. Енергомоніторинг С.2.5.Створення системи навчання енергоефективної поведінки населення С.3.2. Встановлення сонячних електричних станцій на дахах будівель С.3.5. Розробка концепції переходу громади на альтернативні джерела енергії
4.Досягнення “доброго” екологічного стану вод	С.1.3.Впровадження системного контролю за якістю води і ґрунтів С.4.4. Збереження екосистем громади (водойми, лісові масиви)
5.Забезпечення сталого лісоуправління та підвищення здатності лісових екосистем адаптуватися до зміни клімату	С.4.4. Збереження екосистем громади (водойми, лісові масиви)
6.Створення правових та економічних підстав для запровадження ієрархії поводження з відходами	С.5.1. Впровадження системи роздільного збору ТПВ С.5.2. Впровадження ефективної системи переробки ТПВ С.5.3. Очищення території від стихійних сміттєзвалищ
7.Підвищення ефективності державної системи оцінки впливу на довкілля та державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища	С.2.1.Створення муніципальної системи енергменеджменту С.2.2. Енергомоніторинг
8.Збереження біорізноманіття та забезпечення розвитку природно-заповідного фонду в Україні	С.4.4. Збереження екосистем громади (водойми, лісові масиви)
9.Посилення адаптаційної спроможності та стійкості соціальних, економічних та екологічних систем до зміни клімату	С.2.3.Розробка та ухвалення Плану дій сталого енергетичного розвитку та клімату (ПДСРК)
10.Стабілізація екологічної рівноваги на тимчасово окупованих територіях	-
11.Включення заходів з екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату в національні, регіональні стратегії, плани управління річковими басейнами	С.2.3.Розробка та ухвалення Плану дій сталого енергетичного розвитку та клімату (ПДСРК)
12.Підвищення обізнаності представників центральних і місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування, які уповноважені на прийняття рішень у сфері навколишнього природного середовища, з питань пом'якшення та адаптації до зміни клімату	С.1.1. Формування світогляду людини, дружнього до довкілля та енергоефективної поведінки
Водна стратегія України на період до 2050 року (Розпорядження КМУ)⁶	
Ціль 1. Забезпечення рівного доступу до якісної і безпечної для здоров'я людини питної води і належних санітарно-профілактичних заходів	С.1.3.Впровадження системного контролю за якістю води і ґрунтів
Ціль 2. Поліпшення якісного стану водних об'єктів шляхом досягнення та підтримання “доброго” екологічного та хімічного стану масивів поверхневих вод, екологічного потенціалу штучних або істотно змінених масивів поверхневих вод, кількісного та хімічного стану масивів підземних вод	С.1.3.Впровадження системного контролю за якістю води і ґрунтів

⁵ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1363-2021-%D1%80#Text>

⁶ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1134-2022-%D1%80#Text>

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ ПЛАНУ ДІЙ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

Ціль 3. Забезпечення необхідної кількості водних ресурсів для відновлення та оздоровлення водних екосистем і досягнення стійкого водозабору та водопостачання	С.4.4. Збереження екосистем громади (водойми, лісові масиви)
Державна стратегія управління лісами України до 2035 року (Розпорядження КМУ)⁷	
1. Ефективне управління лісами	С.4.4. Збереження екосистем громади (водойми, лісові масиви)
2. Забезпечення екологічної стійкості	С.4.4. Збереження екосистем громади (водойми, лісові масиви)
3. Забезпечення вагомого внеску лісів в розвиток економіки	А.1.9. Підтримка меблевого виробництва
4. Рекреація та відкрите суспільство	С.4.1. Осучаснення паркових і рекреаційних зон С.4.2. Створення умов для дозвілля та відпочинку, орієнтованих на потреби громади
5. Дослідження та освіта	-
Енергетична стратегія України до 2050 року (Розпорядження КМУ)⁸	
1. Досягнення максимального рівня кліматичної нейтральності,	С.2.3. Розробка та ухвалення Плану дій сталого енергетичного розвитку та клімату (ПДСРК)
2. Максимальне скорочення використання вугілля в енергетичному секторі	А.1.1. Створення системи підтримки нової моделі економіки, заснованої на засадах замкнутого циклу, декарбонізації та інноваційності А.3.2. Підготовка промислових майданчиків на базі закритих шахт
3. Оновлення та модернізація енергетичної інфраструктури	С.3.4. Впровадження теплових насосів С.3.6. Пілотне створення громадської будівлі за принципом «NZEB» з використанням теплових насосів і фотовольтаїчних панелей
4. Підвищення ефективності використання ресурсів в енергетичному секторі	С.1.1. Формування світогляду людини, дружнього до довкілля та енергоефективної поведінки С.2.1. Створення муніципальної системи енергменеджменту С.2.2. Енергомоніторинг С.2.5. Створення системи навчання енергоефективної поведінки населення
5. Всебічна інтеграція з ринками Європейського Союзу та ефективне функціонування внутрішніх ринків	-
6. Забезпечення енергетичного сектору власними ресурсами з урахуванням економічної доцільності	С.3.1. Встановлення біогазових установок С.3.3. Перетворення ТПВ у RDF (refuse derived fuel) – паливо, отримане із подрібнених і спресованих ТПВ в брикети / гранули
7. Розвиток альтернативних джерел енергії, нових продуктів та інноваційних рішень в енергетичному секторі	С.3.1. Встановлення біогазових установок С.3.2. Встановлення сонячних електричних станцій на дахах будівель С.3.5. Розробка концепції переходу громади на альтернативні джерела енергії
Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року (Розпорядження КМУ)¹⁰	
Ціль 1. Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва	С.1.1. Формування світогляду людини, дружнього до довкілля та енергоефективної поведінки С.2.5. Створення системи навчання енергоефективної поведінки населення
Ціль 2. Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України	С.2.3. Розробка та ухвалення Плану дій сталого енергетичного розвитку та клімату (ПДСРК) С.4.1. Осучаснення паркових і рекреаційних зон С.4.4. Збереження екосистем громади (водойми, лісові масиви) С.5.1. Впровадження системи роздільного збору ТПВ С.5.2. Впровадження ефективної системи переробки ТПВ

⁷ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-2021-%D1%80#Text>

⁸ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/373-2023-%D1%80#Text>

⁹ Текст Стратегії відсутній на урядовому порталі «Законодавство України», стратегічні цілі наводяться на основі даних офіційного веб-сайту Міністерства енергетики України <https://mev.gov.ua/reforma/enerhetychna-stratehiya>

¹⁰ <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-nacionalnogo-planu-dij-z-ohoroni-navkolishnogo-prirodnogo-seredovishcha-na-period-do-2025-roku-i210421-443>

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ ПЛАНУ ДІЙ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

	C.5.3. Очищення території від стихійних сміттєзвалищ
Ціль 3. Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку України	A.1.1. Створення системи підтримки нової моделі економіки, заснованої на засадах замкнутого циклу, декарбонізації та інноваційності C.2.3. Розробка та ухвалення Плану дій сталого енергетичного розвитку та клімату (ПДСРК)
Ціль 4. Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення	C.1.2. Впровадження системного контролю за якістю повітря C.1.3. Впровадження системного контролю за якістю води і ґрунтів
Ціль 5. Удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління	C.2.3. Розробка та ухвалення Плану дій сталого енергетичного розвитку та клімату (ПДСРК)
Національний план управління відходами до 2030 року (Розпорядження КМУ)¹¹	
Цілі/Завдання Національного плану: ціль 1 — удосконалення та наближення національного законодавства до вимог законодавства ЄС на виконання положень Угоди про асоціацію у сфері управління відходами; ціль 2 — впровадження економічних інструментів для удосконалення сфери управління відходами; ціль 3 — удосконалення інституційної структури та зміцнення кадрового потенціалу у сфері управління відходами; ціль 4 — реформування системи інформаційного забезпечення у сфері управління відходами; ціль 5 — забезпечення розбудови та модернізації інфраструктури управління відходами; ціль 6 — підвищення обізнаності населення щодо управління відходами	Побутові відходи: C.3.3. Перетворення ТПВ у RDF (refuse derived fuel) — паливо, отримане із подрібнених і спресованих ТПВ в брикети / гранули C.5.1. Впровадження системи роздільного збору ТПВ C.5.2. Впровадження ефективної системи переробки ТПВ C.5.3. Очищення території від стихійних сміттєзвалищ Промислові відходи: A.3.1. Впровадження переробки териконів з використанням інноваційних технологій, зокрема виробництво будівельних матеріалів Відходи виробництва продукції сільського господарства C.3.1. Встановлення біогазових установок
Національний план з енергетики та клімату на період до 2030 року (Розпорядження КМУ)¹²	
1. Декарбонізація	C.3.1. Встановлення біогазових установок C.3.2. Встановлення сонячних електричних станцій на дахах будівель C.3.5. Розробка концепції переходу громади на альтернативні джерела енергії
2. Енергоефективність	C.2.1. Створення муніципальної системи енергменеджменту C.2.2. Енергомоніторинг C.2.3. Розробка та ухвалення Плану дій сталого енергетичного розвитку та клімату (ПДСРК) C.2.5. Створення системи навчання енергоефективної поведінки населення
3. Енергетична безпека	C.2.3. Розробка та ухвалення Плану дій сталого енергетичного розвитку та клімату (ПДСРК)
4. Внутрішній енергетичний ринок	
5. Дослідження, інновації та конкурентоспроможність	C.3.6. Пілотне створення громадської будівлі за принципом «NZEB» з використанням теплових насосів і фотовольтаїчних панелей
Стратегія низьковуглецевого розвитку України до 2050 року (Розпорядження КМУ)¹³	
1. Перехід до енергосистеми, яка передбачає використання джерел енергії з низьким вмістом вуглецю, розробку джерел чистої електричної та теплової енергії, підвищення енергоефективності й енергозбереження в усіх секторах економіки та на об'єктах житлово-комунальної інфраструктури, стимулювання використання альтернативних нафтопродуктам моторних палив, у тому числі для вантажних і пасажирських перевезень завдяки більш екологічно чистим видам транспорту.	C.2.1. Створення муніципальної системи енергменеджменту C.2.2. Енергомоніторинг C.2.5. Створення системи навчання енергоефективної поведінки населення
2. Збільшення обсягів поглинання й утримання вуглецю шляхом застосування кращих практик	C.3.1. Встановлення біогазових установок

¹¹ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1353-2024-%D1%80#Text>

¹² <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=17f558a7-b4b4-42ca-b662-2811f42d4a33&title=NatsionalniiPlanZEnergetikiTaKlimatuNaPeriodDo2030-Roku>

¹³ https://mepr.gov.ua/wp-content/uploads/2023/07/LEDS_ua_last.pdf

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ ПЛАНУ ДІЙ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

ведення сільського та лісового господарства, адаптованих до зміни клімату	C.3.2. Встановлення сонячних електричних станцій на дахах будівель C.3.5. Розробка концепції переходу громади на альтернативні джерела енергії
3. Скорочення викидів ПГ, таких як метан та закис азоту (N ₂ O), пов'язаних переважно з виробництвом викопного палива, сільським господарством і відходами.	C.3.3. Перетворення ТПВ у RDF (refuse derived fuel) – паливо, отримане із подрібнених і спресованих ТПВ в брикети / гранули C.5.1. Впровадження системи роздільного збору ТПВ C.5.2. Впровадження ефективної системи переробки ТПВ

Постановою Кабінету Міністрів України від 22 вересня 2021 р. № 1024 затверджено Концепцію Державної цільової програми справедливої трансформації вугільних регіонів України на період до 2030 року¹⁴. Концепція не містить стратегічних та оперативних цілей чи завдань, але визначає 22 шляхи розв'язання проблеми трансформації вугільних регіонів України. Завдання, які передбачені Планом дій справедливої трансформації Червоноградської ТГ до 2030 року, узгоджуються із 19 шляхами Концепції (Таблиця 1.6).

Таблиця 1.4. Узгодження завдань Плану дій справедливої трансформації Червоноградської ТГ до 2030 року із шляхами розв'язання проблеми Концепції Державної цільової програми справедливої трансформації вугільних регіонів на період до 2030 року

Шляхи розв'язання проблеми трансформації вугільних регіонів України відповідно до Концепції державної програми до 2030 року	Завдання Плану дій справедливої трансформації Червоноградської ТГ до 2030 року
1. Підтримка розвитку відповідної інженерної інфраструктури для залучення інвестицій (індустріальні парки, промислові майданчики, будівництво транспортної інфраструктури, підсилюючих електростанцій, складських приміщень тощо);	A.1.8. Створення логістичного хабу A.3.2. Підготовка промислових майданчиків на базі закритих шахт A.4.2. Підготовка найбільш привабливих земельних ділянок, промислових майданчиків і об'єктів для інвестування A.4.3. Створення індустріального парку
2. Запровадження механізму підтримки реалізації державних інвестиційних проектів, пов'язаних із усуненням негативних наслідків ліквідації вугледобувних підприємств;	A.1.1. Створення системи підтримки нової моделі економіки, заснованої на засадах замкнутого циклу, декарбонізації та інноваційності A.3.1. Впровадження переробки тереконів з використанням інноваційних технологій, зокрема виробництво будівельних матеріалів A.3.2. Підготовка промислових майданчиків на базі закритих шахт
3. Супровід інвесторів, створення баз даних об'єктів грінфілд та браунфілд тощо;	A.4.1. Формування реєстрів даних у муніципальній інформаційній системі A.4.4. Створення ефективної системи інвестиційного супроводу та якісних послуг для інвестора
4. Ремонт та будівництво автомобільних доріг, зокрема місцевого значення	B.1.1. Створення доступної дорожньої інфраструктури (ремонт доріг та тротуарів орієнтованих на потреби людей із інвалідністю)
5. Створення місць культурного відпочинку, дозвілля, заняття спортом та інших громадських просторів	B.4.4. Сучасні освітні простори для розвитку B.4.5. Розвиток культурних просторів C.4.1. Осучаснення паркових і рекреаційних зон C.4.2. Створення умов для дозвілля та відпочинку, орієнтованих на потреби громади
6. Забезпечення надання якісних освітніх та медичних послуг	B.4.3. Створення сучасної системи надання послуг з охорони здоров'я B.4.4. Сучасні освітні простори для розвитку B.5.1. Створення ефективної системи підготовки кваліфікованих кадрів, орієнтованої на потреби бізнесу B.5.2. Сприяння модернізації професійно-технічної освіти
7. Оновлення парку рухомого складу комунальних підприємств	-
8. Модернізація систем централізованого теплопостачання вугільних громад, зокрема через використання можливостей скидного тепла вугільних підприємств	B.2.2. Реформування системи теплопостачання громади B.2.3. Енергоефективні та термомодернізовані будівлі громади (комунальні будівлі та житловий фонд)

¹⁴ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1024-2021-%D0%BF#Text>

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ ПЛАНУ ДІЙ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

9. Будівництво та реконструкція водопроводів, очисних споруд, систем знезалізнення та очистки води	B.2.1. Енергоефективність системи водозабезпечення
10. Управління енергетичними ресурсами громади через зниження залежності муніципальних систем від вугілля та перехід на альтернативні (відновлювані) джерела енергії	C.3.1. Встановлення біогазових установок C.3.2. Встановлення сонячних електричних станцій на дахах будівель C.3.3. Перетворення ТПВ у RDF (refuse derived fuel) – паливо, отримане із подрібнених і спресованих ТПВ в брикети / гранули C.3.4. Впровадження теплових насосів C.3.5. Розробка концепції переходу громади на альтернативні джерела енергії C.3.6. Пілотне створення громадської будівлі за принципом «NZEB» з використанням теплових насосів і фотовольтаїчних панелей
11. Ревіталізація колишніх промислових об'єктів шляхом створення культурно-спортивних просторів, музеїв української промисловості тощо	A.3.4. Створення привабливих продуктів індустріального туризму
12. Створення центрів креативної економіки, розроблення пілотних проектів та стимулювання створення інноваційних підприємств	A.1.1. Створення системи підтримки нової моделі економіки, заснованої на засадах замкнутого циклу, декарбонізації та інноваційності A.2.3. Створення молодіжних центрів інновацій, стартапів, креативної економіки та робототехніки
13. Реалізація пілотних проектів для диверсифікації економіки вугільних громад	A.1.1. Створення системи підтримки нової моделі економіки, заснованої на засадах замкнутого циклу, декарбонізації та інноваційності A.1.2. Створення системи підтримки кластерів і виробничої кооперації A.1.9. Підтримка меблевого виробництва A.2.5. Створення умов для роботи фрілансерів – постійні місця для коворкінгу
14. Надання послуг щодо сприяння працевлаштуванню та самозайнятості населення вугільних регіонів України у тій самій чи іншій місцевості	A.2.1. Підтримка жіночого підприємництва, зокрема створення Центру жіночого підприємництва A.2.5. Створення умов для роботи фрілансерів – постійні місця для коворкінгу
15. Модернізація обладнання, розроблення та впровадження навчальних програм для набуття навичок у суміжних професіях, які відповідають потребам ринку праці та сприяють організації самозайнятості населення, тощо	B.5.1. Створення ефективної системи підготовки кваліфікованих кадрів, орієнтованої на потреби бізнесу B.5.2. Сприяння модернізації професійно-технічної освіти B.5.3. Реформування системи профорієнтації молоді на базі сучасних модернізованих мереж та закладів освіти B.5.4. Створення системи перекваліфікації вивільнених працівників вуглевидобувних і суміжних підприємств
15. Поширення форми дуальної освіти для працівників вугільної та суміжних галузей на основі закладів професійно-технічної освіти	B.5.4. Створення системи перекваліфікації вивільнених працівників вуглевидобувних і суміжних підприємств
16. Комплексна рекультивація земель та екологічне відновлення територій вугледобувних регіонів	C.4.3. Рекультивація забруднених промисловою діяльністю земельних ділянок
17. Забезпечення збереження, відновлення та збалансоване використання природоохоронних територій	C.4.5. Збереження екосистем громади (водойми, лісові масиви)
18. Забезпечення розвитку об'єктів і територій природно-заповідного фонду	C.4.5. Збереження екосистем громади (водойми, лісові масиви)
19. Відтворення екосистем, удосконалення структури земельних угідь	C.1.3. Впровадження системного контролю за якістю води і ґрунтів C.4.5. Збереження екосистем громади (водойми, лісові масиви) C.4.6. Протидія просіданню ґрунтів
20. Забезпечення ефективного використання газу (метану) вугільних родовищ, зокрема виробництво тепла та електричної енергії з газу (метану) вугільних родовищ (включаючи потенціал когенерації) для потреб вугільних регіонів	-
21. Забезпечення розвитку екологічної освіти, провадження просвітницької діяльності щодо сталого використання природних ресурсів	C.1.1. Формування світогляду людини, дружнього до довкілля та енергоефективної поведінки C.2.5. Створення системи навчання енергоефективної поведінки населення

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ ПЛАНУ ДІЙ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

22. Забезпечення ефективного використання шахтних вод (впровадження ефективних технологій щодо очищення, знешкодження та утилізації, використання в енергетичних системах тощо)	-
---	---

На обласному рівні рішенням Львівської обласної ради від 23 лютого 2021 року №72 затверджено Програму охорони навколишнього природного середовища на 2021 – 2025 роки¹⁵ та Комплексну програму підвищення енергоефективності, енергозбереження та розвитку відновлюваної енергетики у Львівській області на 2021 – 2025 роки¹⁶. Завдання Плану дій справедливої трансформації Червоноградської ТГ до 2030 року узгоджуються із 9 із 10 завдань обласної Програми охорони навколишнього природного середовища (крім завдання 8. розвиток та поглиблення міжнародного співробітництва в природоохоронній сфері) та із 7 із 8 завдань обласної програми підвищення енергоефективності, енергозбереження та розвитку відновлюваної енергетики у Львівській області на 2021 – 2025 роки (крім завдання 5. Співфінансування проектів). (Таблиця 1.7).

Таблиця 1.5. Узгодження завдань Плану дій справедливої трансформації Червоноградської ТГ до 2030 року із завданнями обласних програм у сфері екології та енергоефективності

Завдання обласної Програми охорони навколишнього природного середовища на 2021-2025 роки	Завдання Плану дій справедливої трансформації Червоноградської ТГ до 2030 року
1) розвиток природно-заповідного фонду, збереження біологічного та ландшафтного різноманіття;	С.4.5. Збереження екосистем громади (водойми, лісові масиви)
2) формування екологічної свідомості населення;	С.1.1. Формування світогляду людини, дружнього до довкілля та енергоефективної поведінки С.2.5. Створення системи навчання енергоефективної поведінки населення
3) організація системи моніторингу довкілля;	С.1.2. Впровадження системного контролю за якістю повітря С.1.3. Впровадження системного контролю за якістю води і ґрунтів С.2.2. Енергомоніторинг С.2.3. Розробка та ухвалення Плану дій сталого енергетичного розвитку та клімату (ПДСРК)
4) зменшення обсягів скидання неочищених та недостатньо очищених стоків у водні об'єкти, а також поліпшення екологічного стану поверхневих вод басейнів рік Дністер, Західний Буг, Сян, Дніпро та ін.;	С.1.3. Впровадження системного контролю за якістю води і ґрунтів
5) вирішення основних проблем, пов'язаних з екологічно безпечним збором, зберіганням, утилізацією, переробкою та захороненням твердих побутових, промислових і небезпечних відходів;	С.3.3. Перетворення ТПВ у RDF (refuse derived fuel) – паливо, отримане із подрібнених і спресованих ТПВ в брикети / гранули С.5.1. Впровадження системи роздільного збору ТПВ С.5.2. Впровадження ефективної системи переробки ТПВ
6) охорона і раціональне використання земель;	С.1.3. Впровадження системного контролю за якістю води і ґрунтів С.4.3. Рекультивація забруднених промисловою діяльністю земельних ділянок С.4.6. Протидія просіданню ґрунтів
7) охорона атмосферного повітря;	С.1.2. Впровадження системного контролю за якістю повітря
8) розвиток та поглиблення міжнародного співробітництва в природоохоронній сфері;	-
9) стабілізація екологічної рівноваги внаслідок діяльності гірничо-хімічних підприємств Львівщини;	А.1.1. Створення системи підтримки нової моделі економіки, заснованої на засадах замкнутого циклу, декарбонізації та інноваційності

¹⁵ <https://lvivoblrada.gov.ua/programi-2021-2025-rokiv>

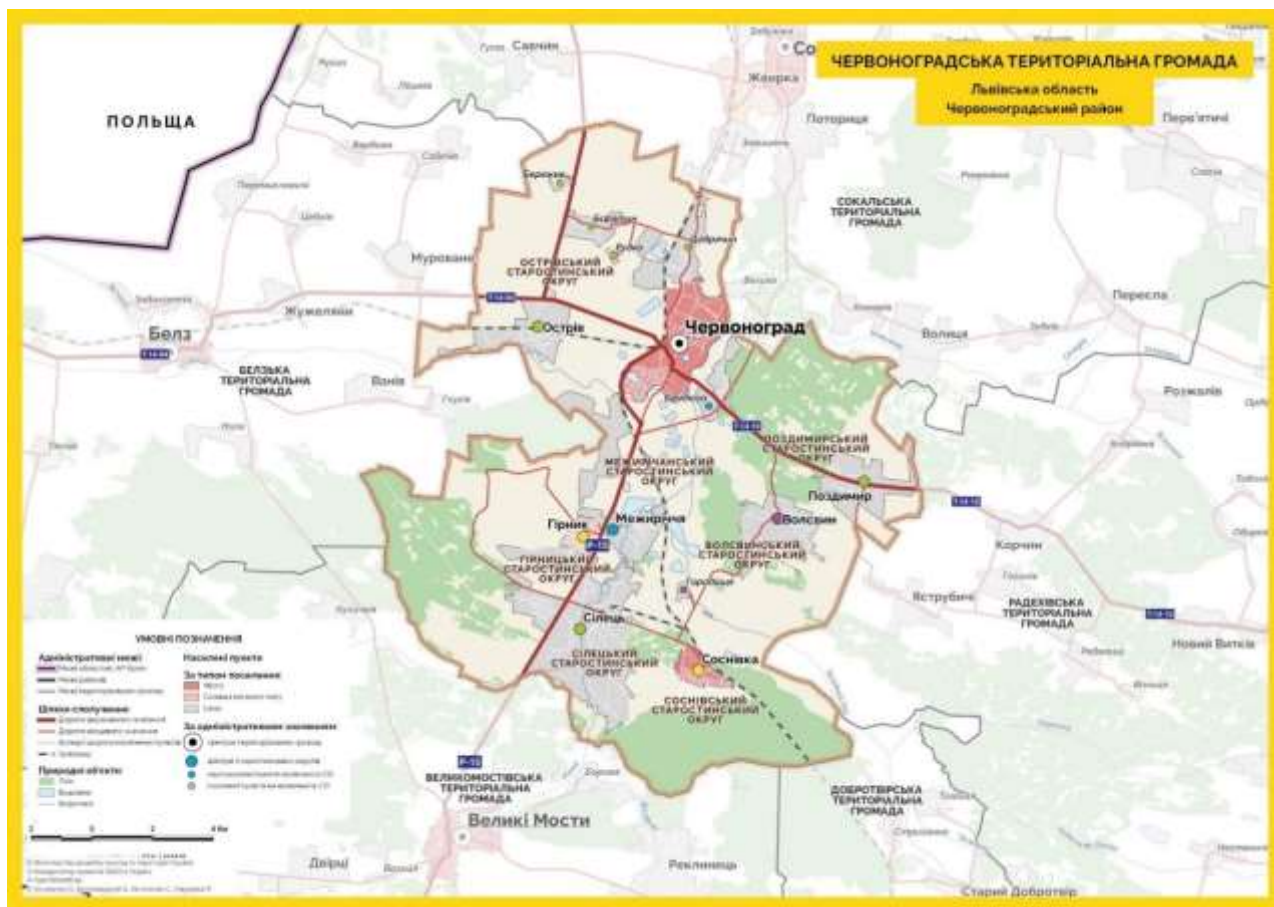
¹⁶ <https://lvivoblrada.gov.ua/programi-2021-2025-rokiv>

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ ПЛАНУ ДІЙ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

	A.3.1. Впровадження переробки тереконів з використанням інноваційних технологій, зокрема виробництво будівельних матеріалів C.4.3. Рекультивація забруднених промисловою діяльністю земельних ділянок
10) забезпечення діяльності регіональних ландшафтних парків.	C.4.1. Осучаснення паркових і рекреаційних зон C.4.5. Збереження екосистем громади (водойми, лісові масиви)
Завдання Комплексної програми підвищення енергоефективності, енергозбереження та розвитку відновлюваної енергетики у Львівській області на 2021 – 2025 роки	Завдання Плану дій справедливої трансформації Червоноградської ТГ до 2030 року
1. Підвищення енергоефективності в індивідуальному житловому фонді області	B.2.3. Енергоефективні та термомодернізовані будівлі громади (комунальні будівлі та житловий фонд) C.2.5. Створення системи навчання енергоефективної поведінки населення
2. Підвищення енергоефективності в багатоквартирному житловому фонді області	B.2.3. Енергоефективні та термомодернізовані будівлі громади (комунальні будівлі та житловий фонд) C.2.5. Створення системи навчання енергоефективної поведінки населення
3. Стимулювання населення до використання відновлюваних джерел енергії	C.2.5. Створення системи навчання енергоефективної поведінки населення C.3.2. Встановлення сонячних електричних станцій на дахах будівель C.3.5. Розробка концепції переходу громади на альтернативні джерела енергії
4. Підвищення енергоефективності в бюджетних установах області	B.2.3. Енергоефективні та термомодернізовані будівлі громади (комунальні будівлі та житловий фонд) C.2.1. Створення муніципальної системи енергменеджменту C.2.2. Енергомоніторинг C.2.4. Впровадження системи навчання енергменеджерів
5. Співфінансування проєктів	
6. Підвищення енергоефективності та розвитку відновлюваної енергетики суб'єктами підприємницької діяльності	C.3.1. Встановлення біогазових установок C.3.2. Встановлення сонячних електричних станцій на дахах будівель C.3.3. Перетворення ТПВ у RDF (refuse derived fuel) – паливо, отримане із подрібнених і спресованих ТПВ в брикети / гранули C.3.4. Впровадження теплових насосів C.3.5. Розробка концепції переходу громади на альтернативні джерела енергії
7. Підтримка органів місцевого самоврядування в забезпеченні сталого енергетичного розвитку	C.2.3. Розробка та ухвалення Плану дій сталого енергетичного розвитку та клімату (ПДСРК)
8. Популяризація енергоефективності та відновлюваної енергетики	C.1.1. Формування світогляду людини, дружнього до довкілля та енергоефективної поведінки C.2.5. Створення системи навчання енергоефективної поведінки населення

Таким чином стратегічні та операційні цілі, а також завдання Плану дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року узгоджуються із всіма стратегічними та планувальними документами національного та регіонального рівня у сфері збереження та захисту довкілля, енергоефективності та сталого енергетичного розвитку, низьковуглецевого розвитку та декарбонізації, справедливої трансформації вугільних регіонів.

Червоноградська громада межує із Белзької, Сокальською, Радехівською, Добровірською, Великомоствівською громадами.

На території Червоноградської територіальної громади функціонує 6 вугільних шахт: Межирічанська, Відродження, Лісова, Шептицька, Степова, які входять до структури ДП «Львіввугілля», та ПАТ «Шахта «Надія», що належать Міністерству енергетики та вуглезабування фабрика у м. Шептицький, що належить ПАТ «Львівська вугільна компанія». У сусідніх громадах, які разом із Червоноградською ТГ формують Шептицький вугільний мікрорегіон, розташовані Великомоствська шахта у Великомоствській громаді (належить ДП «Львіввугілля», перебуває у стані ліквідації) та ВП «Добровірська теплова електрична станція» АТ «ДТЕК Західенерго», що здійснює теплову генерацію, спалюючи вугілля.

2.1. Природні умови та ресурсний потенціал території громади

Особливості рельєфу та ландшафту

Територія Червоноградської громади розташована в області Малого Полісся (відповідно до карти фізико-географічного районування України) – на межі між Раво-Русько-Туринківським районом та Радехівсько-Бродівським районом¹⁷. У геологічній будові громади беруть участь осадові породи верхнього протерозою, палеозою, мезозою і кайнозою, які перекриваються пластом четвертинних відкладів потужністю 3-5 м і представлені строкатим комплексом континентальних утворень водно-льодовикового, алювіального, елювіального типів. Область Малого Полісся характеризує (низовинна лісиста полого хвиляста моренно-зандрова рівнина.

Остаточна морфоскульптура Малого Полісся сформувалась наприкінці середнього – на початку пізнього антропогену. Середня абсолютна висота території коливається у межах 245 м. Характер рельєфу плоско-хвилястий, слабо розчленований, з широкими, малопріпіднятими вододілами, які перетинаються дуже часто заболоченими долинами рік, та невеликою амплітудою відносних висот (5-20 м). Вододіли плоскі або ледь випуклі, ускладнені слабовираженими горбами, пасмами, міжпасмовими пониженнями.

У районах, де видобувається кам'яне вугілля, сформувався просадково-териконовий тип гірничопромислових ландшафтів, утворених високими (від 25-35 до 80 м) відвалами у вигляді конусів – териконами.

Клімат

На території громади переважає помірно-континентальний, вологий клімат. Населені пункти територіальної громади розташовані у вологій, помірно-теплій агрокліматичній зоні, де є достатнє зволоження ґрунту. Тут поширені дерново-слабопідзолисті глеюваті супіщані та лучно-болотні ґрунти.

Території навколо населених пунктів займають сільськогосподарські та природні кормові угіддя. На понижених територіях поширені заплавні луки, де переважають злаково-різнотравні травостої і крупноосочники. Найнижчі перезволожені ділянки річкових заплавл вкриті болотистими і торф'янистими луками, де панують різні види високотрав'я, очерет, осоки.

Для зимового періоду характерна похмура погода, тумани та відлиги. Найхолодніший місяць – січень із середньомісячною температурою повітря – 4,3°C. Абсолютна мінімальна температура повітря, як правило, у січні – лютому й становить – 34°C, середня температура найбільш холодної п'ятиденки – 20°C. Найтепліший місяць – липень із середньомісячною температурою повітря +18,2°C. Абсолютна максимальна температура повітря становить +36°C. Середня температура опалювального сезону становить – 0,2° С, а його тривалість 191 доба.

Глибина промерзання ґрунту досягає 80 см, максимально – 108 см. Середня висота снігового шару – 20 см, середньою датою появи снігового шару є 22 листопада. Танення снігу зазвичай починається на початку березня.

Сума атмосферних опадів за рік в середньому складає 560-640 мм. Основна кількість опадів (~75 %) випадає в теплий період року.

Переважаючими напрямками вітру є: взимку – західні та південно-західні, влітку – західні та північно-західні. Найбільша швидкість вітру – у листопаді-березні, найменша – у серпні.

Стан атмосферного повітря

Територія Червоноградської міської територіальної громади розташована в межах Шептицького гірничо-промислового району. На її і прилеглих до неї територіях розташовані підприємства вугільної промисловості, діяльність яких неможлива без втручання в надра, земельні ресурси та повітряний і водний басейни. У зв'язку з цим дана територія

¹⁷ <https://geomap.land.kiev.ua/zoning-1.html>

характеризується наявністю районів, уражених небезпечними процесами техногенного і природного походження.

Шахтні терикони представляють серйозну небезпеку для навколишнього середовища і здоров'я населення. Гази, що виділяються з глибини відвалів, містять в своєму складі небезпечні для здоров'я елементи і сполуки, забруднюють атмосферне повітря. Терикони є екологічно небезпечними об'єктами, що викидають в атмосферу такий спектр хімічних речовин – сульфатну кислоту, сірководень, амоніак, метан, двоокис азоту, карбонатну кислоту і чадний газ. Основним компонентом викидів є водяна пара. Разом з парогазовими викидами в атмосферу з боку териконів можуть потрапляти леткі сполуки токсичних елементів – ртуті, миш'яку, кадмію тощо.

Таким чином, саме стаціонарні джерела є основним забруднювачем атмосферного повітря Червоноградської громади. Сюди ж відносяться підприємства енергетики, підприємства, які використовують вугілля в якості палива, зокрема Добротвірська ТЕС, яка розташована у сусідній громаді, але є негативним фактором забруднення повітря і для Червоноградської ТГ та підприємства де відбувається повільне впровадження пилогазоочисного обладнання.

Радіаційний фон

На території Червоноградської ТГ розташовано один пост спостереження рівня радіаційного випромінювання – у м. Шептицький. Протягом останніх років показник радіаційного фону коливається в межах 0,120-0,140 мікрозіверт на годину (у 2022-2024 роках мінімально зафіксований рівень 110 мкЗт/год, максимальний – 160 мкЗт/год), що дещо вище, ніж в середньому по області (0,100 мкЗт/год), але відповідає нормальному природному радіаційному фону (0,100-0,300 мкЗт/год).

Корисні копалини

На території Шептицької міської ради знаходяться корисні копалини загальнодержавного значення – кам'яне вугілля. Балансові запаси кам'яного вугілля станом на 01.01.2022 року становлять 72 208 тис. т. У тектонічному відношенні, Львівсько-Волинський вугільний басейн пов'язаний з Галицько-Волинською синеклізою. Виявлено близько 70 вугільних пластів, промислове значення мають 12 пластів потужністю понад 0,6 м. Глибина залягання їх 300–1200 м. Типи вугілля — від довгополуменового до газового й газово-жирного. Порівняно з Донбасом загальні показники якості вугілля нижчі, воно характеризується меншою теплотворністю та більш високою зольністю. посіб видобутку — шахтний, оскільки кар'єрний недоцільний через значну глибину залягання пластів вугілля.

Відносна одноманітність осадових порід, що виходять на поверхню, зумовило наявність тільки деяких видів будівельних матеріалів. Зокрема, на території Червоноградської ТГ залягають родовища піску на ділянках Межиріченській та Сілецькій Межиріченського родовища. Межиріченська ділянка Межиріченського родовища розташована за межами східної околиці с. Межиріччя, Сілецька ділянка Межиріченського родовища розташована за 3,0 км на південний схід від с. Межиріччя.

Також на території громади розвідане Шептицьке родовище питних підземних вод.

Водні ресурси

Територією Червоноградської територіальної громади протікає р. Західний Буг з багаточисельними притоками, основними з яких є Рата й Солокія. Шептицький гірничопромисловий район займає, в основному, територію лівобережжя р. Західний Буг в межах східного схилу регіонального вододілу рік Вісла і Західний Буг.

Гідрографічна сітка району представлена річкою Західний Буг, яка протікає з півдня на північ, а також його лівими притоками – річками Солокія та Рата.

Річка Західний Буг бере початок з Верховузького пасма Подільського горбогір'я поблизу с. Верховуж Золочівського району Львівської області та є притокою річки Нарва (басейн р. Вісли). Довжина річки становить приблизно 772 км, площа басейну ~ 39,4 тис. км², швидкість течії 0,3-0,6 м/с. Ширина заплави р. Західного Бугу біля м. Шептицький становить 250-400 м,

місцями наявні заболочені ділянки. Ширина русла становить 40-70 м, глибина – 1-3 м, середня швидкість течії - 0,2-0,7 м/с. Дно річки рівне, мулистопіскове. Береги помірно розмиваємі, правий – крутий, лівий – більш пологий. Висота берегів 1-4 м. Для захисту від затоплення повеневими водами р. Західного Бугу споруджені дамби зі сторони м. Шептицький та с. Бендюги.

В долині Західного Бугу експлуатуються Соснівський і Межирічанський водозабори.

Річка Рата – ліва притока Західного Бугу, витікає з території Польщі поблизу м. Рава-Руська, впадає в р. Західний Буг між с. Межиріччя і м. Шептицький. Загальна довжина ріки 67 км. Водозабірна площа 1942 км². Ширина русла по течії змінюється від 3 до 30 м, глибина – від 0,36 до 1,42 м.

Річка Солокія бере початок в районі міста Томашув в Польщі, тече серед пологих пагорбів Сокальського пасма у напрямку на схід і в м. Шептицький і впадає до Західного Бугу. Довжина даної річки становить 88 км, площа басейну – понад 0,939 тис. км². Річище Солокії слабо звивисте. Ширина заплави її в межах міста складає 30-50 м, ширина русла – 7-10 м. У місці впадіння р. Солокії у р. Західний Буг спільна заплава обох річок розширюється до 1 км і більше.

Крім цих основних водотоків є ще незначні річки і потоки, серед яких слід відмітити річку Болотню та Золотву.

Крім цих природних водотоків, на території Шептицького гірничопромислового району побудовані багаточисельні штучні водоймища, водонакопичувачі, мулонакопичувачі, виникли накопичувачі інфільтраційних стоків біля породавідвалів і за греблями мулонакопичувачів.

Значна частина території м. Шептицький характеризується високим заляганням ґрунтових вод. Під час проходження весняної повені у 2003, 2005, 2010, 2013 роках спостерігалось підтоплення території в м. Шептицький в результаті виходу води на заплаву р. Західний Буг та р. Солокія. Періодично також спостерігається підтоплення території в м. Шептицький водами річки Солокія в старій частині міста. На території м. Шептицький і прилеглого до нього району, залягають водоносні горизонти четвертинних і крейдових відкладів. Четвертинний водоносний горизонт міститься в супісках і суглинках, має неглибоке залягання 0,5 - 1,5 - 2,0 м. Живлення його відбувається за рахунок інфільтрації атмосферних опадів і вод крейдового водоносного горизонту.

Переважаючий склад вод четвертинного водоносного горизонту гідрокарбонатно-кальцієвий, а де розвинена заболоченість і торф'яники – гідрокарбонатно-хлоридно-кальцієвий. Мінералізація вод змінюється від 0,25 до 0,5, рідко досягає граничних значень 0,6–0,75 г/л. Крейдовий водоносний горизонт міститься в мергельно-крейдових відкладах і залягає на глибині більше 10 м. Води напірні. Живлення водоносного горизонту проходить за рахунок інфільтрації поверхневих вод і ґрунтових вод четвертинного водоносного горизонту. Незначні глибини залягання ґрунтових вод четвертинного і крейдового віку, зв'язок їх з поверхневими водами і між собою, інші причини призвели до того, що частина досліджуваної території підтоплена.

Ґрунти і земельні ресурси

На території Червоноградської громади найбільш поширені дерново-підзолисті ґрунти на давньоалювіальних та воднольодовикових відкладах, морені та лесовидних породах, опідзолені ґрунти переважно на лесових породах, а також дернові ґрунти. Менш поширеними є чорноземи, у структурі яких переважають чорноземи карбонатні на елювії щільних карбонатних порід, а також лучно-болотні ґрунти на делювіальних та алювіальних відкладах.

У структурі земельного фонду громади землі сільськогосподарського призначення орієнтовно займають 11899 га, землі житлової та громадської забудови – 1638 га, землі промисловості – 1515 га, землі лісового фонду – 6190 га, землі водного фонду – 779 га, землі історико-культурного призначення – 3 га. У відсотковому співвідношенні землі сільськогосподарського призначення становлять 52% від загальної кількості земель Шептицької територіальної громади, землі лісового фонду – 27%, забудовані землі – 14%,

відкриті землі заболочені – 2 %, відкриті землі без рослинного покриття або з незначним рослинним покриттям – 1%, землі водного фонду – 3%.

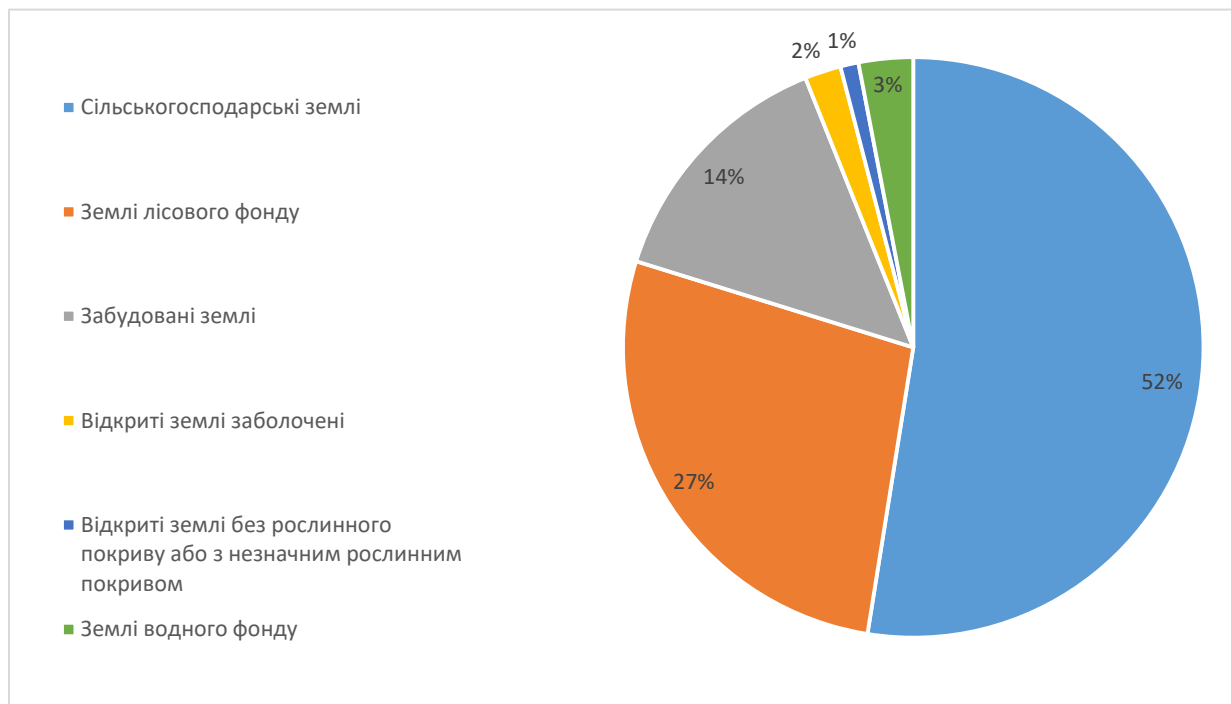

Рисунок 2. Структура земельного фонду громади

Ліси та зелені насадження

Ліси займають 27% території громади. У структурі лісів переважають хвойні породи дерев – 52%, твердолистяні і м'яколистяні – 48%. Основними породами дерев є сосна, дуб, вільха, береза, граб. У грабово-дубових лісах підлісок багатий на ліщину, крушину, трав'яний покрив досить строкатий. Тут поряд з папороттю і хвощами багато квітів, зокрема підсніжників, конвалій та ін.

Озеленення у загальній системі зовнішнього благоустрою громади має велике значення. Загальна площа зелених насаджень становить 161,7 га, в т. ч охоплено доглядом 34,6 га. Велике і різноманітне значення мають зелені насадження у містобудуванні. Вони відіграють значну роль у формуванні навколишнього середовища. Крім того, зелені зони є місцями активного і пасивного відпочинку населення.

На теперішній час першочерговим є питання проведення інвентаризації зелених насаджень на території громади з оформленням паспортів на об'єкти зеленого господарства. Це дасть змогу визначити власника того чи іншого об'єкту та покращить ефективність використання бюджетних коштів на утримання зелених насаджень.

Рослинний світ

Територія Червоноградської громади характеризується лісостеповою та степовою рослинністю. Значну частину займають ліси (основні породи: сосна, дуб, граб, береза, осика), дуже поширені луки, поширені піщані рівнини, вкриті сосновими лісами, останцеві горби; в долинах річок — болота.

Наслідком антропогенного фактору стало зменшення площ лісів, збільшення розміру ділянок ріллі та сільськогосподарських угідь, інтенсивний вплив промисловості та ландшафти і рослинний світ. Мале Полісся, до якого відноситься територія Червоноградської громади, це область із поліськими рисами природи, який вклинився усередину Західно-Української лісостепової фізико-географічної провінції. Причиною цього є рівнинний рельєф, який значно

нижчий за абсолютною висотою, ніж сусідні Волинська, Подільська, Люблінська височини та Розточчя.

У грабово-дубових лісах підлісок багатий на ліщину, крушину, трав'яний покрив досить строкатий. Тут поряд з папороттю і хвощами багато квітів, серед яких – підсніжники, конвалії та ін. У хвойних лісах підлісок небагатий – це переважно мохи і лишайники (хвойний мох, оленячий лишайник, чебрець). На території мікрорегіону є великі ділянки, зайняті болотяною рослинністю (осока, хвощ, сфагновий мох тощо).

На луках значне поширення мають лікарські рослини – подорожник, мати-й-мачуха, ромашка, деревій. У лісах поширені бузина, малина, ожина, чорниця, суниця, аронія (одна ділянка штучного насадження в околицях с. Волсвин), брусниця.

Тваринний світ

Тваринний світ особливо чутливий до антропогенного фактору та негативного впливу промисловості. У лісах Малого Полісся живуть: вепр, вовк, лисиця, куниця, заєць, вивірка, їжак, борсук, видра, також у Червоноградській громаді зрідка зустрічаються косулі, лосі. Уздовж річок будують свої хатини бобри, чисельність яких в останні роки різко збільшилась, є видри, ондатри, болотяні черепахи, з плазунів — вужі і рідше гадюки. Багато птахів — тетеруки, глухарі, журавлі, лелеки, чаплі, качки. Був своєрідний спалах чисельності лебедів, але їхнє число зменшується через браконьєрство.

Природоохоронні об'єкти

На території Червоноградської громади відсутні природоохоронні об'єкти та землі заповідного фонду. На півдні громади розташована частина території «Болотня», яка входить до Смарагдової мережі Європи. Територія «Болотня» розташована у межах Шептицької, Белзької, Великомошівської, Добротвірської громад.

2.2. Стан навколишнього природного середовища

Стан рельєфу і ландшафту

Більшість териконників рекультивації підлягають погано, їх нижні частини частково заростають різнотрав'ям, круті (30-35°) схили сильно еродовані, не мають рослинності. Це інтенсивно діючі осередки – забрудники повітря, підземних і поверхневих вод, ґрунтів. Терикони затримують сонячне тепло, ускладнюючи (хоча й не унеможливаючи) вкорінення рослинності; це сприяє ерозії і створює небезпечні, нестабільні схили. Поклади також створюють кислий гірський дренаж, який забруднює струмки і річки. Екологічні проблеми включають в себе поверхневий стік мулу і вимивання отруйних хімічних сполук з териконів, що піддаються впливу вивітрювання. Це спричиняє забруднення ґрунтових вод та інші проблеми.

На території Шептицького вугільного району накопичено близько 85 млн м3 породних відвалів вугільних шахт. Основним видом відходів є порожня порода, яка супроводжує процес видобування вугілля або вилучається під час його збагачення. Ця порода часто вміщає підвищену кількість вугілля, яке самозаймається і випалює її.

Під час складування породи в терикони відбувається її розділення за розмірами. Дрібні фракції залишаються у верхній частині терикона, починаючи від розвантажувальної рампки і закінчуючи нижнім положенням рештаків, якими порода пропускається по схилу. Великі уламки, рухаючись по укосі конуса, нагромаджуються у нижній частині терикона. У зв'язку з цим нижній шар (15...20 % від усієї висоти) терикона складається з великих уламків породи, поровий простір якого сприяє притоку повітря для горіння вугілля. Процес самовипалювання перебігає за обмеженого доступу повітря, він тривалий, некерований і закінчується спонтанно під час вигорання вугільних домішок. Термін вигорання становить приблизно 35 років і зумовлений властивостями вугілля, вмістом сульфідів, вугленасиченням і способом складування порожніх порід.

Таких відвалів гірських порід, що виникли внаслідок видобутку вугілля, у Львівській області, понад 100 млн м3. Вони займають площу понад 270 га. Відсоток перегорілої частини в загальній кількості видобутої за всі роки експлуатації гірничих підприємств породи становить

лише 25—30 %. Ці процеси призводять до радикальної зміни фазового складу маси гірських порід відвалів. Перегораючи, гірські породи териконів стають крихкими, виникає реальна небезпека обвалів. Тому терикони здебільшого перебувають у небезпечному, нестабільному стані.

Площа просідань шахтних полів у межах Шептицького гірничопромислового району з низькою інтенсивністю становить 2 350 га (35 %), з помірною – 1 700 (25 %), зі значною – 2 200 (32 %). Решта 8 % території району, яка поки що перебуває поза впливом гірничих виробок, деформується з різною, але переважно незначною швидкістю (до 10 мм/рік). До таких слабо трансформованих територій належать площі м.Шептицький і Соснівки та с. Гірник, що зайняті багатоповерховою забудовою.

Деформаційні процеси простежуються на площі близько 7 000 га, а глибина просідань коливається в середньому від 0,6 до 3,0 м і може досягнути в кінці видобування кам'яного вугілля 4,2 м. Максимальні значення просідання земної поверхні зафіксовані в межах закритої і вже ліквідованої шахти № 5 “ВМ” і шахти “Межирічанська” (№ 3), де місцями вони перевищують 3,2–3,5 м. Такі високі показники негативних просадочних процесів збіглися з долиною р. Західний Буг, що призвело до появи нового русла річки, утворення озера площею понад 10 га та збільшення швидкості течії річки до 1,0–1,2 м/с вище цього місця. Високі значення просадочних явищ (понад 2,0–2,5 м) зареєстровано також у межах значних фрагментів поля шахти “Бендюзька” (№ 2).

Процес просідання площ Червоноградського гірничопромислового району однаково впливає на літологічну основу верхніх шарів земної кори, однак екологічні наслідки в межах певних геокомплексів різні та залежать від особливостей ландшафтної структури району. Великі площі Шептицького, сіл Межиріччя, Сілець і Бендюга, які розташовані в межах місцевостей плоских поверхонь заплави річок Західний Буг, Рата і Солокія та низької першої надзаплавної тераси й зазнали інтенсивних просідань (понад 2 м), щороку страждають від впливу техногенних повеней і паводків, що залишають населення без житла і завдають значних матеріальних збитків сільському господарству.

Забруднення атмосферного повітря

Основними організованими забруднювачами повітряного басейну громади є ДП «Львіввугілля», ДП «Шахта «Надія» та ПАТ «Львівська вугільна компанія».

До неорганізованих джерел належать породні відвали, відкриті площадки зварювальних дільниць, відкриті техногенні лінії збагачувальної фабрики, дизельно-бульдозерно-грейдерний транспорт, що працює на породних відвалах, автотransпорт. Однією з причин незадовільного стану повітряного басейну є недостатнє оснащення джерел викиду високоефективним пилогазоуловлюючим обладнанням і низька якість їх експлуатації.

Обсяги викидів забруднювальних речовин від стаціонарних джерел забруднення в атмосферне повітря від підприємств, установ та організацій визначається шляхом проведення інвентаризації стаціонарних джерел викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, видів та обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, пилогазоочисного обладнання на підприємствах-суб'єктах господарювання громади.

Територія Червоноградської міської територіальної громади відноситься до однієї з найбільш забруднених територій Львівської області:

- м. Шептицький – 15,3% від загальних обсягів викидів Львівської області,
- шахти ДП «Львіввугілля» - 41,4% від загальних викидів Шептицького району.

Відповідно до даних, наведених в екологічному паспорті Львівської області¹⁸, у загальній сукупності забруднювачів атмосферного повітря Львівщини у 2021 році автотransпорт

¹⁸Екологічний паспорт Львівської області доступний за посиланням:
<https://drive.google.com/file/d/1giO7FEyLLmaEI8AvBIQVKzMXWcm2SvMV/view>

становив 52,7% загальних обсягів забруднення атмосферного повітря, а стаціонарні джерела – 47,3%. Але при цьому найбільші стаціонарні джерела забруднення області розташовані або безпосередньо у Червоноградській громаді (шахти ДП «Львіввугілля» та шахта «Надія») або у сусідній Добровірівській громаді (Добровірівська ТЕС). Сумарно ці промислові об'єкти викидали в атмосферу 78,7% від усіх викидів із стаціонарних джерел області, у тому числі об'єкти, розташовані безпосередньо на території Червоноградської ТГ – 29,2% усіх викидів стаціонарними об'єктами області (Таблиця 2.1)

Таблиця 2.1. Основні забруднювачі атмосферного повітря Львівської області

Назва підприємства	Всього викидів, тис. тонн				
	2018	2019	2020	2021	2022
Всього викидів, в тому числі:	192,927	173,659	148,044	158,682	
Автотранспорт	86,184	84,794	72,053	83,600	
Стаціонарні джерела, в тому числі:	106,742	88,865	76,013	75,082	77,500
Добровірівська ТЕС	43,693	32,214	29,625	26,927	32,246
Шахти, у тому числі:	34,383	33,407	28,840	30,404	26,852
Шахта «Степова» №10	12,825	12,307	7,555	8,765	6,412
Шахта «Лісова» №6	6,209	6,106	6,173	6,284	6,072
Шахта «Межирічанська» №3	5,910	5,921	5,851	5,795	5,784
Шахта «Великомостівська» №1	4,332	4,313	4,101	4,124	4,226
Шахта «Шептицька» №2	3,566	3,245	3,651	3,927	3,014
Шахта «Відродження» №4	1,541	1,515	1,509	1,509	1,149
Шахта «Надія»	1,828	1,445	0,666	0,093	0,195
Сумарно Червоноградська ТГ	31,879	30,539	25,405	26,373	22,626

У структурі шкідливих викидів в атмосферне повітря шахтами Червоноградської ТГ головне місце займає вуглекислий газ (діоксид вуглецю, CO₂) – 54,8% та метан – 41,8%. Серед інших токсичних речовин – оксид вуглецю (чадний газ, CO) – 0,9%, суспендовані тверді частинки – 0,7%, діоксид сірки – 0,7%, оксид азоту 0,1%, інші неметанові легкі органічні сполуки – 0,1%.

За результатами проведених перевірок¹⁹ дотримання вимог природоохоронного законодавства на території м. Шептицький Львівської області у період 2017-2020 років державною екологічною інспекцією у Львівській області виявлено порушення у дотриманні природоохоронного законодавства (додаток Е) щодо охорони атмосферного повітря такими підприємствами:

ТзОВ «Вітан-Транс» – відсутній дозвіл на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

ТзОВ «Червоноградський ДОК» – не забезпечено проведення контролю норм ГДВ.

КП «Червоноградводоканал» – не проведено контроль за дотриманням нормативів ГДВ забруднюючих речовин в атмосферне повітря відповідно до умов дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

ТзОВ «Червоноградський деревообробний комбінат» – не забезпечено виконання вимог пункту 5 дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, а саме не проведено контроль норм ГДВ стаціонарних джерел викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

ТзДВ «Червоноградський завод металоконструкцій» – не забезпечено взяття на державний облік об'єкта, який справляє або може справити шкідливий вплив на здоров'я людей і стан атмосферного повітря; не розроблено спеціальні заходи щодо охорони атмосферного повітря;

¹⁹ Звіт про Стратегічну екологічну оцінку Генерального плану м. Червоноград, стор. 34-39.
<https://chervonograd.golos.net.ua/files/pdf/957.pdf>

не призначено відповідальних осіб за: 1) технічний стан обслуговування і безпечну експлуатацію установок очистки газу; 2) належне розташування та обладнання місць відбору проб та вимірювання параметрів газопилового потоку; 3) ведення журналу обліку робочого часу установок очистки газу; не ведеться облік робочого часу установок очистки газу; не забезпечено проведення технічного навчання; не розроблено і не затверджено інструкцію з експлуатації установок очистки газу; не забезпечено проф. підготовку підвищення кваліфікації та проведення атестації фахівців у сфері поводження з відходами.

ПП “Тис” – не взято на державний облік об’єкт, який справляє або може справити шкідливий вплив на здоров’я людей і стан атмосферного повітря; не проведено контроль за дотриманням затверджених нормативів ГДВ забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

ПП “Застава” – відсутній дозвіл на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря; не розроблено спеціальні заходи щодо охорони атмосферного повітря; не призначено відповідальних осіб за: 1) технічний стан обслуговування і безпечну експлуатацію установок очистки газу; 2) належне розташування та обладнання місць відбору проб та вимірювання параметрів газопилового потоку; 3) ведення журналу обліку робочого часу установок очистки газу; не ведеться облік робочого часу установок очистки газу; не забезпечено проведення технічного навчання і перевірки знань з правил технічної експлуатації установок очистки газу; не розроблено та не затверджено інструкцію з експлуатації установок очистки газу; не розроблено паспорти на установки очистки газу; не розроблено та не погоджено паспорти відходів; не взято на державний облік об’єкта, який справляє або може справити шкідливий вплив на здоров’я людей і стан атмосферного повітря.

ТзОВ “Дюна-Веста” – перевіркою виявлено нещільності газоходу на стаціонарних джерелах № 1 (Мотальний цех. ПГОУ) та № 2 (В’язальний цех. ПГОУ).

ТзОВ “Євро-Комерс” – не проведено контроль норм ГДВ відповідно до умов дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

КП “Червонограджитлокомунсервіс” – відсутній дозвіл на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

ТзОВ “Біотермал” – підприємство не поставлено на державний облік в частині атмосферного повітря.

ПАТ “Червоноградський завод залізобетонних виробів” – не проведено контроль за дотриманням затверджених норм ГДВ стаціонарних джерел викидів з-забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

КП “Червоноградтеплокомуненерго”: Порушується порядок здійснення викиду забруднюючих речовин в атмосферу, а саме: здійснюються викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарного джерела - димова труба котельні №1 (котли КВГМ – 100, ПТВМ -50 - 2 шт) за адресою: Львівська область, м. Червоноград, вул. Бічна Промислова, 43, без дозволу спеціально уповноваженого органу виконавчої влади.

В період з 12.09.2018р. по 13.02.2019р. порушувався порядок здійснення викиду забруднюючих речовин в атмосферу, а саме: здійснювалися викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарним джерелом - димова труба котельні №4 (котли КСВТ – 3,0 - 1 шт., та котли “Надточія” - 2 шт.), за адресою Львівська область, м. Червоноград, вул., Коновальця 1а, без дозволу спеціально уповноваженого органу виконавчої влади.

В період з 12.09.2018р. по 14.02.2019р. порушувався порядок здійснення викиду забруднюючих речовин в атмосферу, а саме: здійснювалися викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарним джерелом - димова труба котельні №6 (котли КСВ – 1 -

2 шт., та котел Е0,4/0,9 - 1 шт.), за адресою Львівська область, м. Червоноград, вул., Івасюка 2, без дозволу спеціально уповноваженого органу виконавчої влади.

Порушувався порядок здійснення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітряне, а саме: всупереч вимог підпункту 2.1.5 пункту 2.1. умов дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами від 14.02.2019 року №4611800000-56; не забезпечено постановку котельні №4, за адресою Львівська область, м. Червоноград, вул., Коновальця 1а, на державний облік як об'єкт, який справляє або може справити шкідливий вплив на здоров'я людей і стан атмосферного повітря, що є недодержанням вимог, передбачених наданим дозволом.

Порушувався порядок здійснення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітряне, а саме: всупереч вимог підпункту 2.1.5 пункту 2.1. умов дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами від 15.02.2019 року №4611800000-58; не забезпечено постановку котельні №6, за адресою Львівська область, м. Червоноград, вул., Івасюка 2, на державний облік як об'єкт, який справляє або може справити шкідливий вплив на здоров'я людей і стан атмосферного повітря, що є недодержанням вимог, передбачених наданим дозволом.

Причинами надмірних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря є: повільне впровадження пилогазоочисного обладнання на підприємствах енергетики на яких використовується в якості палива – природне вугілля.

Залишається гострою проблема недотримання підприємствами технологічного режиму експлуатації пилогазоочисного устаткування, невиконанням у встановлені терміни заходів щодо зниження обсягів викидів до нормативного рівня; низькими темпами впровадження сучасних технологій очищення викидів; відсутністю ефективного очищення викидів підприємств від газоподібних домішок.

Найбільший вплив здійснюється від транспорту, який рухається автомобільними дорогами державного та місцевого значення: регіональна автодорога державного значення Р-15 Ковель – Жовква, територіальні автодороги Т-1410 Шептицький – Броди – Радехів і Т-1412 Шептицький – Сокаль – Скоморохи, обласна автодорога О-141604 Шептицький – Перетоки.

Радіаційне забруднення атмосферного повітря Львівської області у 2018 році досліджувалося на 10 пунктах спостереження (АМСЦ Львів, м. Броди, АМСЦ Дрогобич, м. Кам'янка-Бузька, м. Мостиськ, м. Рава-Руська, м. Славськ, м. Стрий, м. Турка, м. Яворів).

Середньорічне значення фону коливалося в межах 10-12 мкр/год, максимально разовий рівень знаходився в межах 13-15 мкр/год, тоді як природний рівень радіаційного фону становить 25 мкр/год. Таким чином, на всіх досліджуваних пунктах гамма-фон за рік не перевищував природного фону Львівської області.

Згідно інформації Шептицького районного відділу ДУ "Львівський обласний центр контролю та профілактики МОЗ України"²⁰ моніторинг за шумовими характеристиками міста не проводиться, за виключенням лабораторних досліджень на робочих місцях.

До основних джерел шуму на території м. Червоноград належать: залізничний та автомобільний транспорт, трансформаторні підстанції.

Залізничний транспорт є одним із основних джерел шумового забруднення (ділянка Львів – Ковель). Генеральним планом м. Шептицький, розробленого у 2006 р., визначений еквівалентний рівень звуку від залізничного потоку в місті ~ 72,4 дБА.

²⁰ Звіт про Стратегічну екологічну оцінку Генерального плану м. Червоноград, стор. 34-39.

<https://chervonograd.golos.net.ua/files/pdf/957.pdf>

Враховуючи допустимий рівень шуму на території житлової забудови вночі 55 дБА, величина шумового дискомфорту складає ~17,4 дБА, а територіальний допустимий розрив до житлової забудови становить 120 м.

Основне шумове навантаження від автотранспорту, здійснюється на автодорогах державного значення: - Р-15 Жовква – Шептицький – Володимир-Волинський – Ковель, яка проходить вулицями Львівська і Промислова. Існуючий рівень шумового дискомфорту становить 6 дБА (Лекв = 71 дБА), а територіальний допустимий розрив – 23 м в обидві сторони. - Т-1410 Броди – Лопатин – Радехів – Шептицький, яка проходить вулицями Хмельницького і Гоголя. Відсутнє перевищення допустимого рівня шуму (Лекв = 63 дБА). - Т-1412 Шептицький – Сокаль – Скоморохи, яка проходить вулицею Б.Хмельницького. Відсутнє перевищення допустимого рівня шуму (Лекв = 65 дБА).

Допустимий рівень шуму на території житлової забудови вдень становить 65 дБА, вночі - 55 дБА. На території Шептицького знаходяться трансформаторні електропідстанції "Червоноград-2" і "Межиріччя-110" напругою 110/35/6 кВ кожна, "Зміна" напругою 110/10 кВ, "Червоноград-1", "Червоноград-3", "Межиріччя-3" напругою 35/6 кВ кожна, силові трансформатори яких встановлені на відкритому повітрі і є джерелами шуму.

На підстанціях "Червоноград-2" і "Межиріччя-110" встановлені силові трансформатори потужністю 2×25 МВА. Згідно розрахунку санітарнозахисних зон – допустимих відстаней по шуму від трансформаторів, СЗЗ до існуючої житлової забудови становить 250 м. Для нового житла СЗЗ від даних електропідстанцій становитиме 450 м. Саме така відстань знижує рівень шумового дискомфорту до допустимого.

На підстанції "Зміна" наявні силові трансформатори потужністю 2×16 МВА, і відстань до житла, згідно вказаних розрахунків становить 200 м – до існуючого житла і 370 м – до проекрованої житлової забудови.

Трансформатори підстанцій "Червоноград-1", "Червоноград-3", "Межиріччя-3" є менш потужними і відстань від них до житла, згідно розрахунків становить, відповідно: ~ 100 м, 140 м, 95 м – до існуючого житла; ~ 190 м, 250 м, 170 м – до проектованого житла.

Всі підстанції розташовані переважно в промислових зонах, віддалено від кварталів житлової і громадської забудови міста. Однак, в шумові зони від них попадають ділянки садівничих товариств.

Згідно інформації Шептицького районного відділу ДУ "Львівський обласний центр контролю та профілактики МОЗ України"²¹ на території міста встановлені наступні об'єкти електромагнітного випромінювання:

- базові станції ПрАТ "Київстар";
- базові станції ТОВ "Лайфселл";
- базові станції ТОВ "Водафоненерпрайзюкрейн";

Крім того на території військової частини діє РТО, але дані по ній відсутні.

За даними Шептицького районного відділу ДУ "Львівський обласний центр контролю та профілактики МОЗ України" всі об'єкти ЕМП (12 вишок) відносяться до таких, що не впливають на населення. При розміщенні кожного джерела електромагнітного випромінювання зони їх шкідливого випромінювання погоджуються у встановленому порядку і не впливають на прилеглі території.

²¹ Звіт про Стратегічну екологічну оцінку Генерального плану м. Червоноград, стор. 34-39.
<https://chervonograd.golos.net.ua/files/pdf/957.pdf>

Стан водних ресурсів

Значною екологічною проблемою залишається шахтний водовідлив, обсяг якого становить 2 млн. м³/рік. Хоча притоки шахтних вод зменшуються, по ряду шахт фіксується зростання їх мінералізації (середня на даний час становить 5-7 г/л). Шахтна вода агресивна до металоконструкцій, що посилює проблему герметичності трубопроводів на поверхні. У зоні впливу шахт ДП «Львіввугілля» наявний ряд населених пунктів, де вода криниць непридатна для господарсько-побутового водопостачання. Вирішенням проблеми було б використання опріснених з допомогою демінералізаційних установок шахтних вод як для власних технологічних та господарських потреб ДП «Львіввугілля», так і для забезпечення питною водою населення.

В числі найбільш забезпеченими ресурсами підземних вод є Сокальський район, проте слід зауважити, що далеко не всі води можна використовувати для господарсько-питного водопостачання через забруднення внаслідок багаторічного видобутку вугілля шахтами Шептицького вуглевидобувного регіону, в межах котрого розташований даний район.

За інформацією Держспоживслужби²² у Львівській області щодо стану питної води на території м. Червоноград станом на 5 грудня 2019 року згідно результатів та протоколів досліджень ДУ «Львівський обласний лабораторний центр МОЗ України» вода питна водопровідна відповідала НТД, гігієнічним нормам відповідно дозволу. Додатково зазначалось, що оскільки територія міста належить до шахтарського регіону, в басейні продовжується ліквідація шахт, у зв'язку з чим змінюється гідродинаміка водоносних горизонтів і можливі зміни в хімічному складі питної води (згідно попереднього прогнозу Львівсько-Волинської геолого-розвідувальної експедиції).

Згідно ДСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною», вміст заліза загального в питній воді повинен не перевищувати 0,2 мг/куб. дм, загальна жорсткість 7,0 ммоль/куб. дм, амоній – 2,6 мг/куб.дм. Фактична концентрація заліза в мережі становила 0,36-0,5 мг/куб.дм, але останнім часом в деяких свердловинах концентрація в мережі азоту амонійного становить 0,5-2,5 мг/куб. дм. Згідно з приміткою 1 до таблиці 1 додатка 2 ДСанПіН 2.2.4-171-10 через окремі природні умови формування якості питної води і в зв'язку з особливостями шахтарського регіону, Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів затвердила Висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи від 04.09.2018 р. за №602-123-20-2/37991 щодо використання джерел господарсько-питного водопостачання комунальним підприємством «Червоноградводоканал» з відхиленням від ДСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною», по вмісту заліза до 1 мг/куб.дм, жорсткості до 10,0 ммоль/куб.дм, амонію – 2,6 мг/куб.дм на термін дії ТР 36.0-00185347-001:2018 «Технологічний регламент з виробництва питної води КП «Червоноградводоканал».

За результатами лабораторних досліджень криничної води, відібраних в селах, що знаходяться в зоні впливу породного відвалу ЦЗФ «Червоноградська», ДП «Львіввугілля» (с. Городище, с. Сілець, с. Межириччя) у 9 пробах із 20 досліджених виявились солі важких металів (кадмію, свинцю, марганцю), а також перевищення вмісту нітратів.

Середньорічні концентрації забруднюючих речовин у контрольному створі р. Солокія (в межах міста) за 2019 рік за даними Екологічного паспорту Львівської області наведено у табл. 2.2.

Таблиця 2.2. Середньорічні концентрації забруднюючих речовин у контрольному створі р. Солокія за 2019 рік (мг/л)²³

р. Солокія, м. Шептицький (у межах міста)	Показники стану та властивостей	ОБРВ(1990 р.)
---	---------------------------------	---------------

²² Звіт про Стратегічну екологічну оцінку Генерального плану м. Червоноград, стор. 132-133.

<https://chervonograd.golos.net.ua/files/pdf/957.pdf>

²³ Звіт про Стратегічну екологічну оцінку Генерального плану м. Червоноград, стор. 40.

<https://chervonograd.golos.net.ua/files/pdf/957.pdf>

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ ПЛАНУ ДІЙ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

Завислі речовини	-	-
БСК ₅	1,6	3
Мінералізація	523	1000
Сульфати	24,9	100
Хлориди	27,0	300
Амоній сольовий	0,8	0,39
Нітрати	0,08	9,1
Нафтопродукти	-	0,05
ХСК	39,0	15
Розчинений кисень	7,9	Більше 4
Фосфати	0,13	0,17
Цинк	-	0,01
Марганець	-	0,01
Фториди	-	
Залізо	0,13	0,1
Нітриди	0,04	0,02
Мідь	-	0,01

Забруднення ґрунтів

У Шептицькому гірничопромисловому регіоні низка проблем екологічного характеру виникла в результаті проведення робіт без закладки виробленого простору з повним обрушенням покрівлі виробіток. Просідання денної поверхні глибиною до 5 м на площі до 90 км² супроводжується процесами затоплення, підтоплення та заболювання ґрунтів. Просідання ґрунтів відбувається під накопичувачами відходів, трубопроводами шахтних вод, по трасах комунальних водозаборів, що призводить до постійних аварій.

Просадки земної поверхні спостерігаються на шахтах Великомоствській (загроза електропідстанції, дамбі ЦЗФ, автодорозі на Бендюги), Межрічанській (загроза кабелю зв'язку), Степовій (загроза мосту через р.Солокію), Відродження (загроза залізничній колії на шахту). На моніторинговій ділянці „Сокаль-Човоноград” спостерігалось незначне локальне підтоплення, в основному в наслідок техногенної навантаженості території. Рівні ґрунтових вод коливаються від 0,10 до 2,5м.

В Шептицькому гірничо-промисловому районі підтоплення поширилось внаслідок просідання земної поверхні на підірваних шахтах території. Видобуток вугілля здійснювався без забутовки виробленого простору, в наслідок чого на більшості відірваних територій відбулося просідання земної поверхні на 2-3м. В результаті цього на багатьох ділянках рівень ґрунтових вод досяг земної поверхні.

Терикони і ореоли розсіювання забруднюючих речовин в ґрунтах слугують джерелами забруднення водного середовища сульфатами і токсичними компонентами. При цьому забруднюється поверхневий стік, що вилуговує розчинні сульфати з поверхні териконів та ґрунтів, і підземні води в процесі інфільтрації забруднених атмосферних опадів

Особливістю Львівсько-Волинського вугільного басейну є те, що видобуток вугілля західноукраїнським гірничо-видобувним виробничим комплексом триває впродовж 60 років. Тривалий видобуток вугілля призводить до утворення значних підземних порожнин, нагромадження відвалів гірської породи — териконів, різних хвостосховищ тощо. Все це зумовило негативні техногенні зміни в навколишньому середовищі, серед яких загрозливими є нагромадження у териконах пухких і нестійких техногенних відкладів гірської породи, що містить агресивні хімічні субстанції.

На території Шептицького вугільного району накопичено близько 85 млн м³ породних відвалів вугільних шахт. Основним видом відходів є порожня порода, яка супроводжує процес видобування вугілля або вилучається під час його збагачення. Ця порода часто вміщає підвищену кількість вугілля, яке самозаймається і випалює її.

Під час складування породи в терикони відбувається її розділення за розмірами. Дрібні фракції залишаються у верхній частині терикона, починаючи від розвантажувальної рампи і закінчуючи нижнім положенням рештаків, якими порода пропускається по схилу. Великі

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ ПЛАНУ ДІЙ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

уламки, рухаючись по укосі конуса, нагромаджуються у нижній частині терикона. У зв'язку з цим нижній шар (15...20 % від усієї висоти) терикона складається з великих уламків породи, поровий простір якого сприяє притоку повітря для горіння вугілля. Процес самовипалювання перебігає за обмеженого доступу повітря, він тривалий, некерований і закінчується спонтанно під час вигорання вугільних домішок. Термін вигорання становить приблизно 35 років і зумовлений властивостями вугілля, вмістом сульфідів, вугленасиченням і способом складування порожніх порід.

Таблиця 2.3.. Території Червоноградської громади, які зазнали техногенного впливу діяльності вугільних шахт

Шахта	Територія, яка зазнала техногенного впливу
Шахта №1 «Шептицька».	Шахтою підроблена територія (частково) села Добрячин Острівського старостинського округу та міста Шептицький
Шахта №5 «Великомостівська».	Шахтою підроблені території хутора Груд та села Городище Волсвинського старостату, інженерні мережі водопостачання м.Шептицький.
Шахта «Бендюзька».	Шахтою підроблена територія села Бендюга Межирічанського старостату
Шахта «Візейська».	Шахтою підроблені території Сілецького старостату, польові угіддя Межирічанського старостату Шептицької міської ради та частково міста Соснівки.

Управління відходами

На території Червоноградської міської територіальної громади щорічно накопичується 120 тис. м³ найменш небезпечних твердих побутових відходів четвертого класу.

Для збору ТПВ використовується 967 контейнерів і 1000 урн, які встановлені у місцях інтенсивного пересування людей.

Контейнери розміщені на 120-ти майданчиках з твердим покриттям. Здійснюється роздільне збирання твердих побутових відходів за компонентами, що входять до складу відходів за такою класифікацією: органічна складова побутових відходів, що легко загниває; папір і картон; полімери; скло. Будівельні, великогабаритні відходи розміщуються біля контейнерів.

З місць нагромадження ТПВ збір і перевезення здійснюється трьома комунальними підприємствами: «Шептицькийжитлокомунсервіс», «Соснівкажитлокомунсервіс» та «Комунальник».

З підприємствами, організаціями, установами, мешканцями приватного сектору укладено угоди на вивезення та утилізацію ТПВ. Санітарною очисткою території громади зайнято 225 прибиральників комунальних підприємств.

До вивезення ТПВ згідно графіку залучено 10 одиниць спеціального транспорту. Кількість транспортних засобів для збору та перевезення ТПВ недостатній, і більшість з них має амортизаційний знос понад 70%, тому є потреба в їх оновленні.

Захоронення та сортування ТПВ здійснюється на збудованому та введеному в експлуатацію в 2012 році підприємстві промислової переробки побутових відходів потужністю до 100 тис. т на рік для м. Шептицький, м. Соснівки та смт. Гірник.

Площа земельної ділянки Полігону ТПВ – 7,1085 га.

Площа карт складування ТПВ – 2,9356 га.

Місткість карт складування ТПВ – 446,320 тис. м³.

На підприємстві промислової переробки побутових відходів потужністю встановлено сортувальну лінію для сортування відходів і відбору вторинної сировини.

Захоронення твердих побутових відходів здійснюється на підприємстві промислової переробки побутових відходів з попереднім сортуванням.

Водопостачання та водовідведення

Комунальне підприємство «Шептицький водоканал» забезпечує централізоване постачання споживачів питною водою та здійснює відведення та очистку стічної рідини.

Водопостачання Шептицького гірничо-промислового району здійснюється з 5-ти водозаборів: Бендюзького, Правдинського, Межирічанського, Борятинського, Соснівського із 39 артезіанськими свердловинами (підземні води сенонського горизонту). Загальна протяжність водопровідної мережі – 310,8 км.

Відвід і очистка стічної рідини здійснюється трьома каналізаційними спорудами: м. Шептицький, м. Соснівки, смт. Гірник з 19-ма перекачними каналізаційними насосними станціями. Загальна протяжність каналізаційної мережі 232,5 км. У зв'язку з довгостроковою експлуатацією, зношеністю трубопроводів на 75–80%, що призводить до систематичних аварійних ситуацій, існує реальна загроза виникнення надзвичайної ситуації.

Таблиця 2.4. Показники роботи водопостачання та водовідведення Червоноградської громади

Показники	2016	2017	2018	2019	2020
Протяжність мереж водопостачання, км	308.8	308.8	308.8	308.8	310.8
Протяжність мереж водовідведення, км	230.8	230.8	230.8	230.8	232.5
Споживання питної води, тис. м ³ – всього, у тому числі:	3535.9	3365.0	3338.7	3103.4	3047.9
- населення	2599.0	2467.8	2440.4	2305.5	2372.7
- підприємства	936.9	897.2	898.3	797.9	675.2
Проектна потужність	32.3	-/-	-/-	-/-	-/-

У більшості сільських населених пунктів використовуються подвірні туалети з вигребами. Через геологічні особливості території мікрорегіону будь-які забруднення ґрунту швидко проникають в підземні води, а при відсутності доступу до централізованого водовідведення у переважної більшості населення, значна частина стоків потрапляє до поверхневих та підземних вод, що негативно відзначається на стані водоймищ та створює додаткові екологічні ризики.

Для відведення зливових та талих вод з території міста експлуатується мережа зливової каналізації закритого та відкритого типу загальною протяжністю 32,7 км та 7 насосних станцій. Щороку в плановому режимі виконуються роботи по очищенні мережі зливової каналізації та її поточного ремонту. Насосні станції та її обладнання фізично й морально застарілі та потребують реконструкції та заміни.

Здоров'я населення та інфраструктура закладів медицини

Чисельність зареєстрованого населення громади, за даними Шептицької міської територіальної громади станом на 01.01.2024 року налічує 79528 осіб, що становить в розрізі населених пунктів: м.Шептицький – 58136 ос., м.Соснівка – 8872 ос., смт. Гірник – 2640 ос., с.Сілець – 3076 ос., с.Межиріччя – 780 ос., с.Городище – 74 ос., с.Волсвин – 1496 ос., с.Бендюга – 429 ос., с. Поздимир – 813 ос., с.Добрячин – 883 ос., с.Рудка – 31 ос., с.Бережне – 55 ос., с.Борятин – 642 ос., с.Острів – 1601 ос. Окрім того, за станом на 15.01.2024 року на території громади зареєстровано 6111 внутрішньо-переміщених осіб.

Опираючись на наявні статистичні дані про чисельність населення станом на початок 2022 року, до початку воєнного стану в державі, у Червоноградській громаді скоротилася чисельність населення впродовж 2019-2021 років на 2,3%, що значно перевищує показник скорочення у Львівській області (1,4%).

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ ПЛАНУ ДІЙ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

Таблиця 2.5. Динаміка чисельності населення Червоноградської ТГ у 2019-2021 роках

Показник	2019 станом на 01.01.2020	2020 станом на 01.01.2021	2021 станом на 01.01.2022	2020/2019, %	2021/2020, %	2021/2019, %
Червоноградська громада, в т. ч.:	90 243*	89 315	88 151	-1,0	-1,3	-2,3
міське населення	79 682*	78 861	77 829	-1,0	-1,3	-2,3
сільське населення	10 561*	10 454	10 322	-1,0	-1,3	-2,3
Шептицький район	230 991*	228 945	226 102	-0,9	-1,2	-2,1
Львівська область	2 512 084	2 497 750	2 478 133	-0,6	-0,8	-1,4

За статистичними даними демографічна ситуація погіршується з 2002 року, коли чисельність населення міста Шептицький була найбільшою - 85,4 тис. осіб, та скоротилася до 64,3 тис. осіб у 2021 році. Поступово йде процес зниження народжуваності, при цьому значною є кількість померлих. В сукупності ці фактори значною мірою впливають на процес «старіння» населення.

За даними Національної служби здоров'я України, відповідно до статистики поданих декларацій про вибір лікаря первинної медичної допомоги в Червоноградській громаді укладено 79 875 декларацій (94% мешканців за даними міської ради). Проте, статеві-вікові характеристики декларантів відповідають (з певною похибкою) характеристикам населення громади.

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ ПЛАНУ ДІЙ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

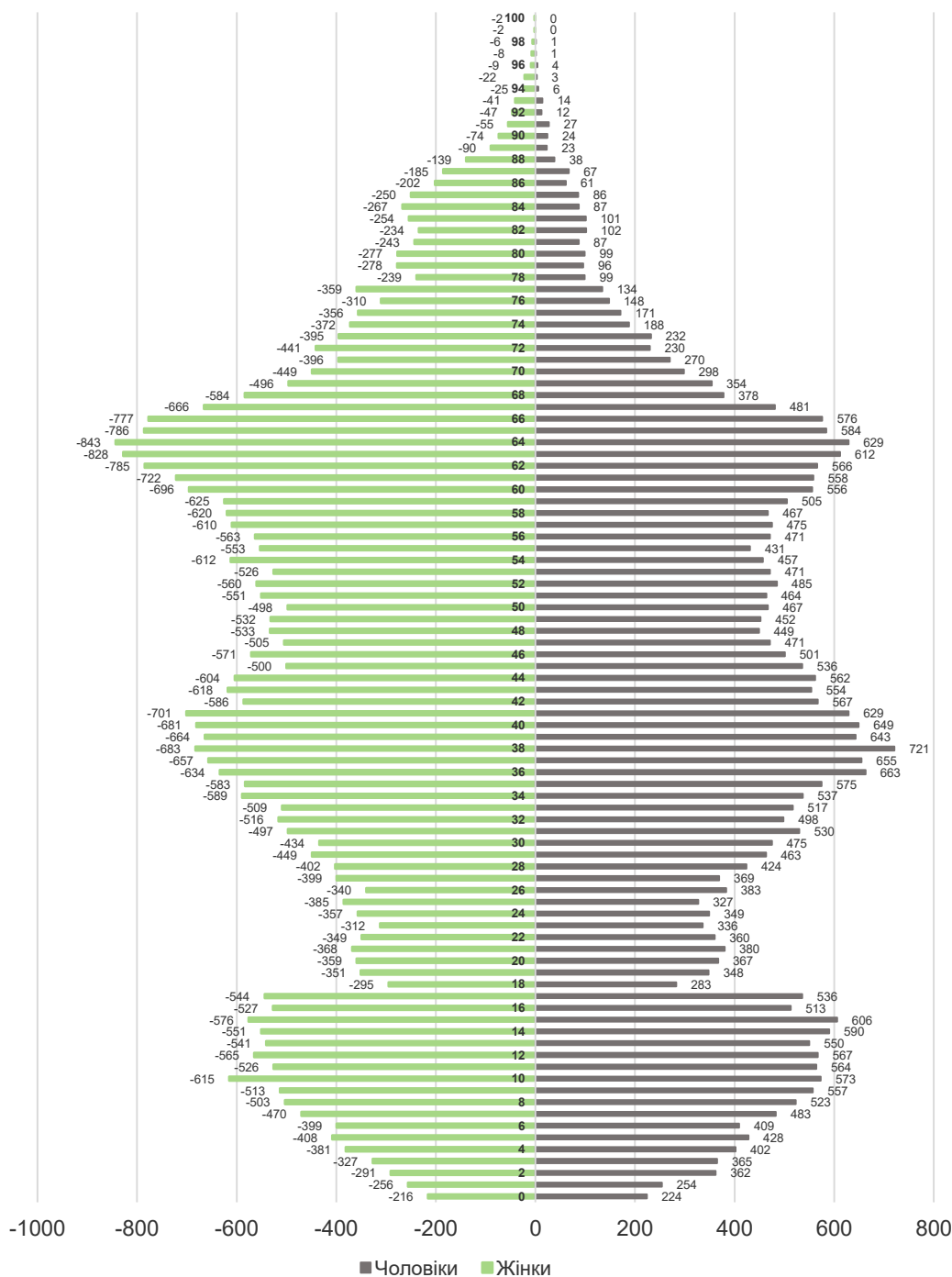

Рисунок 3. Статеві-вікова піраміда населення Червоноградської громади, осіб

Представлена статеві-вікова піраміда дозволяє говорити про такі висновки та демографічні прогнози:

- у гендерній структурі переважає жіноче населення (54%);
- наступні 10 років громада має шанс на зростання кількості працездатного населення, за умови відсутності масового виїзду молоді за межі громади;
- зараз у громаді проживає і навчається в закладах середньої освіти максимальна кількість дітей. При цьому кількість дітей дошкільного віку складає близько 40% порівняно з кількістю дітей шкільного віку. Тобто кожного наступного року кількість учнів перших класів зменшуватиметься.

▪ водночас можна прогнозувати, що в наступні 5 років кількість дітей у дошкільних закладах також буде поступово знижуватися.

У віковій структурі населення Червоноградської громади частка дітей у віці 0-5 років щорічно зменшується і складає 5,2%, а частка людей похилого віку (65+) – щорічно зростає і становить 17,2%. Щорічно знижується частка осіб у віці 18-39 років та зростає у віці 40-64 роки, що свідчить про старіння населення та становить ризик зростання навантаження на осіб працездатного віку. Водночас зменшення частки дітей та молоді може розглядатись як ризик для подальшого формування демографічного потенціалу Червоноградської громади.

Таблиця 2.6. Вікова структура населення (відповідно до укладених декларацій), %

Вікові групи	01.01.2020	01.01.2021	01.01.2022	01.01.2023	01.01.2024
0-5	7,1	6,5	5,9	5,6	5,2
06-17	16,0	17,0	16,7	16,5	16,5
18-39	26,5	26,1	26,9	26,5	25,7
40-64	35,1	35,0	35,3	35,4	35,4
65+	15,3	15,5	15,2	16,1	17,2

Для Шептицька, згідно з даними Головного управління статистики у Львівській області, середній вік населення поступово збільшувався з 40,4 років у 2017 році до 41,1 року у 2021 році. Це свідчить про поступове старіння населення в місті. Ця тенденція схожа на загальну ситуацію у Львівській області, де також спостерігається зростання середнього віку населення. Відносно середнього показника по Львівській області, який зріс з 39,7 років у 2017 році до 40,5 років у 2021 році, середній вік населення в Шептицькому дещо вищий. У Шептицькому середній вік збільшився з 40,4 років у 2017 році до 41,1 року у 2021 році. Це означає, що населення Шептицька старше за середній показник по області на 0,7-0,9 років протягом зазначеного періоду. Таким чином, Шептицький має тенденцію до дещо швидшого старіння населення порівняно з середнім по Львівській області.

Демографічна ситуація у Червоноградській громаді вказує на наявність негативних тенденцій. У громаді наявний значний темп демографічних втрат з поглибленням гендерного дисбалансу та старінням населення, спричинений процесами природного скорочення та міграційного відтоку населення, які у 2022-2024 роках посилені фактором війни російської федерації проти України.

Скорочення чисельності населення на 2,3% у період 2019-2021 років, що є вищим від середнього показника по Львівській області, свідчить про погіршення демографічної ситуації в громаді.

Таблиця 2.7. Природний та міграційний рух населення Червоноградської ТГ

Показники	Червоноградська міська територіальна громада	
	2021	2022
Вибулі	2537	1922
Прибулі	2510	1059
Міграційне сальдо	-27	-863
Народжені	605	545
Померлі	1574	1217
Приріст популяції	-969	-672

Зменшення народжуваності та високий рівень смертності призводять до старіння населення, що посилює навантаження на працездатних осіб. Статеві-вікова структура населення показує переважання жінок у вікових категоріях старше 54 років, що також вказує на специфіку вуглевидобувної території та містить демографічні ризики, пов'язані з гендерним дисбалансом та можливим дефіцитом працездатного населення в майбутньому.

З другого боку, наявні певні позитивні аспекти, які можуть вплинути на демографічний розвиток громади. Наявність 6111 внутрішньо переміщених осіб може сприяти частковому відновленню демографічного потенціалу громади. Також громада має шанс на зростання кількості працездатного населення у найближчі 10 років, якщо вдасться створити умови для того, щоб молодь утримувалася від виїзду, що передбачає не лише забезпечення необхідних умов для їх працевлаштування у нових секторах економіки, а й покращення якості життя та екологічної ситуації на відповідній території. Однак, зменшення частки дітей дошкільного віку та поступове скорочення кількості дітей у шкільних закладах свідчить про ризики для подальшого розвитку людського потенціалу громади, вимагаючи нових стратегічних підходів для збереження молодого покоління. Також низька частка дітей дошкільного віку (40% порівняно з кількістю дітей шкільного віку) та старіння населення є вагомою підставою для майбутнього коригування освітньої мережі, розвитку системи охорони здоров'я та посилення спроможності мережі закладів соціального захисту.

Стан захворювання населення

У структурі захворювання населення переважають хвороби органів дихання, які найчастіше пов'язані зі станом довкілля, а зокрема атмосферного повітря. У таблиці 2.8 наведено інформацію про загальну захворюваність по місту Шептицький із найменуванням класів і окремих хвороб у 2015-2019 роках.

Таблиця 2.8. Загальна захворюваність по місту Шептицький із найменуванням класів і окремих хвороб

Вид захворювання	2015	2016	2017	2018	2019
Усі хвороби	58381	60433	58508	55425	53049
У тому числі					
Деякі інфекційні та паразитарні хвороби	1731	1725	2002	2184	1801
Новоутворення	1024	782	711	784	660
Хвороби крові, кровотворних органів та окремі порушення із залученням імунного механізму	213	231	151	111	187
Хвороби ендокринної системи, розладу харчування, порушення обміну речовин	525	638	414	331	329
Розлади психіки і поведінки	389	364	387	393	284
Хвороби нервової системи	1251	1094	1230	1025	970
Хвороби ока та придаткового апарату	5932	7140	6703	6626	6890
Хвороби вуха та соскоподібного відростка	1845	1629	2218	2062	2045
Хвороби системи кровообігу	4028	3757	3303	3116	2884
Хвороби органів дихання	23746	27810	23735	23200	21847
Хвороби органів травлення	3103	2435	2433	1822	2538
Хвороби шкіри та підшкірної клітковини	3299	2901	3367	4177	3920
Хвороби кістково-м'язової системи та сполучної тканини	3903	3958	3968	2914	2500
Хвороби сечостатевої системи	2046	2066	3299	2417	2286
Вагітність, пологи та післяпологовий період	788	475	521	446	667
Окремі стани, що виникають у перинатальному періоді	80	63	55	47	48
Уроджені аномалії (вади розвитку), деформації і хромосомні порушення	55	58	25	22	58
Симптоми, ознаки та відхилення від норми, що виявлені під час лабораторних та клінічних досліджень, не класифіковані в інших рубриках	98	105	116	140	164
Травми, отруєння та деякі інші наслідки	4325	3202	3870	3608	2971

дії зовнішніх причин					
----------------------	--	--	--	--	--

Охорона здоров'я

Медичне обслуговування населення Червоноградської територіальної громади у 2023 році забезпечували: КП «Центральна міська лікарня Шептицької міської ради», КП «Центр первинної медико-санітарної допомоги м.Шептицький», КНП «Соснівська міська лікарня Шептицької міської ради» та КП «Шептицька міська стоматологічна поліклініка». Окрім цього на території Червоноградської територіальної громади функціонує 5 амбулаторій загальної практики сімейної медицини: м.Соснівка, смт.Гірник, с.Сілець, с.Острів та с.Волсвин та 3 пункти здоров'я: с.Добрячин, с.Бурятин та с.Межиріччя.

При формуванні спроможної мережі медичних закладів Львівщини у 2023 році КП «Центральна міська лікарня Шептицької міської ради» увійшло у перелік кластерних лікарень Львівської області. Для організації надання медичних послуг на належному рівні планується відповідно до вимог Національною службою здоров'я України відкрити реабілітаційне відділення. По програмі енергозбереження КП «Центральна міська лікарня Шептицької міської ради» бере участь у проєкті встановлення сонячної електростанції, що дозволить заощадити значні кошти громади.

У 2023 році на базі КП «Центр первинної медико-санітарної допомоги м.Шептицький» було реалізовано проєкт по програмі енергозбереження та встановлено сонячну електростанцію під власне споживання з джерелом резервного живлення, що дозволить заощаджувати кошти на електроенергію та забезпечувати безперебійну діяльність установи під час проблем з енергопостачанням в умовах війни.

КНП «Соснівська міська лікарня Шептицької міської ради» напрацьовується підписання нових пакетів медичних послуг з Національною службою здоров'я України. Один з пріоритетних напрямків з надання медичних послуг, який розвивається закладом є паліативна допомога. В перспективі КНП «Соснівська міська лікарня Шептицької міської ради» працює над відкриттям хоспісного відділення для мешканців громади. Враховуючи специфіку регіону, для лікування наслідків професійних захворювань з 2024 року відкрито профпатологічне відділення.

Таблиця 2.9. Динаміка показників діяльності медичних закладів Червоноградської ТГ

Найменування	2016	2017	2018	2019	2020
Кількість лікувальних закладів, од.	3	3	4	4	3
Кількість ліжок, од.	485	585	475	445	420
Кількість лікарів усіх спеціальностей, осіб	330	307	270	274	256
Кількість середнього медичного персоналу, осіб	849	751	694	661	601
Кількість лікарняних амбулаторно поліклінічних закладів*	6	6	7	6	
Забезпеченість лікарняними ліжками у розрахунку на 10 тис. населення, од.	60	72	59	65	62
Планова ємність амбулаторно-поліклінічних закладів, осіб	1670	1610	1530	1530	
Забезпеченість лікарями на 10 тис. населення, осіб	41	38	34	40	38

* без урахування закладів – структурних підрозділів центрів первинної медико-санітарної допомоги

Таблиця 2.10. Місткість лікарень Червоноградської ТГ (станом на 01.01.2022 р.)

Назва та місце розміщення	Рік побудови чи капремонту	Проектна потужність, ліжок	Наповненість
1. КНП «Соснівська міська лікарня	1962-побудова (2012-2014-капремонт)	110	0

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ ПЛАНУ ДІЙ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

ЧМР»			
2. КП «Центральна міська лікарня Шептицької міської ради». м. Шептицький, вул. Івасюка, 2	1. Всього	420	368
	2. Хірургічний корпус 1973 р. (капремонт – 2022 р.)	240	242
	3. Інфекційне відділення 1961 р. (2018 р.)	35	19
	4. Пологове відділення 1961 р. (2012 р.)	35	6
	5. Наркологічне відділення 1957 р.	10	7
	6. Онкологічне відділення 1967 р. (2013 р.)	35	34
	7. Дитяче відділення в корпусі поліклініки 1960 р.	30	25
	8. Терапевтичне відділення в корпусі поліклініки 1960 р.	35	35

Основним медичним закладом для надання стоматологічної медичної допомоги мешканцям Червоноградської територіальної громади, визначено комунальне підприємство «Шептицька міська стоматологічна поліклініка». КП «ЧМСП» забезпечує стоматологічне обслуговування та зубопротезування населення на території Червоноградської міської територіальної громади, в тому числі, надання безоплатного стоматологічного обслуговування та зубопротезування окремих категорій населення, а саме ветеранів війни (учасників бойових дій, осіб з інвалідністю внаслідок війни, учасників війни); осіб з інвалідністю I, II групи; осіб з інвалідністю з дитинства; реабілітованих громадян відповідно до ст.3 Закону України «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні». Основними завданнями закладу є забезпечення своєчасної кваліфікованої стоматологічної допомоги та зубопротезування населення; надання безоплатного стоматологічного обслуговування та зубопротезування окремих категорій населення; впровадження сучасних методів діагностики та лікування, застосування нової медичної техніки та апаратури, лікарських засобів; надання екстреної допомоги хворим з гострими захворюваннями та травмами щелепно-лицевої ділянки.

Важливим інструментом стала розбудова сучасної електронної системи охорони здоров'я, що дає змогу поступово підвищувати ефективність та прозорість сфери. Наразі електронна система охорони здоров'я забезпечує укладення електронних декларацій із сімейними лікарями, виписку електронних рецептів за програмою «Доступні ліки» та електронних направлень, ведення електронної медичної картки. До кінця 2024р. буде реалізовано послугу онлайн-запису пацієнтів до вузьких спеціалістів, що забезпечить можливість кожному пацієнту записатися до лікаря в зручний для нього час не виходячи з дому.

Повномасштабна агресія проти України стала додатковим викликом для сфери охорони здоров'я, збільшуючи навантаження на об'єкти інфраструктури та медичних працівників. У Червоноградській громаді кількість мешканців, що потребують реабілітації поповнюється основним чином за рахунок військовослужбовців, внутрішньо переміщених осіб, місцевого населення стан здоров'я якого погіршується через професійні захворювання та травматизм на шахтах, тривалий стрес та інші. Загальнонаціональним викликом у середньо- та довгостроковій перспективі стане значне зростання серцево-судинних захворювань, пов'язаних із тривалим стресом та негативним психо-емоційним станом населення.

Стан інфраструктури

Транспортна й комунікаційна інфраструктура громади

Дорожня інфраструктура міста Шептицькийя включає 57,8 км. автомобільних доріг площею 406,552 тис. м², 3 мости. Основними завданнями є розвиток мережі автомобільних доріг, поліпшення транспортно-експлуатаційного стану автомобільних доріг, підвищення безпеки дорожнього руху та екологічної безпеки автомобільних доріг, підвищення якості автомобільних доріг за рахунок впровадження прогресивних проєктних рішень і сучасних технологій, розвиток дорожньої інфраструктури та поліпшення інформаційного забезпечення учасників дорожнього руху, удосконалення управління автомобільними дорогами.

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ ПЛАНУ ДІЙ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

В громаді функціонує розгалужена мережа автобусних маршрутів, яка забезпечує перевезення пасажирів між будь-якими мікрорайонами міста практично без пересадок. Загальна довжина маршрутної мережі складає понад 60 км.

Громада має зручне географічне розташування і добре розвинену транспортну мережу (автотраса Львів — Ковель — Брест, шосе Белз — Шептицький та Радехів — Шептицький, залізниці Львів — Ковель та Шептицький — Рава-Руська), межує з Польщею.

Територією Червоноградської громади проходять три головні транспортні магістралі - автомобільна дорога Р 15 (Ковель - Жовква), Т 14 04 (Шептицький — Рава-Руська) та Т 14-40 (Шептицький-Броди).

Є залізничне сполучення з зупинками в м. Шептицький: поїзд Сокаль – Львів, Львів – Київ – Бахмут, Шептицький – Ковель та Сокаль – Рава-Руська.

У місті розташована вузлова проміжна залізнична станція “Шептицький” Львівської залізниці, яка є вузловою на з’єднанні двох одноколіїних ліній: Сапіжанка – Ковель і Шептицький – Рава-Руська. Також через станцію проходять 6 пар приміських потягів, а також до 20 пар вантажних поїздів. Пасажирські перевезення станції у 2020 році склали 37 тис. осіб. Вантажообіг залізничної станції за 2020 рік склав 297 тис. т. Основні вантажі: кам’яне вугілля, сільськогосподарська продукція, будівельні матеріали, меблі, щебінь.

Через Шептицький проходять автомобільні шляхи: регіональна автодорога державного значення Р-15 Ковель–Володимир-Волинський–Шептицький–Жовква та територіальні автодороги Т-1410 Шептицький–Радехів–Броди і Т-1412 Шептицький–Сокаль та обласна автодорога О141604 Шептицький–Перетоки. Вони проходять по вулицях: Львівська, Промислова, Хмельницького, Гоголя.

Інтенсивність руху транспорту по автодорозі Р-15 складає приблизно 4500 автомобілів за добу. Інтенсивність руху по автодорозі Т-1410 в межах міста складає приблизно 1000 авт./добу. Інтенсивність руху по автодорозі Т-1412 в місті складає приблизно 1500 авт./добу.

У місті функціонує автостанція, через яку здійснюються міжміські перевезення.

Вантажні перевезення забезпечуються також виробничими підприємствами та підприємствами-перевізниками. Рух вантажного автотранспорту здійснюється по вулицях Львівська, Хмельницького, Промислова, Радехівська та по автомобільних дорогах Р-15, Т-1410 і Т1412.

До підприємств і об’єктів, від яких не дотримані відстані до житлової забудови та санітарно-захисні зони яких найбільше охоплюють селитебну територію, належать:

- залізниця Львів – Ковель (нормативна С33-100 м);
- автошлях Р-15 (нормативна С33-50 м, фактична С33 має бути визначена з урахуванням забезпечення нормативного рівня забруднення повітря);
- автотранспортне підприємство (АТП 14628) на вул. Св. Володимира (С33-100 м);
- ПрАТ "БАТ "Калина", ТзОВ "Червоноградська міська друкарня" (нормативні С33-50 м);
- повітряна ЛЕП напругою 110 кВ (охоронна зона – 20 м від крайніх дротів в кожену сторону).

В Шептицькому та на прилеглих до міста територіях в зонах шкідливого впливу знаходяться колективні сади.

Логістика та зв’язок та медіа

На території Червоноградської територіальної громади здійснюють діяльність:

Відділення зв’язку: станційно-лінійна дільниця №4 м. Шептицький ПАТ „Укртелеком”, ПП «Центр зв’язку Граф».

Поштові відділення: АТ «Укрпошта» (8 відділень), ТОВ «Нова Пошта» (5 відділення), ТОВ «Делівері» (1 відділення), ТОВ «Justin» (1 відділення).

Інтернет провайдери: ТзОВ «БЕСТ-ЛІНК», ПП «Колумбус», ПАТ «Укртелеком», ТзОВ «Цифрові рішення ЛЛС», ТОВ «Кварц», ТзОВ «Візор-Гал», ПП «Гроза», ПП «Інформаційні технології».

Найбільшими засоби масової інформації громади є газети «Новини Прибужжя» та «Вісник»; «НЕО – радіо»; "Телеканал 15" та телестудія "Бужнет".

Автомобільний транспорт

На території Червоноградської міської територіальної громади станом на 01.01.2024 функціонують 13 автобусних маршрутів загального користування (№2, №3, №4, №4а, №5, №5а, №7, №8, №9, №10, №298, №299 та №304). Автобусні маршрути обслуговуються перевізниками: ТзДВ «Шептицьке АТП 14628», ТзОВ «Авто-Лайн», СПД ФОП Закала Б.В.

Вартість проїзду в громадському транспорті в межах міста становить – 10,00 грн., до смт.Гірник – 14,0 грн., на Соснівку – 28,0 грн.

У весняно-осінні періоди, для перевезення певної категорії пасажирів до садово-городніх масивів в районі шахт „Відродження“ та „Лісова“, в режимі регулярних спеціальних пасажирських перевезень, щорічно організовується курсування автобусів по дачних маршрутах, з частковою компенсацією вартості проїзду з міського бюджету.

На території міста Шептицький визначено 7 тимчасово відведених земельних ділянок для припаркування автотранспортних засобів – таксі на 9 місць. За кожною ділянкою визначено оператора паркування, таких в місті є 5 суб'єктів підприємницької діяльності.

Житловий фонд

Житловий фонд Червоноградської територіальної громади налічує 568 багатоквартирних будинків загальною площею 1676,1 тис. м². Зношеність будівельних конструкцій будинків і інженерних мереж становить від 50 до 85%.

Альтернативним варіантом утримання й експлуатації житла є формування об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ). На теперішній час в Червоноградській громаді створено та функціонують 39 ОСББ і 9 будинків обслуговують ЖБК.

Послуги з управління багатоквартирними будинками надаються двома управителями. Управителем багатоквартирних будинків у м. Шептицький та смт. Гірник за результатами конкурсу визначено КП «Шептицькийжитлокомунсервіс», у м. Соснівка управителем багатоквартирних будинків визначено ТзОВ «Нова Долина».

Електропостачання

Електропостачання громади здійснюється від електромережі 110 кВ Львівського енерговузла через 2 опорні ПС, які отримують живлення від Добротвірської ГРЕС і мають зв'язок з Волинською енергосистемою.

В місті Шептицький також існує ПС «Зміна», від якої живляться промислові споживачі північно-західного району міста.

Провідне місце в електроспоживанні займає промисловість – 67%, на долю комунально-побутових споживачів припадає 33% загальнономіського споживання.

Розподіл електроенергії від джерела живлення до споживачів здійснюється по повітряних і кабельних лініях 6 кВ. Стан електромережі 6 кВ задовільний.

В місті Шептицький є 97,4 км ліній мереж зовнішнього освітлення 2941 шт. світлоточок. Реконструкція вуличного освітлення з використанням енергозберігаючих технологій, встановлення системи централізованого дистанційного керування мережами зовнішнього

освітлення вирішить проблему контролю за роботою мереж, зменшить витрати на технічне обслуговування, дасть змогу попереджувати збої в роботі зовнішнього освітлення.

Теплопостачання

Теплопостачання здійснює сім діючих газових котельнь, які перебувають на балансі КП «Шептицькийтеплокомуненерго», що надає послуги з теплопостачання для населення, бюджетних організацій та інших підприємств і установ м. Шептицький, м. Соснівки та смт. Гірник. У 2012 р. розроблена та затверджена Шептицькийською міською радою Оптимізована схема теплопостачання м. Шептицький, м. Соснівки та смт. Гірник, де прийняті рекомендації щодо оптимізації системи теплопостачання.

Газопостачання

Газопостачання громади здійснюється від магістрального газопроводу Івацевичі – Долина через АГРС «Звірогосподарство», від якої по газопроводу високого тиску газ подається в ГРП і від нього по газопроводах середнього тиску до промислових підприємств, опалювальних котельнь і газорегулюючих пунктів. Від ГРП по газопроводах низького тиску, прокладених вздовж вулиць або всередині кварталів, газ подається в житлові будинки та комунально-побутові об'єкти з невеликим газоспоживанням.

По даних Шептицького управління по експлуатації газового господарства по місту Шептицький прокладено 84,02 км газових мереж, в тому числі 24,22 км середнього і 59,8 км низького тиску.

На сьогодні існує 100 % охоплення міста природним газом по всіх статтях газоспоживання: населення, комунально-побутових споживачів та промислово-виробничих об'єктів.

Освіта

Освітній простір Червоноградської територіальної громади представляють:

- 15 закладів дошкільної освіти – 2261 вихованців, 4 дошкільні підрозділи – 119 вихованців. Діти старшого дошкільного віку 100 % охоплені дошкільною освітою;

- 21 заклад загальної середньої освіти - 9193 учні у 389 класах (середня наповнюваність учнів – 23,63); відповідно до Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту» у Червоноградській територіальній громаді 01.09.2024 року завершується реформування мережі закладів загальної середньої освіти. Згідно з рішеннями Шептицької міської ради змінено типи та найменування ЗЗСО. Здійснюють освітню діяльність Шептицький ліцей, Соснівський ліцей, Початкова школа, усі ЗЗСО змінили тип закладу на гімназії, крім Сілецької ЗШ, СЗШ № 7, 14, Острівського НВК, які стануть гімназіями з 01.09.2024 року;

- 6 закладів позашкільної освіти – 3529 учнів.

- Інклюзивно-ресурсний центр;

- Центр професійного розвитку педагогічних працівників.

Для підвезення учнів до закладів освіти для навчання задіяно 7 шкільних автобусів, які здійснюють довозення 141 учня.

У закладах освіти працює 1244 педагогічних працівники та 759 обслуговуючого персоналу.

Культура

В громаді функціонує 31 заклад культури: 18 бібліотек, 1 центр культури, 3 школи естетичного виховання, 9 Народних домів; 3 музеїв, що зберігають історико-культурну спадщину громади.

Спорт

Спортивна інфраструктура включає: 2 великих спортивних комплекси, що надають можливості для занять різними видами спорту; 3 стадіони для проведення спортивних змагань та тренувань; 15 спортивних залів та майданчиків для занять фізичною культурою, 2 дитячо-юнацькі спортивні школи, міська каяк-станція на березі річки Західний Буг із штатним інструктором із байдаркового спорту.

На базі КП «Спорткомплекс «Шахтар», який нещодавно було модернізовано, регулярно проводяться спартакиади серед закладів освіти та профтехосвіти, міської асоціації людей з інвалідністю, колективів фізкультури ДП «Львіввугілля». До масових фізкультурно-спортивних заходів («Козацькі забави», «Тато, мама, я – спортивна сім'я», «Сокіл-Джура» тощо) залучається молодь міста.

Соціальний захист

Система соціального захисту громади представлена: центром соціальних служб, що надає підтримку та допомогу вразливим верствам населення; будинком-інтернатом для дітей, що забезпечує проживання та догляд дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; 2 реабілітаційними центрами, що надають послуги з реабілітації та підтримки для людей з інвалідністю.

Економіка

Основні промислові підприємства, які здійснюють діяльність на території Червоноградської громади: чотири шахти ДП «Львіввугілля», ПАТ «Львівська вугільна компанія», ТОВ «Дюна-Веста», ПРАТ «ВАТ Калина», Фірма «Ладан ЛТД», ТзОВ «Агро-інвест», ТзОВ «Червоноградська міська друкарня», ТзОВ «Макс-ЛП», ТзОВ «Фортуна-Захід-М», КП «Шептицькийтеплокомуненерго», КП «Шептицькийводоканал», КП «Шептицькийжитлокомунсервіс», КП «Комунальник», ПП «Застава», ТДВ «ЧЗЗВ», СП «Київ-Захід у формі ТзОВ».

На території Червоноградської територіальної громади зареєстровано 15 сільськогосподарських підприємств та фермерських господарств, які займаються вирощуванням зернових культур на площі 1633 га. В громаді працюють 18 пасічників, які є власниками 783 бджолосімей. 1 агропідприємство, що займається вирощуванням лохини ТзОВ «Органік Захід-Груп», загальною площею насаджень 25 га, якому вдалося, зокрема на вирощування такої брендової культури залучити 6,25 млн грн грантових коштів.

В сільському господарстві серед фермерів переважає монокультурний підхід щодо вирощування зернових культур та їх переробки. Задля вдосконалення структури серед фермерських господарств потрібно створювати сприятливі умови для створення одноосібних та багатоосібних фермерських господарств, кооперативів з багато функціональним спрямуванням не тільки в рослинництві, а й у тваринництві. Розвиток сільськогосподарського напрямку потребує вирішення нагальних питань надання держаних дотацій та безвідсоткових кредитів для забезпечення сільськогосподарською технікою та транспорту, налагодження шляхів централізованого збуту продукції та логістичних послуг.

Тож структура економіки громади, окрім вугледобувної промисловості, представлена підприємствами легкої та харчової промисловості, виробництва меблів та металоконструкцій, будіндустрією, торгівлею. Інформаційні технології, логістика, туризм та сільське господарство на сьогодні є галузями що розвиваються і не мають більше 1-2% у структурі економіки.

Екологічне управління та моніторинг

У жовтні 2023 року Шептицька міська рада ухвалила Програму охорони навколишнього природного середовища Шептицької міської ради на 2024-2026 роки²⁴. Основною метою Програми є реалізація екологічної політики, спрямованої на стабілізацію та поліпшення стану навколишнього природного середовища на території Шептицької міської ради, координації

²⁴ <https://chg.gov.ua/proyekty-rishen-sesiii/st-3101>

заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, забезпечення екологічної безпеки, раціонального використання і відтворення природних ресурсів на перспективу.

Основні напрямки та головні завдання Програми:

- зменшення обсягів скидання неочищених та недостатньо очищених стоків у водні об'єкти, а також поліпшення екологічного стану поверхневих вод басейнів рік Західний Буг, Рата, Солокія;
- вирішення основних проблем, пов'язаних з екологічно безпечним збором, зберіганням, утилізацією, переробкою та захороненням твердих побутових і промислових відходів;
- зменшення викидів забруднювальних речовин в атмосферу промисловими підприємствами регіону.

В процесі закриття шахт ускладнилась техногенна ситуація в межах гірничого відводу шахт: просідання земної поверхні зумовило відносне зміщення ґрунтових вод до поверхні землі; зміна нахилу рельєфу погіршила умови поверхневого стоку. Порушення інфільтраційного режиму викликало швидке заболочування території і посилення корозійної активності на трасах водо- і газогонів, численних на цій території.

Тривалий видобуток вугілля призвів до утворення значних підземних порожнин, нагромадження відвалів гірської породи — териконів, різних хвостосховищ тощо. Все це зумовило негативні техногенні зміни в навколишньому середовищі, серед яких загрозливими є нагромадження у териконах пухких і нестійких техногенних відкладів гірської породи, що містить агресивні хімічні субстанції.

Шахтні терикони представляють серйозну небезпеку для навколишнього середовища і здоров'я населення. Гази, що виділяються з глибини відвалів, містять в своєму складі небезпечні для здоров'я елементи і сполуки, забруднюють атмосферне повітря. Породи териконів містять велику кількість різних елементів, у тому числі і токсичних, які в процесі горіння або накопичуються в породах, або вивільняються і потрапляють в ґрунти і води. У радіусі до 3 км від териконів встановлено ореоли забруднення ґрунтів ртуттю, миш'яком, нітратами та іншими токсичними елементами та сполуками.

Газогенеруючі природні відвали й терикони, інтенсивна запиленість і загазованість повітряного середовища, ставки накопичувачі та відстійники, забруднення поверхневих і ґрунтових вод, підробка та просадка земної поверхні, штучне обводнення та заболоченість, забруднення земель, які використовуються виробництвами та багато інших процесів активізують розвиток процесів екологічної небезпеки.

Згідно даних ДП «Львіввугілля» гірничо-видобувний район з підземним способом розробки родовищ, де спостерігаються екологічні проблеми внаслідок антропогенних змін довкілля, які накопичувалися протягом тривалого часу, відноситься до району можливих екологічних катастроф (критичний стан довкілля).

Саме тому питання стану довкілля, захисту й відтворення природного середовища набувають важливого значення і є предметом стурбованості державних і міжнародних організацій, які, враховуючи важкий економічний стан в галузі, а також обмежені можливості бюджету Шептицької міської територіальної громади вимагають прийняття термінових заходів з припинення забруднення навколишнього середовища та відновлення порушених територій.

Для покращення екологічного стану середовища необхідно зробити комплексну оцінку екологічної ситуації, на основі якої провести стабілізацію екологічної ситуації з метою обмеження негативного техногенного впливу підприємств на довкілля та відновлення стійких екологічно-безпечних систем.

Програма охорони навколишнього природного середовища Шептицької міської ради на 2024-2026 роки передбачає реалізацію наступних заходів для вирішення екологічних проблем громади:

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ ПЛАНУ ДІЙ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

1. Реконструкція скидного колектора очищених стічних вод Шептицьких очисних споруд в с.Добрячин на ділянці від автомобільної дороги Шептицький-Сокаль до р.З.Буг;
2. Будівництво технологічної лінії утилізації шламів (осадів) від очищених стічних вод Шептицьких очисних споруд (III-тя черга);
3. Реконструкція каналізаційних очисних споруд м.Соснівка Львівської області;
4. Придбання спецавтомобіля для збирання та транспортування твердих побутових відходів для КП «Шептицькийжитлокомунсервіс»;
5. Придбання контейнерів для роздільного збору ТПВ для м.Шептицький;
6. Придбання подрібнювача ІМПАКТОР 250 E-PU для поліготу ТПВ.

У випадку, якщо План дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року не буде затверджений та реалізований, збільшиться ризик погіршення екологічної ситуації у громаді та стану здоров'я мешканців громади. Водночас не прийняття Плану дій призведе до не вирішення низки проблем, які б дозволили знизити ймовірність настання цих ризиків, а поступальний рух у напрямку сталого розвитку та підвищення рівня екологічної безпеки навколишнього природного середовища, умов життєдіяльності та здоров'я населення буде припинено.

Проблеми, які залишаться не вирішеними/посиляться у випадку, якщо не буде затверджено План дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади:

- Терикони залишатимуться джерелом забруднення атмосферного повітря, ґрунтів, підземних вод та наземних водоймищ;
- Залишатиметься загроза самозаймання териконів;
- Продовжуватиме спостерігатися явище просідання ґрунтів та деградації земель;
- Економіку громади супроводжуватиме високий рівень карбонізації;
- Рівень енергоефективності об'єктів інфраструктури та приватних помешкань залишатиметься низьким, що супроводжуватиметься високим рівнем енерговтрат та негативним екологічним впливом на навколишнє середовище;
- Екологічна культура мешканців громади залишатиметься на низькому рівні;
- Динаміка розвитку альтернативної енергетики залишатиметься на нинішньому рівні, продовжиться залежність від вугільної генерації електроенергії та тепла;
- Енергетичний менеджмент громади;
- Забруднені промисловою діяльністю земельні ділянки залишаться не рекультивованими, що чинитиме негативний вплив на стан довкілля;
- Забруднення ґрунтів та довкілля буде продовжуватись через несанкціоновані сміттєзвалища;
- Зменшиться біорізноманіття флори та фауни, а також скорочення асиміляційної спроможності біоценозів через зменшення уваги до збереження екосистеми громади;
- Амортизація мереж централізованого водопостачання та водовідведення в населених пунктах громади спричинятиме значні витоки й втрати води, а також потрапляння стічних вод в ґрунти і поверхневі води;
- Невпровадження реновації та створення зелених зон, відмова від поліпшення санітарного та екологічного стану водних об'єктів не сприятиме адаптації населення до змін клімату;
- Погіршуватиметься стан здоров'я населення через те, що рівень якості медичних послуг не зростатиме, а вплив негативних екологічних явищ залишатиметься стабільно високим.

3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу під час впровадження Плану дій справедливої трансформації Червоноградської ТГ на період до 2030 року

Червоноградська громада з огляду на свою специфіку, пов'язану із видобутком кам'яного вугілля, стоїть перед серйозним викликом, пов'язаним із створенням нової моделі економіки, основаної на диверсифікації, декарбонізації та інноваційності. Стратегічні, оперативні цілі та завдання Плану дій справедливої трансформації Червоноградської громади на період до 2030 року спрямовані на реагування на ці виклики з акцентом на енергозбереження, якісний енергоменеджмент та енергомоніторинг, широке застосування альтернативних джерел енергії, інновацій, підтримку кластерного виробництва, розвиток бізнес інфраструктури, адаптацію мешканців громади до нових умов, пов'язаних із диверсифікацією та декарбонізацією економіки (зміна професій, здобуття другої освіти, створення умов для роботи фрілансерів).

У Плані дій справедливої трансформації Червоноградської ТГ до 2030 року відповідно до стратегічного бачення справедливої трансформації Червоноградської ТГ визначено стратегічні, оперативні цілі та завдання. У Таблиці 3.1 наведено можливий вплив заходів стратегічних і оперативних цілей Плану дій справедливої трансформації на стан довкілля на територіях, які ймовірно відчують такий вплив, у розрізі окремих компонентів довкілля: людина і здоров'я, біорізноманіття і природно-заповідний фонд, ґрунти, поверхневі та підземні води, атмосферне повітря, образ ландшафту, шум.

Таблиця 3.1. Вплив плану дій справедливої трансформації Червоноградської ТГ до 2030 року на компоненти довкілля

Фактори впливу	Компоненти довкілля, що зазнають впливу						
Стратегічні та оперативні цілі	Людина і здоров'я	Біорізноманіття і	ґрунт	Поверхневі і підземні води	Повітря	Образ ландшафту	Шум
Стратегічна ціль А. Диверсифікована економіка громади на засадах розвитку нових інноваційних кластерів замкнутого циклу, декарбонізації							
A.1. Диверсифікована економіка громади та розвиток нових інноваційних кластерів	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	-
A.2. Розвиток МСП і підтримка стартапів	+	0	0	0	0	0	0
A.3. Ефективне використання постіндустріальних територій	+	+	+	+	+/-	+	0
A.4. Привабливий бізнес клімат і інвестиційні продукти громади	0	0	0	0	-	-	-
Стратегічна ціль В. Сучасна, комфортна соціальна інфраструктура та енергоефективна система життєзабезпечення громади							
B.1. Безпечна та комфортна транспортна система громади	+	+	+/-	+	+/-	0	+/-
B.2. Енергоефективна комунальна інфраструктура	+	+	0	+	+	0	0
B.3. Ефективна соціально відповідальна система управління трансформацією громади	+	0	0	0	0	0	0
B.4. Ефективні соціальні сервіси, орієнтовані на потреби громади	+	0	0	0	-	0	-
B.5. Сучасна система підготовки кадрів, орієнтована на нову модель економіки	+	0	0	0	0	0	0
Стратегічна ціль С. Чисте довкілля, розвиток зеленої енергетики							
C.1. Ефективна система контролю за станом довкілля	+	+	+	+	+	0	0
C.2. Ефективний енергоменеджмент громади	+	+	+	+	+	0	0
C.3. Розвиток альтернативних джерел енергії, зеленої енергетики	+	+	+/-	+	+/-	+/-	-
C.4. Сучасні екологічно дружні простори для дозвілля та відновлення	+	+	+	+	+	+	+
C.5. Сучасна система поводження з ТПВ	+	+	+	+	+/-	+	-

Оцінка представлена у трьох категоріях: (-) – негативний вплив, (0) – нейтральний вплив, (+) – позитивний вплив, +/- – поєднання позитивного та негативного впливу.

Атмосферне повітря. План дій справедливої трансформації Червоноградської ТГ до 2030 року передбачає проведення робіт з капітального ремонту, реконструкції та нового будівництва. Зокрема масштабного будівництва таких об'єктів як: підприємств переробки сільськогосподарської продукції, нових інноваційних експортоорієнтованих виробництв, підприємств із виробництва будівельних матеріалів на базі териконів, створення індустріального парку. Також передбачається підтримка розвитку меблевого виробництва, проведення ремонту доріг та тротуарів, проведення модернізації, у тому числі термомодернізації, об'єктів інфраструктури та впровадження системи переробки сміття. Внаслідок цього в місцях проведення ремонтно-будівельних заходів та діяльності підприємств переробки сільськогосподарської продукції, виготовлення будівельних матеріалів, діяльності індустріального парку, ймовірно буде спостерігатись підвищення запиленості та загазованості атмосферного повітря внаслідок скупчення будівельної та обслуговуючої техніки та викидів в атмосферу продуктів діяльності підприємств.

Планом дій справедливої трансформації Червоноградської ТГ не передбачено будівництво нових об'єктів підвищеної небезпеки, що можуть спричинити викиди небезпечних отруйних речовин в атмосферне повітря. Однак, створення підприємств переробки сільськогосподарської продукції, виробництва будівельних матеріалів та створення індустріального парку вимагають ще на стадії планування виявити та врахувати фактори, які можуть вплинути на довкілля та здоров'я людини, надати відповідальним за планування органам рекомендації щодо пом'якшення можливих наслідків.

Частина завдань Плану дій справедливої трансформації передбачають позитивний вплив на стан атмосферного повітря, зокрема створення системи підтримки нової моделі економіки, заснованої на засадах декарбонізації, впровадження переробки териконів з використанням інноваційних технологій, розвиток велоінфраструктури, розвиток зеленого транспорту, підвищення енергоефективності, яке призведе до скорочення споживання енергоносіїв, а отже викидів в атмосферне повітря забруднюючих речовин, впровадження системного контролю за якістю повітря, встановлення сонячних електростанцій на дахах будівель.

Водні ресурси. Ключові проекти Плану дій справедливої трансформації Червоноградської громади, які ймовірно можуть впливати на водні ресурси території стосуються оперативних цілей В 2. Енергоефективна комунальна інфраструктура, С.1. Ефективна система контролю за станом довкілля, С.4. Сучасні екологічно дружні простори для дозвілля та відновлення. Однак, ці проекти мають позитивний вплив.

В оперативній цілі В.2. завдання В.2.1. Енергоефективність системи водозабезпечення своїм наслідком може мати скорочення неефективного використання води, і, як наслідок, зменшення обсягів споживання води.

Оперативна ціль С.1. передбачає реалізацію завдання С.1.3. Впровадження системного контролю за якістю води і ґрунтів, реалізація якого може позитивно вплинути на якість поверхневих і підземних вод громади.

Оперативною ціллю С.4. передбачено реалізувати завдання С.4.5. Збереження екосистем громади (водойми, лісові масиви), реалізація якого також матиме позитивний вплив на стан та якість водних ресурсів громади.

Серед інших завдань позитивний вплив на стан та якість водних ресурсів громади може мати реалізація завдань А.3.1. Впровадження переробки териконів, які сьогодні є джерелом інтенсивного забруднення водойм та підземних вод, розвиток велоінфраструктури та зеленого транспорту, С.5.1. Очищення території від стихійних сміттєзвалищ.

До завдань Плану дій справедливої трансформації Червоноградської ТГ, які в тій чи іншій мірі можуть становити загрозу для стану та якості водних ресурсів громади, можна віднести

А.1.4. Підтримка розвитку сільськогосподарських і переробних підприємств (вплив агрохімікатів, які використовуються в сільському господарстві та викиди від діяльності підприємств переробки сільськогосподарської продукції, які можуть потрапляти у поверхневі води).

Земельні ресурси. Позитивний вплив на стан земельних ресурсів та ґрунтів громади матиме реалізація завдань А.3.1. Впровадження переробки териконів з використанням інноваційних технологій, С.1.3. Впровадження системного контролю за якістю води і ґрунтів, С.4.3. Рекультивація забруднених промисловою діяльністю земельних ділянок, С.4.5. Протидія просіданню ґрунтів, С.5.3. Очищення території від стихійних сміттєзвалищ.

Водночас завдання А.3.1. окрім впровадження переробки териконів передбачає також створення на їхній базі підприємств із виготовлення будівельних матеріалів, діяльність яких становить ризик негативного впливу на стан ґрунтів на прилеглих земельних ділянках. Також земельні ресурси та ґрунти громади можуть зазнати негативного впливу внаслідок реалізації А.1.4. Підтримка розвитку сільськогосподарських і переробних підприємств (загроза деградації земель внаслідок надмірної експлуатації та неефективного використання), А.4.3. Створення індустріального парку, тому при реалізації цих завдань потрібно передбачити заходи контролю за дотриманням норм у користуванні ґрунтами виробниками сільськогосподарської продукції та врахувати фактори, які можуть вплинути на довкілля та здоров'я людини, надати відповідальним за планування органам рекомендації щодо пом'якшення можливих наслідків.

Відходи. Під час проведення будівельних робіт основним негативним наслідком для довкілля є утворення будівельних відходів. Основними відходами, що створюватимуться під час будівельних робіт, будуть рештки старої цегли, бетону, деревини тощо. Фактичний обсяг таких відходів буде встановлено під час проектування відповідних об'єктів. Крім цього, можливе утворення токсичних відходів ремонтних робіт - лакофарбових матеріалів, заповнювачів, тощо.

Передача забруднення в навколишнє середовище можлива із дощовими водами, коли внаслідок неналежного поводження з побутовим сміттям, воно змиватиметься на прилеглі території.

Для попередження такої загрози під час реконструкції будівлі необхідно уникнути складування будівельного сміття на проектній ділянці, дотримуватися діючих вимог законодавства тощо.

Проблема збирання, накопичення, переробки, утилізації, видалення, знешкодження та захоронення твердих побутових відходів є однією з найбільш болючих та гострих. Актуальність цього питання полягає у вирішенні основної екологічної проблеми - забруднення навколишнього середовища побутовими відходами, пластиком, склом, папером. Якщо врахувати, що більшу половину відходів складають пакувальні матеріали, то стає зрозумілим, що одним із ефективних способів вирішення проблеми відходів є роздільне їх збирання. Адже велику частину побутових відходів складають матеріали, які можна використовувати повторно або переробляти. Повторній переробці підлягають папір, скло, металеві та алюмінієві баки, текстиль, пластик, органічні відходи. Усі ці матеріали, отримані при сортуванні, знаходять попит з боку організацій, які займаються прийомом вторинної сировини.

Слід зазначити, що Планом дій справедливої трансформації Червоноградської громади передбачено реалізацію завдань С.5.1. Впровадження системи роздільного збору ТПВ та С.5.2. Впровадження ефективної системи переробки ТПВ, які покликані мінімізувати ризики, перелічені вище, пов'язані із утворення нових відходів, зумовлених проведенням будівельних та ремонтних робіт.

Також Планом дій передбачена реалізація завдання С.1.1. Формування світогляду людини, дружнього до довкілля та енергоефективної поведінки, яке покликане змінити ставлення мешканців громади до проблеми поводження із відходами та збереження довкілля в позитивну сторону.

Ландшафт. План дій справедливої трансформації Червоноградської громади передбачає ряд завдань, реалізація яких може вплинути на ландшафт громади. Однак цей вплив має позитивне значення. Зокрема, мова йде про завдання А.3.1. Впровадження переробки териконів з використанням інноваційних технологій, зокрема виробництво будівельних матеріалів, яке може суттєво змінити ландшафт території та нейтралізувати ризики, пов'язані із негативним впливом териконів на стан довкілля та ландшафт громади.

Меншою мірою на стан ландшафту може вплинути реалізація завдань А.3.2. Підготовка промислових майданчиків на базі закритих шахт та А.4.3. Створення індустріального парку.

Природно-заповідний фонд. Хоча на території громади немає об'єктів природного-заповідного фонду, План дій справедливої трансформації передбачає ряд заходів, які матимуть позитивний вплив на екосистему громади в цілому, зокрема, завдання С.4.5. Збереження екосистем громади (водойми, лісові масиви).

Флора, фауна та біорізноманіття. План дій справедливої трансформації передбачає реалізацію завдання С.4.5. Збереження екосистем громади (водойми, лісові масиви). Ряд інших завдань в разі їхньої реалізації також матимуть позитивний вплив на збереження флори, фауни та біорізноманіття в цілому, зокрема рекультивація забруднених промислових ділянок, впровадження переробки териконів, впровадження системного контролю за якістю повітря, водних ресурсів та ґрунтів, осучаснення паркових та рекреаційних зон.

Безпека життєдіяльності населення та його здоров'я. План дій справедливої трансформації Червоноградської ТГ, з одного боку, передбачає створення сучасної системи надання послуг з охорони здоров'я, з другого боку, спрямований на вирішення найбільш гострих екологічних проблем та покращення стану довкілля. Тому в цілому реалізація Плану дій матиме позитивний вплив як на безпеку життєдіяльності населення, так і на стан його здоров'я.

В цілому більшість завдань Плану дій справедливої трансформації Червоноградської громади на період до 2030 року спрямовані на забезпечення в середньо- та довгостроковій перспективі позитивного впливу на довкілля та здоров'я населення.

4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються Плану дій справедливої трансформації Червоноградської громади, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом

Стратегічні цілі Плану дій справедливої трансформації Червоноградської громади на період до 2030 року спрямовані на вирішення стратегічних проблем, які окреслені Планом дій. Документ визначив наявність 53 стратегічних проблем на шляху до досягнення стратегічного бачення справедливої трансформації Червоноградської громади. Із цього переліку 18 стратегічних проблем торкаються питань довкілля, безпеки життєдіяльності та здоров'я населення. Ці проблеми можна згрупувати у 7 основних груп ризиків/проблем, наведених у таблиці 4.1.

Таблиця 4.1. Ключові потенційні екологічні проблеми і ризики та їхні зв'язки з Планом дій справедливої трансформації Червоноградської громади

Основні групи ризиків/проблем	Характеристика ризиків	Територія, на яку поширюються ризики	Завдання Плану дій, спрямовані на усунення ризиків та вирішення проблем
Забруднення атмосферного повітря	Потрапляння в атмосферне повітря шкідливих викидів, спричинених пересувними (транспорт) та стаціонарними джерелами (промислові підприємства, терикони)	Ділянки вздовж автомобільних доріг, ділянки прилеглі до промислових підприємств та териконів.	А.1.1. Створення системи підтримки нової моделі економіки, заснованої на засадах замкнутого циклу, декарбонізації та інноваційності А.3.1. Впровадження переробки териконів з використанням інноваційних технологій В.1.3. Велоінфраструктура – розвиток велоінфраструктури В.1.5. Розвиток зеленого транспорту (електромобілі, заправки для електромобілів) С.1.2. Впровадження системного контролю за якістю повітря С.3.5. Розробка концепції переходу громади на альтернативні джерела енергії
Забруднення поверхневих та підземних вод	Потрапляння у поверхневі водні басейни та підземні водні горизонти отруйних та шкідливих сполук внаслідок зливу неочищених стічних вод, недостатньої очистки стічних вод, забруднення води внаслідок діяльності підприємств видобутку кам'яного вугілля, промислових підприємств, вимивання шкідливих речовин із териконів, стихійних сміттєзвалищ	Водні об'єкти, розташовані неподалік житлової забудови, промислових об'єктів, шахт та териконів, стихійних сміттєзвалищ, територія прибережних захисних смуг	А.1.1. Створення системи підтримки нової моделі економіки, заснованої на засадах замкнутого циклу, декарбонізації та інноваційності А.3.1. Впровадження переробки териконів з використанням інноваційних технологій В.2.1. Енергоефективність системи водозабезпечення С.1.3. Впровадження системного контролю за якістю води і ґрунтів С.4.4. Реконструкція набережної С.4.5. Збереження екосистем громади (водойми, лісові масиви) С.5.3. Очищення території від стихійних сміттєзвалищ
Забруднення ґрунтів та деградація земельних ресурсів	Просідання ґрунтів внаслідок діяльності шахт, забруднення поверхні ґрунтів викидами промислових об'єктів, вимивання у ґрунти шкідливих речовин із териконів, стихійних сміттєзвалищ, забруднення сільськогосподарських	Земельні ділянки. Розташовані поблизу промислових об'єктів, териконів, стихійних сміттєзвалищ, території, під якими розташовані прохідні стволи вугільних шахт,	А.3.1. Впровадження переробки териконів з використанням інноваційних технологій С.1.3. Впровадження системного контролю за якістю води і ґрунтів С.4.3. Рекультивація забруднених промисловою діяльністю земельних ділянок С.4.6. Протидія просіданню ґрунтів

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ ПЛАНУ ДІЙ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

	угідь надмірним використанням агрохімікатів	землі сільськогосподарського призначення	
Загрози флорі, фауні, біорізноманіттю	Негативний вплив людини на природу, у тому числі внаслідок знищення рідкісних видів флори та фауни, негативний вплив промислових підприємств та териконів на біорізноманіття	Заліснення території, луки, водні об'єкти, прибережні ділянки	A.3.1. Впровадження переробки териконів з використанням інноваційних технологій C.4.3. Рекультивация забруднених промисловою діяльністю земельних ділянок C.4.6. Протидія просіданню ґрунтів
Загрози рекреаційним зонам	Негативний вплив людини (засмічення територій туристами та відпочиваючими мешканцями), негативний вплив промислових об'єктів	Рекреаційні зони громади	C.4.1. Осучаснення паркових і рекреаційних зон C.4.2. Створення умов для дозвілля та відпочинку, орієнтованих на потреби громади C.4.4. Реконструкція набережної
Недосконала система управління відходами	Відсутність ефективної системи управління відходами, наявність на території громади несанкціонованих Звалищ, засмічення території через недостатній рівень екологічної свідомості мешканців	Ділянки, на яких знаходяться стихійні сміттєзвалища, ділянки поблизу сміттєзвалищ, уся територія громади в цілому	C.1.1. Формування світогляду людини, дружнього до довкілля та енергоефективної поведінки C.3.3. Перетворення ТПВ у RDF (refuse derived fuel) – паливо, отримане із подрібнених і спресованих ТПВ в брикети / гранули C.5.1. Впровадження системи роздільного збору ТПВ C.5.2. Впровадження ефективної системи переробки ТПВ C.5.3. Очищення території від стихійних сміттєзвалищ
Загрози здоров'ю населення	Недостатній розвиток системи охорони здоров'я, відсутність можливостей для спорту та рекреації, забруднення атмосферного повітря, переважно викидами забруднюючих речовин від автотранспорту Недостатній рівень централізованого водопостачання, незадовільна якість води у громадських колодязях	Території уздовж магістральних для громади автошляхів та вулиць, території прилеглі до виробничих площ території, не забезпечені централізованими мережами водопостачання, територія громади в цілому	A.3.1. Впровадження переробки териконів з використанням інноваційних технологій B.1.3. Велоінфраструктура – розвиток велоінфраструктури B.1.5. Розвиток зеленого транспорту (електромобілі, заправки для електромобілів) B.4.1. Модернізація об'єктів соціальної інфраструктури B.4.3. Створення сучасної системи надання послуг з охорони здоров'я C.1.2. Впровадження системного контролю за якістю повітря C.1.3. Впровадження системного контролю за якістю води і ґрунтів

Екологічні проблеми Червоноградської громади доцільно розглянути в розрізі компонентів довкілля: атмосферне повітря, вода, ґрунт, біорізноманіття, поводження із відходами, а також системи охорони здоров'я населення громади.

Забруднення атмосферного повітря у Червоноградській громаді зумовлене як стаціонарними так і пересувними джерелами забруднення. Вплив пересувних джерел забруднення відчувається, головним чином, в місцях житлової забудови, прилеглої до автомагістралей з інтенсивним транспортним рухом. Рівень забруднення повітря там на порядок вищий ніж на територіях, де відповідний рух відсутній. Територією Червоноградської громади проходять три головні транспортні магістралі - автомобільна дорога Р 15 (Ковель - Жовква), Т 14 04 (Шептицький — Рава-Руська) та Т 14-40 (Шептицький-Броди). Території, розташовані вздовж цих автомагістралей, найбільше страждають від забруднення атмосферного повітря пересувними джерелами.

Стаціонарні джерела атмосферного забруднення можна розділити на дві групи – терикони вугільних шахт та збагачувальної фабрики і самі промислові підприємства, у першу чергу

вугільні шахти, збагачувальна фабрика. Гострою залишається проблема недотримання промисловими підприємствами норм щодо очищення викидів в атмосферу. Шахтні терикони становлять серйозну небезпеку для навколишнього середовища і здоров'я населення. Гази, що виділяються з глибини відвалів, містять в своєму складі небезпечні для здоров'я елементи і сполуки, забруднюють атмосферне повітря. Порооди териконів містять велику кількість різних елементів, у тому числі і токсичних, які в процесі горіння або накопичуються в породах, або вивільняються і потрапляють в атмосферу. Терикони є екологічно небезпечними об'єктами, що викидають в атмосферу такий спектр хімічних речовин – сульфатну кислоту, сірководень, амоніак, метан, двоокис азоту, карбонатну кислоту і чадний газ. Основним компонентом викидів є водяна пара. Разом з парогазовими викидами в атмосферу з боку териконів можуть потрапляти леткі сполуки токсичних елементів – ртуті, миш'яку, кадмію тощо.

До неорганізованих джерел належать породні відвали, відкриті площадки зварювальних дільниць, відкриті техногенні лінії збагачувальної фабрики, дизельно-бульдозерно-грейдерний транспорт, що працює на породних відвалах, автотransпорт. Однією з причин незадовільного стану повітряного басейну є недостатнє оснащення джерел викиду високоефективним пилогазоуловлюючим обладнанням і низька якість їх експлуатації.

Основною проблемою **забруднення поверхневих вод** в громаді є скид неочищених та недостатньо очищених стічних вод в поверхневі води через незадовільний технічний стан очисних споруд, діяльність промислових підприємств та вимивання забруднюючих речовин із териконів. Самі терикони і ореоли розсіювання забруднюючих речовин в ґрунтах слугують джерелами забруднення водного середовища сульфатами і токсичними компонентами. При цьому забруднюється поверхневий стік, що вилуговує розчинні сульфати з поверхні териконів та ґрунтів, і підземні води в процесі інфільтрації забруднених атмосферних опадів.

Значною екологічною проблемою залишається шахтний водовідлив, обсяг якого становить 2 млн. м³/рік. Хоча притоки шахтних вод зменшуються, по ряду шахт фіксується зростання їх мінералізації (середня на даний час становить 5-7 г/л). Шахтна вода агресивна до металокопструкцій, що посилює проблему герметичності трубопроводів на поверхні. У зоні впливу шахт ДП «Львіввугілля» наявний ряд населених пунктів, де вода криниць непридатна для господарсько-побутового водопостачання. Вирішенням проблеми було б використання опріснених з допомогою демінералізаційних установок шахтних вод як для власних технологічних та господарських потреб ДП «Львіввугілля», так і для забезпечення питною водою населення.

Забруднення підземних водоносних горизонтів зумовлене багатьма чинниками. Зокрема, комплекс каналізаційних очисних споруд у сучасному їх стані являє собою потенційне джерело. Точками ризику можуть бути також покинуті та незатамповані свердловини та колодязі.

Окрім того, з метою охорони поверхневих водних об'єктів від забруднення і засмічення та збереження їх водності вздовж водойм та водотоків повинні бути винесені в натуру межі прибережних захисних смуг водойм та водотоків.

Забруднення ґрунтів та деградація земель зумовлена, в першу чергу, діяльністю вугільних підприємств та наявністю териконів. Шахтні терикони представляють серйозну небезпеку для навколишнього середовища і здоров'я населення. Гази, що виділяються з глибини відвалів, містять в своєму складі небезпечні для здоров'я елементи і сполуки, забруднюють атмосферне повітря. Порооди териконів містять велику кількість різних елементів, у тому числі і токсичних, які в процесі горіння або накопичуються в породах, або вивільняються і потрапляють в ґрунти і води. У радіусі до 3 км від териконів встановлено ореоли забруднення ґрунтів ртуттю, миш'яком, нітратами та іншими токсичними елементами та сполуками.

Окрема проблема, пов'язана із інтенсивним видобутком кам'яного вугілля шахтним способом – просідання ґрунтів. Просадки земної поверхні спостерігаються на шахтах Великомоствіській, яка розташована неподалік меж Червоноградської громади, (загроза електропідстанції, дамбі збагачувальної фабрики, автодорозі на с. Бендюги), Межрічанській

(загроза кабелю зв'язку), Степовій (загроза мосту через р.Солокію), Відродження (загроза залізничній колії на шахту). На моніторинговій ділянці «Сокаль-Червоноград» спостерігалось незначне локальне підтоплення, в основному в наслідок техногенного навантаження території. Рівні ґрунтових вод коливаються від 0,10 до 2,5м.

В Шептицькому гірничо-промисловому районі підтоплення поширилось внаслідок просідання земної поверхні на підроблених шахтами території. Видобуток вугілля здійснювався без забутовки виробленого простору, в наслідок чого на більшості відроблених територій відбулося просідання земної поверхні на 2-3м. В результаті цього на багатьох ділянках рівень ґрунтових вод досяг земної поверхні.

Поверхневі шари ґрунтів легко забруднюються. Великі концентрації в ґрунті різних хімічних сполук – токсикантів згубно впливають на життєдіяльність ґрунтових організмів. При цьому втрачається здатність ґрунту до самоочищення від хвороботворних та інших небажаних мікроорганізмів, що здатні викликати важкі наслідки для людини, рослинного і тваринного світу.

Автомобільні дороги на території громади можна також вважати чинником забруднення ґрунтів громади. Важкі метали, які містяться у вихлопних газах автотранспорту, осідають в ґрунтах вздовж трас. Інтенсивність їхнього розподілу залежить від швидкості руху автотранспорту, напрямку вітру, наявності захисних смуг тощо. Території, які знаходяться у безпосередній близькості до автошляхів та залізничної колії містять підвищений вміст важких металів, продуктів горіння пального, такі як оксиди азоту, сірки, сажа смоли. Ареал розповсюдження важких металів вздовж зазначених автошляхів може сягати відстані до 1 км.

Іншим джерелом забруднення є стихійні сміттєзвалища, які періодично створюють мешканці сільських населених пунктів громади, і які безпосередньо забруднюють ґрунтове покриття та створюють загрозу проникнення небезпечних речовин в ґрунти поблизу сміттєзвалищ.

Основна **загроза рекреаційним зонам** зумовлена розширенням житлової забудови та промислових зон і впливом антропогенного фактору (недостатня екологічна свідомість мешканців, засмічення території рекреаційних зон відпочивальниками).

Основними причинами, що можуть становити загрозу біорізноманіттю, є антропогенні чинники:

- забруднення природного середовища;
- денатуралізація природних ландшафтів;
- монокультурні способи ведення лісового та сільського господарства.

Головними чинниками, що можуть впливати на чисельність рослин із «червонокнижним» статусом, є зривання їх на букети для продажу та деградація місцезростань (для лучних та болотних видів – надмірне випасання худоби, викошування, випал трави, осушення; для лісових – проведення лісгосподарських робіт).

Загрозами для лісової рослинності є:

- випалювання сухої рослинності у весняний період;
- порушення технології заготівлі деревини; самовільні рубки.

Недосконала система поводження із відходами також є екологічним викликом для громади. Зокрема, серед стратегічних проблем, які становлять ризик для справедливої трансформації Червоноградської громади, у Плані дій визначено неефективну систему поводження із твердими побутовими відходами, наявність стихійних сміттєзвалищ; відсутність системи переробки ТПВ та роздільного збору сміття. Ці проблеми становлять вплив і на забруднення атмосферного повітря, і на забруднення водних ресурсів та ґрунтів.

Мінімізація негативних впливів зовнішнього середовища на **стан здоров'я мешканців** громади гальмується низкою проблем пов'язаних, головним чином, з функціонування закладів

охорони здоров'я в громаді, зокрема: потреба в розвитку соціально-психологічної допомоги; потреба в оновленні матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я.

Окремим суттєвим фактором впливу на стан здоров'я населення громади варто розглядати використання питної води з нецентралізованих джерел водопостачання, що провокує ризики інфекційних захворювань та розвитку гіпоксії через наднормативний вміст нітратів. Червоноградська громада ще досі пам'ятає спалах гіпоплазії та флюорозу, тобто інтоксикації організму фтором через забруднений водопровід у м. Соснівка. Тоді, 30 років тому, ця проблема спричинила проблеми зі здоров'ям у кількох тисяч дітей, які через крихість і вимивання кальцію з організму втратили свої зуби.

Повномасштабна агресія проти України стала додатковим викликом для сфери охорони здоров'я, збільшуючи навантаження на об'єкти інфраструктури та медичних працівників. У Червоноградській громаді кількість мешканців, що потребують реабілітації поповнюється основним чином за рахунок військовослужбовців, внутрішньо переміщених осіб, місцевого населення стан здоров'я якого погіршується через професійні захворювання та травматизм на шахтах, тривалий стрес та інші. Загальнонаціональним викликом у середньо- та довгостроковій перспективі стане значне зростання серцево-судинних захворювань, пов'язаних із тривалим стресом та негативним психо-емоційним станом населення.

Загалом усі вище перелічені ризики – забруднення атмосферного повітря, водойм, ґрунтів негативно впливають на стан здоров'я мешканців Червоноградської громади, призводять до більшого поширення серцево-судинних, онкологічних захворювань, хвороб органів дихання, ментальних розладів.

Окремою проблемою, характерною для територій, де здійснюється видобуток кам'яного вугілля шахтним способом, є поширення професійного захворювання шахтарів – силікозу, захворювання людини, яке спричинює шахтний пил, що містить вільний діоксид силіцію, при тривалому його вдиханні. Силікоз відносять до професійних захворювань, є незворотним і невиліковним захворюванням, що може призвести до розвитку раку легень.

5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються Плану дій справедливої трансформації Червоноградської громади, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки Документу державного планування

Основні міжнародні зобов'язання

Україна взяла на себе міжнародні обов'язки у сфері збереження та збалансованого використання біорізноманіття, підписавши понад 50 міжнародних багатосторонніх угод. Серед них:

- Конвенція про біологічне різноманіття, яка була започаткована під час Всесвітньої конференції глав держав та міністрів довкілля у 1992р. в м. Ріо-де-Жанейро (Бразилія) й ратифікована Верховною Радою України 29 листопада 1994 р.;
- Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення головним чином як середовище існування водоплавних птахів (Рамсарська конвенція, м.Рамсар, Іран, 1971 р.);
- Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин (Бонн, 1979 р.);
- Угода про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (1995 р.); Угоди про збереження кажанів в Європі (1991р.);
- Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція);
- Рамкова конвенція ООН про зміну клімату (ратифікована Україною 29 жовтня 1996 р.);
- Європейська конвенція про охорону археологічної спадщини (Валлетта, 1992 р.);
- Конвенція про охорону та використання транскордонних водотоків та міжнародних озер (Гельсінкі, 1992), що є чинною в Україні з 1 липня 1999 р. та інші.

На виконання Бернської конвенції в Європі створена мережа територій особливого природоохоронного значення – Смарагдова мережа, важливих для збереження біорізноманіття в країнах Європи і деяких країнах Африки. Смарагдова мережа України є українською частиною Смарагдової мережі Європи, розробляється з 2009 року. В листопаді 2016 року було затверджено першу версію Смарагдової мережі для України, яка потребує доопрацювання на основі наукових даних.

На півдні громади розташована частина території «Болотня», яка входить до Смарагдової мережі Європи. Територія «Болотня» розташована у межах Шептицької, Белзької, Великомоствіської, Добротвірської громад.

Відповідно до Рамсарської конвенції, стороною якої є Україна, на території держави здійснюються заходи для збереження мігруючих водно-болотних птахів, шляхом виділення певних територій та надання їм охоронного статусу.

План дій справедливої трансформації Червоноградської громади на період до 2030 року орієнтований на виконання зобов'язань у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язаних із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлених на міжнародному рівні, зокрема:

- Директивою № 2008/50/ЄС про якість атмосферного повітря та чистіше повітря для Європи;
- Директивою № 2008/98/ЄС про відходи;
- Директивою № 2000/60/ЄС про встановлення рамок діяльності Співтовариства у сфері водної політики зі змінами і доповненнями, внесеними Рішенням № 2455/2001/ЄС і Директивою 2009/31/ЄС;

- Директивою № 2009/147/ЄС про захист диких птахів;
- Директива № 92/43/ЄС про збереження природного середовища існування, дикої флори та фауни, зі змінами і доповненнями, внесеними Директивами №№ 97/62/ЄС, 2006/105/ЄС та Регламентом (ЄС) № 1882/2003.

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є:

- Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015).
- Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС. В Україні проведення СЕО регламентується Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20.03.2018 р. № 2354-VIII.

Основні державні зобов'язання

З підписанням Угоди про асоціацію Україна взяла на себе зобов'язання посилення природоохоронної діяльності. Адже це матиме позитивні наслідки для громадян і підприємств в Україні та Європейському Союзі, зокрема, через покращення системи охорони здоров'я, збереження природних ресурсів, підвищення економічної та природоохоронної ефективності, інтеграції екологічної політики в інші сфери політики держави, а також підвищення рівня виробництва завдяки сучасним технологіям.

Перспектива вступу України до ЄС також супроводжується виконанням низки вимог у сфері довкілля та зміни клімату. Починаючи з 2022 року у природоохоронній сфері прийнято низку євроінтеграційних Законів:

- «Про ратифікацію Поправки та Другої поправки до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті»,
- «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення механізму регулювання викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря»,
- «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо державної системи моніторингу навколишнього природного середовища, інформації про стан навколишнього природного середовища (екологічної інформації) та інформування з питань екологічного врядування»,
- «Про Національний реєстр викидів та перенесення забруднювачів»,
- «Про управління відходами»,
- «Про хімічну безпеку та управління хімічною продукцією».

З метою поглиблення імплементації права ЄС за вказаний період також прийнято відповідні підзаконні нормативно-правові акти, зокрема:

- розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.12.2022 № 1134-р «Про схвалення Водної стратегії України на період до 2050 року»,
- постанову Кабінету Міністрів України від 27.12.2022 № 1466 «Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2023 рік»,
- наказ Міндовкілля від 01.08.2022 № 267 «Про затвердження Порядку розроблення та затвердження короткострокових планів дій», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 20.09.2022 за № 1086/38422;
- наказ Міндовкілля від 01.08.2022 № 268 «Про затвердження Порядку розроблення та затвердження планів поліпшення якості атмосферного повітря», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 16.09.2022 за № 1071/38407

Відповідно до нормативно-правової бази України, зокрема закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», документ державного планування повинен враховувати низку зобов'язань:

1. пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість дотримання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів;
2. виконання ряду заходів, що гарантують екологічну безпеку середовища для життя і здоров'я людей, а також запобіжний характер заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;
3. проектне спрямування на збереження просторової та видової різноманітності та цілісності природних об'єктів і комплексів;
4. узгодження екологічних, економічних та соціальних інтересів суспільства на основі поєднання міждисциплінарних знань екологічних, соціальних, природничих і технічних наук та прогнозування стану навколишнього природного середовища;
5. використання отриманих висновків моніторингу та комплексу охоронних заходів об'єкта для виконання можливостей факторів позитивного впливу на охорону довкілля;
6. забезпечення загальної доступності матеріалів детального плану території та самого звіту SEO відповідно до вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації»;
7. надання інформації щодо обґрунтованого нормування впливу планової діяльності на навколишнє природне середовище;
8. оцінка ступеню антропогенної зміни територій, сукупної дії факторів, що негативно впливають на екологічну ситуацію.

Основні зобов'язання у сфері охорони довкілля стосуються заходів щодо охорони земельних ресурсів, лісів, повітряного, водного та ґрунтового середовища. Комплексні заходи з охорони довкілля ґрунтуються на пропозиціях схем і проектів районного проектування та відповідних розділів прогнозів економічного та соціального розвитку підприємств, схем генеральних планів території.

Основні принципи екологічного захисту навколишнього середовища передбачають:

- дотримання нормативів гранично допустимих рівнів екологічного навантаження на природне середовище та санітарних нормативів;
- виділення природно-заповідних, ландшафтних, курортно-рекреаційних, історико-культурних зон з відповідним режимом їх охорони;
- збереження та раціональне використання цінних природних ресурсів;
- встановлення санітарно-захисних зон для охорони водойм, джерел водопостачання і мінеральних вод тощо.

Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на державному та місцевому рівнях та пов'язані з дотриманням низки нормативно-правових документів, зокрема Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки та Стратегії сталого розвитку «Україна – 2030», схваленої Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019.

Охорона та покращення навколишнього природного середовища забезпечується комплексом заходів, в основу яких покладена система державних законодавчих актів та регламентація планування, забудови і благоустрою населених пунктів.

Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20.03.2018 року №2354-VIII (зі змінами) регламентовано процедурні аспекти стратегічної екологічної оцінки. Так, SEO – це процедура визначення, опису та оцінювання наслідків виконання документів державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виправданих альтернатив, розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків, яка включає визначення обсягу SEO, складання звіту про SEO, проведення громадського обговорення та консультацій, врахування у документі державного планування звіту про SEO, результатів громадського обговорення та консультацій, інформування про затвердження документа державного планування.

Засади екологічної політики України регламентовані Законом України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» 28.02.2019 року №2697-VIII. Основні засади державної екологічної політики:

- впровадження інструментів сталого (тобто виваженого) споживання природних ресурсів та виробництва;
- вдосконалення системи кадастрів природних ресурсів, державної статистичної звітності з використання природних ресурсів та забруднення навколишнього природного середовища;
- створення екологічно та економічно обґрунтованої системи платежів за спеціальне використання природних ресурсів, у тому числі природних ресурсів з асиміляційним потенціалом;
- зменшення втрат біологічного та ландшафтного різноманіття, зокрема шляхом вдосконалення принципів формування екологічної мережі, її розширення та невиснажливого використання, а також збереження унікальних природних ландшафтів;
- збереження і відновлення чисельності видів природної флори та фауни, в тому числі мігруючих видів тварин, середовищ їх існування, рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного та рослинного світу і типових природних рослинних угруповань, що підлягають охороні;
- зменшення негативного впливу процесів урбанізації на навколишнє природне середовище, припинення руйнування навколишнього природного середовища у межах міст (зокрема, недопущення необґрунтованого знищення зелених насаджень у межах міст під час виконання будівельних чи інших робіт, незаконного відведення земельних ділянок, зайнятих зеленими насадженнями, під будівництво);
- забезпечення збереження, відновлення та збалансованого використання рослинного світу України;
- забезпечення сталого управління водними ресурсами за басейновим принципом;
- забезпечення сталого використання та охорони земель, покращення стану вражених екосистем та сприяння досягненню нейтрального рівня деградації земель, підвищення рівня обізнаності населення, землевласників і землекористувачів щодо проблем деградації земель;
- стимулювання впровадження систем екологічного управління на підприємствах одночасно з поліпшенням екологічних характеристик продукції, у тому числі на основі міжнародних систем сертифікації та маркування
- впровадження технологій електронного урядування в екологічній сфері.

У вище згаданому законі СЕО визначено одним із основних інструментів реалізації державної екологічної політики, який дасть змогу запобігти негативному впливу на навколишнє природне середовище та встановити відповідність запланованої чи здійснюваної діяльності нормам і вимогам законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки. Конкретні заходи щодо захисту атмосферного, водного та ґрунтового середовища вживаються відповідно до специфіки окремих джерел забруднення.

Стратегію екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року, затверджену Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 року №1363-р, розроблено з метою підвищення рівня екологічної безпеки, зменшення впливів та наслідків зміни клімату в Україні.

Реалізація стратегії скерована на виконання Україною міжнародних зобов'язань в рамках Паризької кліматичної угоди щодо скорочення викидів парникових газів та адаптації до наслідків глобальної зміни клімату.

Основними екологічними загрозами для України є значний рівень забруднення атмосферного повітря, водних та земельних ресурсів, недосконала система державного нагляду (контролю) та моніторингу навколишнього природного середовища. Також склалася

критична ситуація з утворенням, накопиченням, зберіганням, переробленням, утилізацією та захороненням відходів.

Відповідно до Стратегії екологічної безпеки найбільш вразливими до наслідків зміни клімату в Україні є такі соціально економічні сектори як: біорізноманіття, водні ресурси, енергетика, громадське здоров'я, лісове господарство, прибережні території, рибне господарство, сільське господарство, ґрунти тощо. І саме на них буде скерована основна діяльність Уряду в рамках реалізації документу.

Реалізація Стратегії досягнення цілей державної політики щодо екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату здійснюватимуться в два етапи. У результаті її впровадження очікується: зменшення рівня промислового забруднення, створення ефективної системи хімічної безпеки, забезпечення раціонального використання природних ресурсів; досягнення «доброго» екологічного стану вод, забезпечення сталого лісоуправління та підвищення адаптивної здатності лісових екосистем, створення правових та економічних підстав запровадження ієрархії поводження з відходами, підвищення ефективності державної системи оцінки впливу на довкілля та державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, збереження біорізноманіття та забезпечення розвитку природно-заповідного фонду в Україні, посилення адаптаційної спроможності та стійкості соціальних, економічних та екологічних систем до зміни клімату, стабілізація екологічної рівноваги на тимчасово окупованих територіях тощо.

Впровадження стратегії відбуватиметься відповідно до розробленого і затвердженого Операційного плану реалізації Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року, в якому прописані заходи на найближчі три роки.

Юридичні засади поводження з водними ресурсами визначаються Водним кодексом України (від 06.06.95 №213/95-ВР) та іншими законодавчими актами, що були розроблені для забезпечення збереження, збалансованого й науково обґрунтованого використання та відновлення водних ресурсів, захисту водних ресурсів від забруднення, зараження й виснаження, запобігання та пом'якшення негативного впливу, покращення екологічного стану водних об'єктів і захисту прав водокористувачів.

Найголовнішими питаннями у сфері водопостачання та водовідведення є дозвіл на забір води із джерел водопостачання (дозвіл на спеціальне водокористування) і дозвіл на скидання очищених та неочищених стічних вод у навколишнє середовище. З 04.06.2017 року набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, що регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру щодо спеціального водокористування» від 07.02.2017 року №1830-VIII, яким внесено зміни до Водного кодексу України в частині процедури отримання дозволів на спеціальне водокористування.

Відповідно до внесених змін до ст. 49 Водного кодексу України дозвіл на спеціальне водокористування видається територіальними органами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства.

Інформація про видані дозволи на спеціальне водокористування суб'єктам господарювання розміщується на сайті Державного агентства водних ресурсів України (<https://data.gov.ua/dataset/water-use-permits>).

Основними нормативно-правовими актами у сфері екології та користування водними ресурсами є:

- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування» (від 13.03.2002 р. №321, зі змінами);
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про Порядок розроблення і затвердження нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин та перелік забруднюючих речовин, скидання яких нормується» (від 11.09.1996 р. № 1100, зі змінами);

- Державні санітарні норми та правила «Питна вода. Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною»;
- Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України «Про затвердження Інструкції про порядок розробки та затвердження гранично допустимих скидів (ГДС) речовин у водні об'єкти із зворотними водами» (від 15.12.1994 р. №116);
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів» (від 18.12.1998р. № 2024, зі змінами).

Правове та інституційне регулювання та основні екологічні вимоги у сфері охорони атмосферного повітря регламентуються Законом України «Про охорону атмосферного повітря» від 16.10.1992 р. № 2707-XII.

Правові засади у сфері поводження з відходами забезпечуються Законом України «Про управління відходами» від 20.06.2022 № 2320-IX та іншими законодавчими актами, що були розроблені для регулювання діяльності з метою уникнення чи мінімізації утворення відходів, зберігання й поводження з ними, запобігання та зменшення негативних наслідків для довкілля.

Містобудівні заходи забезпечують охорону природного середовища шляхом раціонального функціонального зонування території, створення санітарно-захисних зон, визначення територій природно-заповідного фонду, забезпечення екологічного балансу природно-ландшафтних та урбанізованих територій.

В Україні сформовано інвестиційне законодавство, у якому, зокрема, значна увага приділяється необхідності дотримання екологічних норм у процесі інвестиційної діяльності. Так, Законом України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. №1560-XII встановлюється заборона інвестування в об'єкти, створення і використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України. У разі порушення екологічних, санітарно-гігієнічних та архітектурних норм державний орган може прийняти рішення про зупинення або припинення інвестиційної діяльності (ст. 21). Також, відповідно до ст. 8 інвестор зобов'язаний одержати висновок з оцінки впливу на довкілля його діяльності у випадках та порядку, встановлених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 № 2059- VIII.

Відповідно до нормативно-правової бази України, План дій справедливої трансформації Червоноградської громади на період до 2030 року відповідає ряду зобов'язань:

- пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів;
- проведення природоохоронних заходів, що гарантують екологічну безпеку середовища для життя і здоров'я людей, а також запобіжний характер заходів щодо охорони довкілля;
- проектне спрямування на збереження просторової та видової різноманітності і цілісності природних об'єктів і комплексів;
- підвищення комфортності сформованої міської забудови за рахунок її реконструкції, відновлення і модернізації;
- вжиття заходів щодо зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин і зменшення впливу фізичних факторів;
- вивезення твердих побутових відходів на полігон ТПВ та впровадження роздільного збору сміття;
- забезпечення загальної доступності Плану дій, а також самого звіту СЕО відповідно до вимог Законів України «Про доступ публічної інформації» і «Про стратегічну екологічну оцінку» шляхом здійснення публікації у друкованих засобах масової інформації та розміщення на офіційному веб-сайті органу місцевого самоврядування.

Основні регіональні зобов'язання

На регіональному рівні у Львівській області діє «Програма охорони навколишнього природного середовища на 2021 – 2025 роки» (рішення Львівської обласної ради від 23 лютого 2021 року № 72). Метою Програми є реалізація екологічної політики, спрямованої на стабілізацію та поліпшення екологічної ситуації на території області, створення належних умов для досягнення безпечного для життя населення стану навколишнього природного середовища, а також забезпечення реалізації на обласному рівні організаційно-технічних і фінансово-економічних заходів, націлених на забезпечення діяльності регіональних ландшафтних парків.

Серед ключових проблем, на розв'язання яких спрямована Програма та які безпосередньо торкаються екологічних проблем Червоноградської громади можна назвати:

- 1) забруднення поверхневих вод унаслідок скидання неочищених або недостатньо очищених стоків, що пов'язано з відсутністю очисних споруд, фізичним і моральним зносом водопровідно-каналізаційних систем, недостатнім фінансуванням їх утримання, ремонту й реконструкції;
- 2) недостатні обсяги утилізації відходів, відсутність підприємств переробки відходів та обладнаних належним чином полігонів для захоронення відходів і, як наслідок, забруднення території (земель, лісів, водоохоронних зон водних об'єктів) промисловими та побутовими відходами;
- 3) забруднення атмосферного повітря;
- 4) виснажливе використання біоресурсів та зменшення біорізноманіття.

На вирішення цих проблем Програмою на 2021-2025 роки передбачено 10 ключових завдань, узгодження яких із завданнями плану дій справедливої трансформації Червоноградської громади проаналізовано у Розділі 1 (Таблиця 7).

Враховуючи результати аналізу можна зробити висновок, що План дій справедливої трансформації Червоноградської міської громади на період до 2030 року відповідає встановленим на національному та регіональному рівнях цілям екологічної політики, враховує більшість з них і передбачає комплекс заходів, спрямованих на їх виконання.

6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності -50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків

Відповідно до Методичних рекомендацій зі здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, затверджених Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 року № 296 наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – будь-які ймовірні наслідки для флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, ландшафту (включаючи техногенного), природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів.

Для визначення ймовірних наслідків для довкілля, в тому числі здоров'я населення, від реалізації цілей і завдань, визначених в Плані дій справедливої трансформації Червоноградської громади на період до 2030 року було використано контрольний перелік питань, наведений у Звіті про стратегічну екологічну оцінку проекту актуалізованої Стратегії розвитку Львівської області на період 2021-2027 років²⁵ (Таблиця 6.1).

Таблиця 6.1. Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Плану дій справедливої трансформації Червоноградської міської громади до 2030 року відповідно до контрольного переліку питань

Чи може реалізація Стратегії спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
Повітря				
1. Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел?		+		Будівництво нових об'єктів повинно відповідати Державним санітарним правилам планування та забудови населених пунктів
2. Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел?		+		Використання технічно справного автотранспорту та будівельної техніки. Планом дій передбачено розвиток велотранспорту та «зеленого» транспорту
3. Погіршення якості атмосферного повітря?		+		Планом дій передбачено впровадження системного контролю за якістю повітря
4. Появу джерел неприємних запахів?		+		Застосування нових технологій та обладнання, у тому числі очисного устаткування, що дозволить зменшити шкідливий вплив на оточуюче середовище та в подальшому узгодити в установленому порядку з органами санепідконтролю зменшення розміру нормативних санітарно-захисних зон.
5. Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату?			+	Не потребує заходів пом'якшення
Водні ресурси				
6. Збільшення обсягів скидів у поверхневі води?		+		Контроль технологічного режиму очисних споруд, періодичного

²⁵ Звіт про SEO проекту актуалізованої Стратегії розвитку Львівської області на період до 2027 року:
<https://loda.gov.ua/news/112837>

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ ПЛАНУ ДІЙ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

Чи може реалізація Стратегії спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
7. Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)?		+		контролю складу та обсягу стічних вод згідно вимог законодавства.
8. Збільшення скидання шахтних і кар'єрних вод у водні об'єкти?		+		Застосування нових технологій, здійснення контролю технологічного режиму. План дій передбачає впровадження заходів щодо переробки териконів
9. Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню?			+	Не потребує заходів пом'якшення
10. Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод?			+	Не потребує заходів пом'якшення
11. Появу загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)?		+		Розроблення технічної документації із землеустрою щодо встановлення меж прибережної захисної смуги всіх ставків, річок в природі (на місцевості) на території громади. Розроблення проекту водоохоронної зони ставків, річок відповідно до вимог Водного та Земельного кодексів України.
12. Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкту?		+		
13. Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону?		+		
14. Зміни напряму або швидкості потоків підземних вод?			+	Не потребує заходів пом'якшення
15. Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)?			+	Не потребує заходів пом'якшення
16. Забруднення підземних водоносних горизонтів?		+		Посилення державного нагляду та контролю за дотриманням водоохоронного режиму у зонах санітарної охорони свердловин; розробка спеціалізованих проєктів. Влаштування свердловин або реконструкція повинна відповідати нормам законодавства (водного кодексу України).
Відходи				
17. Збільшення кількості утворюваних твердих побутових відходів?		+		План дій передбачає впровадження системи роздільного збору сміття, впровадження системи ефективної переробки сміття, очищення території від стихійних сміттєзвалищ +
18. Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів IV класу небезпеки?		+		
19. Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки?			+	Не потребує заходів пом'якшення
20. Спорудження еколого-небезпечних об'єктів поводження з відходами?			+	Не потребує заходів пом'якшення
21. Утворення або накопичення радіоактивних відходів?			+	Не потребує заходів пом'якшення
Земельні ресурси				
22. Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару?	+			Проектування та виконання будівельних та земляних робіт у чіткій відповідності до чинних норм, правил, стандартів. Планування порушених територій з максимальним збереженням існуючого ґрунтового шару.

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ ПЛАНУ ДІЙ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

Чи може реалізація Стратегії спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
23. Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів?			+	Не потребує заходів пом'якшення
24. Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу?		+		Проектування та виконання будівельних та земляних робіт у чіткій відповідності до чинних норм, правил, стандартів. Планування порушених територій з максимальним збереженням існуючого ґрунтового шару.
25. Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози через нестабільність літогенної основи або зміни геологічної структури?			+	Не потребує заходів пом'якшення
26. Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель?		+		Виконання умов законодавства при зміні цільового використання земельних ділянок.
27. Виникнення конфліктів між ухваленими цілями стратегії та цілями ДСРР?			+	Не потребує заходів пом'якшення
Біорізноманіття та природоохоронні території				
28. Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)?			+	Не потребує заходів пом'якшення
29. Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві?			+	Не потребує заходів пом'якшення
30. Збільшення площ зернових культур або сільськогосподарських угідь в цілому?		+		Дотримання норм сівозміни та інших норм щодо недопущення деградації та надмірної експлуатації земель сільськогосподарського призначення
31. Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин?		+		План дій передбачає впровадження заходів щодо збереження екосистем громади (водойми, лісові масиви)
Рекреаційні зони та культурна спадщина				
32. Будь-який вплив на кількість і якість наявних рекреаційних можливостей?			+	Не потребує заходів пом'якшення
33. Будь-який вплив на наявні об'єкти історико-культурної спадщини?			+	Не потребує заходів пом'якшення
34. Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появу естетично неприйнятних місць, руйнування пам'ятників природи тощо)?			+	Не потребує заходів пом'якшення
Населення та інфраструктура				
35. Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території?		+		Створення більш комфортних умов проживання населення, покращення інфраструктури
36. Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі?		+		Створення умов для житлового будівництва з дотриманням екологічних та санітарних норм при проведенні будівельних робіт
37. Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему? Зміни в структурі транспортних потоків?			+	Не потребує заходів пом'якшення
38. Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень?		+		Будівництво нових об'єктів повинно відповідати Державним санітарним

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ ПЛАНУ ДІЙ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

Чи може реалізація Стратегії спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
				правилам планування та забудови населених пунктів
39. Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги?			+	Не потребує заходів пом'якшення
40. Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей?			+	Не потребує заходів пом'якшення
Екологічне управління та моніторинг				
41. Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки?			+	Не потребує заходів пом'якшення
42. Погіршення екологічного моніторингу?			+	Не потребує заходів пом'якшення
43. Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження?			+	Не потребує заходів пом'якшення
44. Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва?			+	Не потребує заходів пом'якшення
Інше				
45. Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів?		+		Використання лічильників обсягу споживання води. Рациональне використання земельних ресурсів в межах території населених пунктів громади Рекультивация порушених територій
46. Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу?			+	Не потребує заходів пом'якшення
47. Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії?			+	Не потребує заходів пом'якшення
48. Суттєве порушення якості природного середовища?			+	Не потребує заходів пом'якшення
49. Появу можливостей досягнення короткотермінових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому?			+	Не потребує заходів пом'якшення
50. Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності спричиняють значний негативний екологічний ефект, що матиме вагомий негативний прямий або опосередкований вплив на добробут людей?			+	Не потребує заходів пом'якшення

На основі оцінок, представлених в таблиці 6.1, можна зробити наступні висновки щодо ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Плану дій зі справедливої трансформації Шептицької міської ради на період до 2030 року:

Атмосферне повітря. План дій передбачає реалізацію оперативних цілей А.1. Диверсифікована економіка громади та розвиток нових інноваційних кластерів (Завдання А.1.1. Створення системи підтримки нової моделі економіки, заснованої на засадах замкнутого циклу, декарбонізації та інноваційності); А.3. Ефективне використання постіндустріальних територій (Завдання А.3.1. Впровадження переробки териконів з використанням інноваційних технологій, зокрема виробництво будівельних матеріалів); В.1. Безпечна та комфортна транспортна система громади (Завдання В.1.5. Розвиток зеленого транспорту (електромобілі, заправки для електромобілів); В.2. Енергоефективна комунальна інфраструктура (Завдання В.2.3. Енергоефективні та термомодернізовані будівлі громади (комунальні будівлі та житловий фонд); С.1. Ефективна система контролю за станом довкілля (Завдання С.1.2. Впровадження системного контролю за якістю повітря); С.3. Розвиток альтернативних джерел енергії, зеленої енергетики (Завдання С.3.5. Розробка концепції переходу громади на

альтернативні джерела енергії); С.5. Сучасна система поводження з ТПВ (Завдання С.5.3. Очищення території від стихійних сміттєзвалищ). Реалізація зазначених завдань створить умови для того, щоб мінімізувати обсяг шкідливих речовин, які потрапляють у повітря унаслідок діяльності бізнесу (насамперед підприємств вуглевидобувної промисловості), зменшити шкідливий вплив на атмосферне повітря наявних териконів, стихійних сміттєзвалищ, підвищити енергоефективність об'єктів житлового і комунального фондів, посилити контроль за якістю атмосферного повітря, а також сприятиме загальному відновленню екосистеми за рахунок ревіталізації постпромислових територій.

План дій передбачає ряд заходів, пов'язаних із проведенням ремонтних та будівельних робіт, які у короткостроковій перспективі можуть призвести до незначного збільшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, але в середньо- та довгостроковій перспективі такі викиди не прогнозуються. Проектування та виконання будівельних та земляних робіт у чіткій відповідності до чинних норм, правил, стандартів.

Водночас, План дій не передбачає створення нових об'єктів підприємницької діяльності, які могли би істотним чином вплинути на збільшення викидів шкідливих та забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

Водні ресурси. Позитивний вплив на стан водних ресурсів матиме реалізація завдань А.3.1. Впровадження переробки териконів з використанням інноваційних технологій, зокрема виробництво будівельних матеріалів; С.1.3. Впровадження системного контролю за якістю води і ґрунтів.

Також на покращення стану водних ресурсів та зменшення шкідливих викидів у наземні та підземні водні об'єкти впливатиме реалізація завдань В.1.5. Розвиток зеленого транспорту (електромобілі, заправки для електромобілів), В.2.1. Енергоефективність системи водозабезпечення, Завдання С.3.5. Розробка концепції переходу громади на альтернативні джерела енергії, С.4.3. Рекультивація забруднених промисловою діяльністю земельних ділянок, С.4.5. Збереження екосистем громади (водойми, лісові масиви), С.5.3. Очищення території від стихійних сміттєзвалищ.

План дій не передбачає започаткування підприємницької діяльності, яка спричинятиме до збільшення обсягів скидів забруднених вод у поверхневі води.

Таким чином, в цілому реалізація Плану дій не призведе до погіршення стану водних ресурсів, навпаки окремі завдання Плану дій передбачають заходи щодо покращення стану водних об'єктів та зменшення викидів забруднюючих речовин у поверхневі та підземні води.

Відходи. План дій передбачає реалізацію окремої оперативної цілі С.5. Сучасна система поводження з ТПВ. Завдання даної оперативної цілі – С.5.1. Впровадження системи роздільного збору ТПВ, С.5.2. Впровадження ефективної системи переробки ТПВ, С.5.3. Очищення території від стихійних сміттєзвалищ – спрямовані на покращення функціонування системи поводження із відходами у громаді та зменшення негативного впливу на довкілля внаслідок складування відходів та функціонування стихійних сміттєзвалищ.

Земельні ресурси. Оперативні цілі Плану дій та передбачені ними завдання спрямовані на покращення стану земельних ресурсів. Зокрема, позитивний вплив на стан ґрунтів передбачається внаслідок реалізації завдань А.3.1. Впровадження переробки териконів з використанням інноваційних технологій, зокрема виробництво будівельних матеріалів, С.1.3. Впровадження системного контролю за якістю води і ґрунтів, С.4.3. Рекультивація забруднених промисловою діяльністю земельних ділянок, С.4.6. Протидія просіданню ґрунтів, С.5.3. Очищення території від стихійних сміттєзвалищ.

План дій не передбачає реалізацію завдань та заходів, які могли би чинити негативний ефект на стан земельних ресурсів.

Клімат. План дій не передбачає започаткування підприємницької діяльності, яка спричинятиме до збільшення обсягів викидів парникових газів, що можуть сприяти глобальному потеплінню. Тому реалізація Плану не має призвести до негативного впливу на

клімат. В той же час, завданнями Плану дій передбачені заходи щодо декарбонізації місцевої економіки, зменшення викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря, підвищення енергоефективності, зменшення рівня споживання енергоресурсів. Також Планом дій передбачено реалізацію завдання С.1.1. Формування світогляду людини, дружнього до довкілля та енергоефективної поведінки, С.2.3. Розробка та ухвалення Плану дій сталого енергетичного розвитку та клімату (ПДСРК), які спрямовані на зменшення негативного впливу антропогенної діяльності на клімат.

Біорізноманіття. У Плані дій не передбачається реалізація завдань, які можуть спричинити до негативного впливу на біорізноманіття, рекреаційні зони та наявні у громаді об'єкти природно-заповідного фонду та Смарагдової мережі України. В той же час, завдання С.4.5. Збереження екосистем громади (водойми, лісові масиви) спрямоване на створення умов для збереження біорізноманіття на території громади. Інші завдання Плану дій передбачають заходи щодо зменшення негативного впливу на довкілля, що опосередковано впливає на збереження біорізноманіття (рекультивация постпромислових зон, зменшення негативного впливу териконів, протидія просіданню ґрунтів, захист водойм, декарбонізація місцевої економіки тощо).

Рекреаційні зони та культурна спадщина. Впровадження Плану дій сприятиме розвитку рекреаційних зон та туристичної сфери на території громади, зокрема реалізація завдань А.1.5. Формування привабливої туристичної інфраструктури, А.1.6. Створення нових туристичних продуктів і започаткування нових послуг для туристів, С.4.1. Осучаснення паркових і рекреаційних зон, С.4.2. Створення умов для дозвілля та відпочинку, орієнтованих на потреби громади, С.4.4. Реконструкція набережної. У процесі реалізації Плану дій не передбачається негативного впливу на наявні об'єкти культурної спадщини, природно-заповідного фонду та Смарагдової мережі України.

Населення та інфраструктура. Оперативні цілі та завдання Плану дій передбачають заходи, спрямовані на покращення системи охорони здоров'я у громаді і здоров'я мешканців громади в цілому. Зокрема це передбачається оперативною ціллю В 4. Ефективні соціальні сервіси, орієнтовані на потреби громади (Завдання В.4.1. Модернізація об'єктів соціальної інфраструктури, В.4.3. Створення сучасної системи надання послуг з охорони здоров'я. Також передбачається заходи щодо посилення цивільного захисту населення (Завдання В.3.5. Зміцнення систем цивільного захисту та запобігання надзвичайним ситуаціям).

Позитивний вплив на здоров'я мешканців матиме реалізація описаних вище заходів щодо покращення клімату, довкілля, атмосферного повітря, покращення функціонування системи поводження з відходами, декарбонізації місцевої економіки, зменшення негативного впливу на довкілля териконів.

Також Планом дій передбачені заходи щодо покращення транспортної інфраструктури (оперативна ціль В.1. Безпечна та комфортна транспортна система громади), комунальної інфраструктури (оперативна ціль В 2. Енергоефективна комунальна інфраструктура), соціальної інфраструктури (оперативна ціль В 4. Ефективні соціальні сервіси, орієнтовані на потреби громади).

Екологічне управління, моніторинг та інше. План не передбачає послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки.

Завдання Плану дій передбачають впровадження новітніх інноваційних технологій ощадного та бережливого ресурсокористування та не призведуть до стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей, що, відповідно, могло б призвести до суттєвого погіршення якості природного середовища громади.

Також План дій передбачає реалізацію заходів, які спрямовані на покращення системи поводження із відходами, підвищення екологічної свідомості мешканців, створення муніципальної системи енергменеджменту, покращення системи енергомоніторингу у громаді, впровадження системи навчання енергоменеджерів, створення системи навчання енергоефективної поведінки населення.

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ ПЛАНУ ДІЙ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

Ймовірність того, що реалізація Плану дій призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, є незначною.

Таким чином, реалізація Плану дій зі справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року не супроводжуватиметься появою нових негативних наслідків для довкілля. Водночас реалізація усіх його оперативних цілей та завдань сприятиме покращенню екологічної ситуації на території громади.

У таблиці 6.2. наведено аналіз оцінки впливу на довкілля та здоров'я населення Плану дій справедливої трансформації Червоноградської громади в розрізі окремих завдань.

Таблиця 6.2. Аналіз впливу на довкілля та здоров'я населення Плану дій справедливої трансформації Червоноградської громади в розрізі окремих завдань

Завдання Плану дій	Ймовірний вплив на довкілля
A.1.7. Створення умов для розвитку інноваційних експортоорієнтованих виробництв A.1.8. Створення логістичного хабу A.3.1. Впровадження переробки териконів з використанням інноваційних технологій, зокрема виробництво будівельних матеріалів A.3.2. Підготовка промислових майданчиків на базі закритих шахт A.4.3. Створення індустріального парку B.2.2. Реформування системи теплопостачання громади B.2.3. Енергоефективні та термомодернізовані будівлі громади (комунальні будівлі та житловий фонд) B.4.1. Модернізація об'єктів соціальної інфраструктури B.4.3. Створення сучасної системи надання послуг з охорони здоров'я B.4.4. Сучасні освітні простори для розвитку B.4.5. Розвиток культурних просторів C.5.2. Впровадження ефективної системи переробки ТПВ	<u>Короткостроковий:</u> викиди забруднюючих речовин та утворення відходів, порушення ґрунтового покриття під час будівельних робіт. Шумове навантаження від будівельної техніки. <u>Кумулятивні наслідки</u> не прогножуються
A.1.4. Підтримка розвитку сільськогосподарських і переробних підприємств	<u>Короткостроковий:</u> викиди забруднюючих речовин та утворення відходів, порушення ґрунтового покриття, шумове навантаження від будівельної техніки під час будівельних робіт щодо створення підприємств переробки сільськогосподарської продукції. <u>Довгостроковий:</u> можлива загроза щодо деградації ґрунтів від надмірного застосування агрохімікатів та надмірної експлуатації земель. Потребує нагляду щодо дотримання екологічних норм використання земель. <u>Кумулятивні наслідки</u> не прогножуються
B.1.1. Створення доступної дорожньої інфраструктури (ремонт доріг та тротуарів орієнтованих на потреби людей із інвалідністю) B.1.3. Велогромада – розвиток велоінфраструктури B.1.5. Розвиток зеленого транспорту (електромобілі, заправки для електромобілів) C.4.4. Реконструкція набережної	<u>Короткостроковий:</u> викиди забруднюючих речовин та утворення відходів, порушення ґрунтового покриття під час ремонтних робіт. Шумове навантаження від будівельної техніки. <u>Кумулятивні наслідки</u> не прогножуються

7. Заходи, що передбачається ужити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Документу державного планування

Під час проведення аналізу ймовірних негативних наслідків для довкілля та здоров'я населення від реалізації Плану дій справедливої трансформації Червоноградської громади на період до 2030 року було виявлено завдання, реалізація яких потребує серйозної уваги під час їх реалізації, щоб не припустити негативного впливу на довкілля, або які доцільно скоригувати для того, щоб посилити позитивні наслідки для довкілля та здоров'я населення внаслідок реалізації Стратегії.

Заходи, що передбачається ужити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Плану дій можна розділити на два блоки: заходи, передбачені самим Планом дій в якості окремих завдань до оперативних цілей (Таблиця 7.1), та пропонувані додаткові заходи – загальні рекомендації щодо усунення негативних наслідків (Таблиця 7.2). Однак детальні заходи повинні розглядатися у кожному конкретному випадку під час реалізації завдань Плану дій, а також в процесі надання екологічних дозволів.

Таблиця 7.1. Заходи, що передбачені Планом дій справедливої трансформації Червоноградської громади на період до 2030 року, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків

Складові довкілля, у тому числі здоров'я населення	Завдання Плану дій справедливої трансформації Червоноградської громади до 2030 року
Атмосферне повітря і клімат	A.1.1. Створення системи підтримки нової моделі економіки, заснованої на засадах замкнутого циклу, декарбонізації та інноваційності A.3.1. Впровадження переробки териконів з використанням інноваційних технологій, зокрема виробництво будівельних матеріалів B.1.3. Велогромада – розвиток велоінфраструктури B.1.5. Розвиток зеленого транспорту (електромобілі, заправки для електромобілів) B.2.3. Енергоефективні та термомодернізовані будівлі громади (комунальні будівлі та житловий фонд) C.1.1. Формування світогляду людини, дружнього до довкілля та енергоефективної поведінки C.1.2. Впровадження системного контролю за якістю повітря C.2.3. Розробка та ухвалення Плану дій сталого енергетичного розвитку та клімату (ПДСРК) C.2.5. Створення системи навчання енергоефективної поведінки населення C.3.5. Розробка концепції переходу громади на альтернативні джерела енергії
Водні ресурси	A.3.1. Впровадження переробки териконів з використанням інноваційних технологій, зокрема виробництво будівельних матеріалів C.1.3. Впровадження системного контролю за якістю води і ґрунтів
Земельні ресурси	A.3.1. Впровадження переробки териконів з використанням інноваційних технологій, зокрема виробництво будівельних матеріалів C.1.3. Впровадження системного контролю за якістю води і ґрунтів C.4.3. Рекультивация забруднених промисловою діяльністю земельних ділянок C.4.6. Протидія просіданню ґрунтів
Відходи	C.1.1. Формування світогляду людини, дружнього до довкілля та енергоефективної поведінки C.3.3. Перетворення ТПВ у RDF (refuse derived fuel) – паливо, отримане із подрібнених і спресованих ТПВ в брикети / гранули C.5.1. Впровадження системи роздільного збору ТПВ C.5.2. Впровадження ефективної системи переробки ТПВ C.5.3. Очищення території від стихійних сміттєзвалищ
Біорізноманіття	C.1.1. Формування світогляду людини, дружнього до довкілля та енергоефективної поведінки C.4.5. Збереження екосистем громади (водойми, лісові масиви)
Рекреаційні зони	C.1.1. Формування світогляду людини, дружнього до довкілля та енергоефективної поведінки C.4.1. Осучаснення паркових і рекреаційних зон C.4.2. Створення умов для дозвілля та відпочинку, орієнтованих на потреби громади

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ ПЛАНУ ДІЙ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

Здоров'я населення	A.3.1. Впровадження переробки териконів з використанням інноваційних технологій, зокрема виробництво будівельних матеріалів B.4.1. Модернізація об'єктів соціальної інфраструктури B.4.3. Створення сучасної системи надання послуг з охорони здоров'я
--------------------	---

Таблиця 7.2. Додаткові пропоновані заходи, що пропонується вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків реалізації Плану дій справедливої трансформації Червоноградської громади на період до 2030 року

Стратегічні цілі Плану дій	Пропоновані додаткові заходи
Стратегічна ціль А. Диверсифікована економіка громади на засадах розвитку нових інноваційних кластерів замкнутого циклу, декарбонізації.	1. При розробленні документів планування та просторового розвитку території громади виконати аналіз природних умов території планування, визначити основні екологічні проблеми у зв'язку із реалізацією планувальних рішень комплексного плану та оцінити їх прояв у часовій перспективі та їх комплексну дію 2. Проведення аналізу рівня антропогенного навантаження на навколишнє природне середовище при підготовці інвестиційних пропозицій 3. Розроблення та впровадження спеціальних екологічних критеріїв при створенні Індустріального парку та впровадженні заходів щодо переробки териконів 4. Здійснення контролю за дотриманням екологічних норм при будівництві нових промислових об'єктів та їх подальшому функціонуванні 5. Посилити співпрацю із підприємствами вугледобувної галузі щодо дотримання екологічних норм та очищення відходів 6. Створення індустріальних парків повинно відповідати вимогам ст. 66-1 Земельного кодексу України, Закону України «Про індустріальні парки», ст. 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», ст. 28 Закону України «Про систему громадського здоров'я». 7. Необхідно передбачити завдання щодо організації санітарно-захисних зон існуючих промислових зон, провузлів, індустріальних парків та окремо розташованих промислових та сільськогосподарських підприємств, здійснення очистки шахтних вод, забезпечення дотримання вимог щодо поводження з промисловими відходами, організації та проведення лабораторного моніторингу за станом забруднення атмосферного повітря викидами підприємств шляхом встановлення пунктів спостереження та проведення спостережень у рамках державної системи моніторингу атмосферного повітря згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 7 травня 2024 року №513.
Стратегічна ціль В. Сучасна, комфортна соціальна інфраструктура та енергоефективна система життєзабезпечення громади	1. Посилення рівня залучення мешканців громади до консультацій щодо рішень органу місцевого самоврядування, які мають важливе значення для довкілля та здоров'я населення 2. Посилення співпраці із неурядовими організаціями у сфері збереження довкілля та екологічного моніторингу 3. Підвищення якості та ефективності надання медичної і соціальної допомоги 4. Забезпечення захисту прав громадян на охорону здоров'я та соціальний захист 5. Здійснення заходів щодо залучення мешканців до спорту, активного дозвілля та здорового способу життя 6. Збільшення під час будівництва, реконструкції та капітального ремонту об'єктів дорожнього господарства частки витрат на створення та утримання зелених насаджень у смугах відведення автомобільних доріг і захисних насаджень уздовж автомобільних доріг 7. Збільшення зелених насаджень при облаштуванні громадських просторів

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ ПЛАНУ ДІЙ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

	8. Розробка та фінансування місцевих програм громадського здоров'я з метою організації та функціонування системи громадського здоров'я та забезпечення санітарно-епідеміологічного благополуччя населення 9. Розробка та реалізація місцевої програми у сфері питної води та питного водопостачання 10. Проведення оцінки можливості подальшого використання для питних потреб населення води з Соснівського та Борятинського водозаборів, які на даний час не функціонують
Стратегічна ціль С. Чисте довкілля, розвиток зеленої енергетики	1. Посилення контролю за додержанням юридичними та фізичними особами вимог у сфері поводження з побутовими та виробничими відходами 2. Передбачити заходи щодо додержання санітарно-гігієнічних вимог до режиму використання прибережних ділянок 3. Посилення заходів щодо організації прибережно-захисної смуги водойм, формування локальних місць рекреаційного використання 4. Постійний моніторинг та контроль за дотриманням норм водоохоронного законодавства 5. Збільшення площ зелених насаджень на постпромислових територіях 6. Впровадження заходів по організації санітарної охорони джерел водопостачання та дотримання в них режиму санітарної охорони 7. Передбачити проведення моніторингу рівнів радону (222 Rn) та нотифікації про радіаційні ризики для прийняття рішення стосовно запровадження протирадонових заходів згідно до «порядку проведення моніторингу радону в Україні та нотифікації про радіаційні ризики», затвердженого Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 13 жовтня 2023 року №1786 та відповідно до ст. 30 Закону України «Про систему громадського здоров'я» 8. Потребують конкретизації заходи в частині реалізації екологічних вимог з питання поводження з виробничими відходами різного класу токсичності, з відходами тваринного походження та медичними відходами. Особливої уваги потребує проведення заходів з використання відходів вугільної промисловості зокрема, можливості використання відходів для подальшої їх переробки (на території Шептицького вугільного району накопичено понад 100 млн м3 породних відвалів вугільних шахт (стор. 29), займають площу понад 270 га) 9. Реалізацію Плану дій здійснювати з врахуванням об'єктів природно-заповідного фонду, розміщених на території Червоноградської міської територіальної громади та у відповідності до Закону України «Про природно- заповідний фонд України» 10. Посилити активність Державної екологічної інспекції у Львівській області щодо виконання повноважень задля захисту довкілля, зокрема території Смарагдової мережі Європи зокрема UA0000180 Bolotnia та у відповідності до заборон та обмежень, встановлених для об'єктів та території Смарагдової мережі 11. Реалізацію Плану дій здійснювати при наявності усіх дозвільних документів у сфері природоохоронного законодавства 12. Забезпечити здійснення процедури оцінки впливу на довкілля при плануванні діяльності, що передбачена частинами другою і третьою статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»

8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення

План дій справедливої трансформації Червоноградської громади на період до 2030 року розроблений на довгостроковий період і є плановим документом.

Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Плану дій вказує на те, що його реалізація позитивно вплине на здоров'я людей, стан атмосферного повітря, водних об'єктів, ситуацію з відходами, земельні ресурси, біорізноманіття за умови врахування застережень, викладених у Стратегічній екологічній оцінці, зокрема, вжиття додаткових пропонованих заходів, наведених у Розділі 7 цього документу. Це означає, що План дій спрямований на екологічно збалансований сценарій розвитку. Відтак, припущення, що усі передбачені Планом дій завдання будуть виконані на 100%, і зовнішні та внутрішні негативні чинники та загрози не перешкоджатимуть цьому, можна вважати оптимістичним сценарієм.

На противагу цьому, у контексті стратегічної екологічної оцінки Плану дій справедливої трансформації Червоноградської громади до 2030 року може бути розглянутий гіпотетичний «нульовий» сценарій розвитку, за яким План дій не затверджується та більшість зовнішніх загроз і багато внутрішніх проблем з високою ймовірністю погіршать існуючу ситуацію, у тому числі екологічну ситуацію. Цей варіант виходить з того, що зміни практично не відбуватимуться, тому 53 головні стратегічні проблеми громади, окреслені Планом дій, залишатимуться не вирішеними. Зокрема, незмінними залишаться проблеми, пов'язані із станом довкілля та загрозами для здоров'я населення:

- Монопрофільність економіки громади та залежність від вугледобувної промисловості;
- Недостатній рівень матеріального резерву для профілактики виникнення та подолання надзвичайних ситуацій;
- Низька якість медичного обслуговування;
- Недостатність якісних просторів для відпочинку (парки, зони відпочинку, інфраструктура якісного дозвілля);
- Недостатність просторів для здорового способу життя та оздоровлення (басейн, реабілітаційний центр);
- Низький рівень впровадження енергоефективних проєктів в житлово-комунальній сфері громади;
- Неефективна система поводження із ТПВ, наявність стихійних сміттєзвалищ;
- Відсутність системи переробки ТПВ та роздільного збору сміття;
- Відсутність системного екологічного контролю за якістю довкілля на території громади;
- Поганий стан довкілля через забруднення повітря, ґрунтів, води;
- Високий рівень викидів CO₂, забруднюючих речовин від промисловості та житлового сектору;
- Відсутність місцевих стимулів розвитку відновлювальних джерел енергії, недовіра та неготовність інвестувати в галузь;
- Низький рівень екологічних знань і екологічної культури населення громади;
- Низький рівень знань з питань енергоефективності та енергозбереження у населення громади;
- Відсутня система муніципального енергоменеджменту та енергомоніторингу;
- Відсутній розроблений та затверджений План дій сталого енергетичного розвитку і клімату;
- Низький рівень залучення альтернативних джерел енергії в економіку та енергетику громади.

Наслідком реалізації гіпотетичного «нульового» сценарію стане погіршення екологічної ситуації у громаді та зростання загроз для здоров'я населення.

Виходячи із реалій, зокрема перебування України у стані війни, у контексті стратегічної екологічної оцінки Плану дій розглянуто два сценарії можливого розвитку та справедливої трансформації Червоноградської громади на період до 2030 року розглянуто два найбільш ймовірних сценарії розвитку подій. Перший, інерційний (стримано-песимістичний), сценарій передбачає пасивне споглядання без активного втручання. Другий сценарій, активний (стримано-оптимістичний) передбачає активне втручання - управляти розвитком через виявлення «нових точок росту» та вихід на нові тренди якісних змін».

Сценарій розвитку №1 «ПАСИВНИЙ – спостерігати без активного втручання»

1. Розвиток економіки громади в умовах декарбонізації відбувається «мляво», переважно за рахунок самозайнятості та малого бізнесу.
2. Вивільнення працівників вугільних підприємств призводить до збільшення безробіття через відсутність робочих місць в альтернативних галузях економіки. А відсутність ефективної системи навчання, перенавчання та підвищення кваліфікації вивільнених кадрів негативно впливає на рівень зайнятості та самозайнятості.
3. У громаді відсутній інноваційний розвиток, інновації застосовуються виключно у сфері цифровізації надання послуг. Виробнича діяльність підприємств здійснюється з використанням застарілих енерговитратних технологічних процесів та обладнання. Відсутні партнерства бізнесу із науковими, науково-дослідними організаціями та ЗВО.
4. Обмежений доступ бізнесу до фінансів та людських ресурсів через відтік кадрів та молоді за кордон.
5. Збільшення навантаження на соціальну інфраструктуру внутрішньо переміщених осіб
6. Залучення капітальних інвестицій у громаду відбувається за рахунок державних коштів та міжнародної технічної допомоги. Відсутня екологічна збалансованість розвитку громади.
7. Створення ефективної системи та демократизація процесів управління відбувається виключно за ініціативи громадськості та за підтримки міжнародних донорських організацій.
8. Використання коштів місцевого бюджету базується на забезпеченні мінімальних стандартів соціального розвитку та «залатуванні дірок». Відсутні принципи гендерного бюджетування та орієнтування на потреби громадян.
9. Реагування на екологічні проблеми здійснюється «по факту», без вжиття заходів на упередження негативного впливу на довкілля.

Сценарій розвитку № 2 «АКТИВНИЙ – управляти розвитком через виявлення «нових точок росту» та вихід на нові тренди якісних змін»

1. Системна справедлива трансформація (Just Transition) на підставі запровадженої нової моделі розвитку громади, що передбачає гідне життя та чесний заробіток усім працівникам та спільнотам, на які вплине процес відмови від викопного палива (ліквідація виробничих потужностей, вугледобувних підприємств тощо).
2. Зміна структури економіки громади та орієнтація на нову модель, а саме інноваційну, «зелену» циркулярну економіку громади, яка формуватиметься в умовах декарбонізації за рахунок застосування стимулів розвитку інноваційних виробництв та відповідної екосистеми інноваційного підприємництва.
3. Створення спільної ефективної бізнес-інфраструктури у громаді: інституції місцевого економічного розвитку та залучення інвестицій, мережа інституцій підтримки бізнесу, підтримка стартапів, створення індустріального парку, консалтингова підтримка підприємництва, зокрема колишніх працівників вугледобувних підприємств, внутрішньо переміщених осіб, молоді.
4. Надання нових конкурентних знань та компетенцій колишнім працівникам вугледобувних підприємств для працевлаштування в нових галузях економіки через належну систему підготовки / перепідготовки кадрів.

5. Енерго- та ресурснезалежна, екологічно дружня громада із впровадженням відновлюваних джерел енергії та зеленої економіки.
6. Активна інвестиційна діяльність громади, ефективний маркетинг та брендинг, виставкова діяльність та активні міжнародні зв'язки громади.
7. Громада із трансформованими просторами для якісного життя, відпочинку та розвитку із розвиненим арт-середовищем для молодих креативних людей, внутрішньо переміщених осіб.
8. Створення ефективної системи управління та комунікації у громаді на засадах організаційної результативності та цифровізації. Демократизація процесів прийняття управлінських рішень та впровадження різноманітних форм громадської участі.
9. Людський розвиток орієнтований на створення креативного, безпечного, гендерно-орієнтованого, зберігаючого здоров'я, інклюзивного та привабливого простору громади, спрямованого на потреби нової економіки та жителів громад.

Наслідки для довкілля та здоров'я населення, які можуть настати внаслідок вибору першого або другого сценарію розвитку подій, наведено у Таблиці 8.1.

Таблиця 8.1. Наслідки для довкілля та здоров'я населення Червоноградської громади в залежності від вибору сценарію подальшого розвитку подій

Пасивний (стримано-песимістичний) сценарій	Активний (стримано-оптимістичний) сценарій
- Вплив негативних екологічних факторів (викиди вугледобувних підприємств, негативний вплив на екологію та здоров'я населення териконів) залишається високим; - До 2030 року кількість населення громади поступово скорочується. Водночас спостерігається його «старіння». Ситуацію погіршуватимуть міграція населення за кордон. Водночас погіршення ситуації на сході країни сприятиме поповненню чисельності громади за рахунок ВПО, однак існуватиме проблема їх інтеграції у життєдіяльність громади; - Продовження війни негативно відобразиться на інвестиційному розвитку громади, який залишиться у замороженому стані до завершення бойових дій. - До числа відкладених завдань додасться ремонт доріг, реконструкція інженерних мереж. - Підприємства ЖКГ зазнаватимуть збитковості виробництва послуг через постійне зростання вартості електроенергії, будівельних матеріалів, запчастин і паливо-мастильних матеріалів, що веде до збільшення затрат на обслуговування, які не перекриваються діючими тарифами. - Невжиття заходів із термомодернізації, підвищення енергоефективності призведе до стабільно високого споживання енергоресурсів; - Відсутність модернізації інженерної інфраструктури негативно впливатиме на екологічну ситуацію в громаді та на привабливість громади як місця постійного проживання; - Відсутність системного моніторингу та нагляду за станом атмосферного повітря, водних ресурсів, ґрунтів, посилить рівень екологічного забруднення громади; - Залишатимуть актуальною проблема відсутності рекультивації постпромислових земельних ділянок та просідання ґрунтів через діяльність шахт; - Проблеми поводження з відходами не вирішуються, що спричиняє до погіршення екологічної ситуації на території громади; - Погіршується стан здоров'я населення та можливості отримання якісних медичних послуг	- Покращується динаміка демографії населення у громаді за рахунок зростання кількості новонароджених, повернення місцевих мешканців з-за кордону, інтегрованих у життєдіяльність громади ВПО. Зменшується інтенсивність міграційних процесів в пошуках кращої життєвої перспективи за кордоном; - На території громади створено привабливі інвестиційні умови, у тому числі для розвитку інновацій, самозайнятості, диверсифікації та декарбонізації економіки; - Зменшено негативний вплив діяльності вугледобувних підприємств та териконів на стан довкілля та здоров'я мешканців; - Завдяки вжиттю цілого комплексу заходів та реалізації завдань, передбачених Планом дій, покращено екологічний стан громади – якість атмосферного повітря, повдних та земельних ресурсів, біорізноманіття, стану рекреаційних зон; - Підвищився рівень енергоефективності громади, зменшується рівень споживання енергоресурсів, що позитивно впливає на стан довкілля та здоров'я населення; - Створено умови для надання більш якісних медичних послуг, реабілітації, для заняття спортом, для проведення активного дозвілля; - Модернізовано мережу водопостачання та теплопостачання та зменшено втрати паливно-енергетичних ресурсів; - Підвищено екологічну свідомість та культуру мешканців.

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ ПЛАНУ ДІЙ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

через відсутність фінансових ресурсів для модернізації закладів охорони здоров'я.	
---	--

В основу Плану дій справедливої трансформації закладено активний (стримано-оптимістичний) сценарій розвитку подій. Зокрема, реалізація комплексу завдань, передбачених Стратегічною ціллю С. Чисте довкілля, розвиток зеленої енергетики, а також окремими завданнями Стратегічних цілей А та В (впровадження заходів із переробки териконів, розвиток велотранспорту та «зеленого» транспорту, термомодернізація та підвищення енергоефективності об'єктів інфраструктури та приватного житла мешканців, покращення якості медичних послуг, створення умов для заняття спортом, активного відпочинку) призведе до суттєвого покращення стану довкілля та здоров'я мешканців Червоноградської громади.

Опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення

Зміст звіту про Стратегічну екологічну оцінку сформовано відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку»²⁶.

З огляду на те, що План дій справедливої трансформації Червоноградської громади на період до 2030 року носить стратегічний характер, в першу чергу доречним було використання методів стратегічного аналізу. Перелік та опис застосованих при підготовці Звіту SEO методів наведено у Таблиці 8.2.

Таблиця 8.2. Характеристика методів, застосованих для підготовки Звіту про SEO Плану дій справедливої трансформації Червоноградської громади на період до 2030 року

Вид застосованого методу	Короткий опис
Аналіз контексту стратегічного планування	Проведено аналіз узгодження стратегічних, оперативних цілей і завдань Плану дій із документами державного планування вищого рівня – державними та обласними стратегіями, планами дій, програмами, а також міжнародними зобов'язаннями України, у тому числі у контексті євроінтеграції та набуття чинності Угодою про Асоціацію України та ЄС.
Аналіз поточного стану довкілля	Для дослідження поточного дану здійснювався збір офіційних, статистичних та інших даних із відкритих джерел, аналіз документів, у тому числі стратегій та програм, затверджених Шептицькою міською радою, або виготовлених на її замовлення, аналіз регіональних програм та стратегій, у тому числі Стратегії розвитку Львівської області на період до 2027 року та Звіту про Стратегічну екологічну оцінку Стратегії розвитку Львівської області, Звіту про Стратегічну екологічну оцінку Плану дій справедливої трансформації Шептицького вугільного мікрорегіону до 2030 року.
Загальнонаукові методи дослідження	В ході аналізу використовувалися загальнонаукові методи дослідження – спостереження, вивчення фактів, порівняння, аналізу, синтезу, індукції, дедукції
Метод прогнозування	Використовувався для вивчення ймовірних сценаріїв розвитку подій, впливу наявних факторів на покращення або погіршення наявної ситуації із станом довкілля та умовами для здоров'я населення.
Проведення оцінки впливу	Застосовувався для дослідження впливу тих чи інших факторів на стан довкілля та здоров'я населення.
Метод альтернатив	Метод дозволив здійснити порівняння між існуючими альтернативними сценаріями для більш об'єктивної оцінки та прогнозування ймовірного сценарію справедливої трансформації Червоноградської громади.
SWOT-аналіз	Метод використовувався без складання таблиці SWOT для аналізу сильних і слабких сторін, існуючих шансів та загроз для стану довкілля та здоров'я населення громади.
Оцінка кумулятивних ефектів	Використовувалася для аналізу потенційного сукупного впливу на стан довкілля, в тому числі здоров'я населення, внаслідок реалізації цілей і завдань Плану дій.

²⁶ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>

Серед факторів, що додатково ускладнили проведення стратегічної екологічної оцінки, можна виділити наступні:

- відсутність деяких статистичних відомостей та інших характеристик, зокрема для кожного окремого населеного пункту громади
- відсутність методик, що дозволяють здійснювати довгострокові прогнози впливу Плану дій на довкілля.

9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання Плану дій справедливої трансформації Червоноградської громади на період до 2030 року для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Планом дій справедливої трансформації Червоноградської громади до 2030 року передбачено проводити Моніторинг впровадження Плану дій, який планується здійснювати щорічно шляхом аналізу кількісних та якісних індикаторів, що демонструють рівень досягнення стратегічних та оперативних цілей.

Моніторингу здійснюватиметься із врахуванням Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2020 р. № 1272²⁷.

Моніторинг здійснюється з метою виявлення наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, забезпечення здійснення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування, а також у разі виявлення негативних наслідків, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку, вжиття заходів для їх усунення.

Моніторинг є сукупністю заходів із обліку, збору, аналізу та узагальнення інформації про стан впровадження Плану. Результати моніторингу є основою для здійснення висновків про необхідність перегляду і коригування Плану та стимулювання його реалізації.

1. Зміст заходів для здійснення моніторингу та строки їх виконання

Звіт про результати проведення моніторингу впровадження Плану розглядає Робоча група, узагальнення та формування його тексту здійснює відділ економіки Шептицької міської ради. Інформацію до Звіту про стан реалізації визначених у Плані проєктів та заходів місцевих цільових програм подають Робочій групі головні розпорядниками коштів. Повний текст Звіту підлягає обов'язковому розміщенню на офіційному веб-сайті міської ради.

Звіт про результати проведення моніторингу впровадження Плану включає узагальнену таблицю щодо досягнення визначених індикаторів та висновки у вигляді аналітичної довідки.

Моніторинг здійснюється з метою виявлення наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, забезпечення здійснення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування, а також у разі виявлення негативних наслідків, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку, вжиття заходів для їх усунення.

Здійснення таких заходів забезпечує можливість:

- виявлення наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, а саме вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (на один, три-п'ять, 10-15 років, 50-100 років відповідно), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків;
- запобігання, зменшення та компенсації негативних наслідків, зумовлених виконанням документа державного планування;
- виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

²⁷ Про затвердження Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення. Постанова Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2020 р. № 1272. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1272-2020-%D0%BF#Text>

Впливи виконання документа державного планування на довкілля, у тому числі на здоров'я населення можуть бути виявлені в результаті моніторингу реалізації цілей документа державного планування, які мають прямі наслідки на стан навколишнього середовища, умов життєдіяльності та здоров'я населення. Моніторинг може бути використаний для:

- порівняння очікуваних і фактичних наслідків, що дозволяє отримати інформацію про реалізацію Плану дій;
- отримання інформації, яка може бути використана для удосконалення майбутніх оцінок (моніторинг як інструмент контролю якості СЕО);
- перевірка дотримання екологічних норм, встановлених відповідними органами влади;
- відстеження процесу виконання Плану дій відповідно до ухваленого документа, включаючи передбачені заходи із запобігання, скорочення або пом'якшення несприятливих наслідків.

За результатами щорічного моніторингу кількість індикаторів може бути розширено шляхом включення до моніторингу додаткових показників відповідно до умов реалізації Плану дій.

Моніторинг проводиться згідно з Порядком здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 р. №1272.

Наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 21.12.2022 №265 затверджено Методичні рекомендації щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад. Відповідно до вказаного документа моніторинг проводиться з метою відстеження та аналізу динаміки і структурних змін, що відбуваються у громаді відповідно до стратегічних, оперативних цілей та завдань, визначених у Стратегії.

Для підвищення якості оцінки антропогенного впливу на навколишнє природне середовище та здоров'я населення, прогнозування стану екосистем та досягнення їх екологічної рівноваги необхідно планується проведення лабораторних досліджень стану атмосферного повітря, водних ресурсів, ґрунту. Для цього доцільним є налагодження в громаді системи моніторингу навколишнього природного середовища (повітряний та водний басейни, ґрунт, фізичні фактори впливу) в межах житлової, промислової та рекреаційної зон. Проведення вказаних заходів передбачено завданнями Плану дій.

2. Кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників відповідно до кожного з визначених у звіті про стратегічну екологічну оцінку наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Планом дій передбачені показники для моніторингу досягнення кожної із оперативних цілей Плану дій. Фактори, що додатково ускладнили проведення стратегічної екологічної оцінки, описані у Розділі 8, а саме відсутність деяких статистичних відомостей та інших характеристик, у тому числі через стан війни, проведену адміністративно-територіальну реформу, укрупнення районів, створення територіальних громад, що ускладнило у короткостроковій перспективі збір статистичних даних, зумовили вибір для моніторингу в якості базового та бажаного значення не абсолютні показники, а тенденції до збільшення або скорочення. У Таблиці 9.1 наведено ті показники для Моніторингу впровадження Плану дій, які доцільно використовувати для моніторингу стану довкілля, у тому числі здоров'я населення (знак «↑» означає бажану очікувану тенденцію до зростання показника, знак «↓» - до зменшення).

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ ПЛАНУ ДІЙ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

Таблиця 9.1. Показники (індикатори) моніторингу наслідків виконання Плану дій справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади на період до 2030 року для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Компонент	Індикатори	Одиниці вимірювання	Базові значення (2023-2024)	Проміжне значення 2027	Проміжне значення 2030
Атмосферне повітря	Частка громади у загальному обсязі викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря Львівської області	%	15,3	Тенденція до зменшення	Тенденція до зменшення
	Частка громади у загальному обсязі викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря Львівської області стаціонарними джерелами	%	29,2	Тенденція до зменшення	Тенденція до зменшення
	Частка вугледобувної промисловості у структурі економіки громади	%	40	Тенденція до зменшення	Тенденція до зменшення
Водні об'єкти	Рівень мінералізації притоків шахтних вод	г/л	5-7	Тенденція до зменшення	Тенденція до зменшення
	Кількість очисних споруд	од.	7	Тенденція до збільшення	Тенденція до збільшення
	Рівень зношеності водопровідних мереж	%	75	Тенденція до зменшення	Тенденція до зменшення
	Річний обсяг споживання питної води підприємствами	тис. м³	675	Тенденція до зменшення	Тенденція до зменшення
Земельні ресурси	Загальний об'єм відвалів гірських порід на териконах	млн м³	85 ²⁸	Тенденція до зменшення	Тенденція до зменшення
	Загальна площа териконів	га	270 ²⁹	Тенденція до зменшення	Тенденція до зменшення
	Площа поверхні земель з тенденцією до просідання	км²	90 ³⁰	Тенденція до зменшення	Тенденція до зменшення
	Кількість інвестиційних об'єктів в Реєстрі старопромислових зон (brownfield) придатних для інвестицій	од.	18	Тенденція до збільшення	Тенденція до збільшення
Території з природоохоронним статусом, об'єкти Смарагдової мережі	Наявність комплексного плану просторового розвитку	од.	0	1	1
Рекреаційні зони та культурна спадщина	Кількість пам'яток культури та туристично привабливих об'єктів	од.	18	Тенденція до збільшення	Тенденція до збільшення
Відходи	Щорічний об'єм накопичення відходів на сміттєзвалищі громади	тис. м³	120	Тенденція до зменшення	Тенденція до зменшення
	Кількість майданчиків для збору твердих побутових відходів	од.	120	Тенденція до збільшення	Тенденція до збільшення

²⁸ Дані стосуються усього Шептицького кам'яновугільного басейну

²⁹ Дані стосуються усього Шептицького кам'яновугільного басейну

³⁰ Дані стосуються усього Шептицького кам'яновугільного басейну

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ ПЛАНУ ДІЙ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

	Річна потужність підприємств промислової переробки побутових відходів	тис. т	80	Тенденція до збільшення	Тенденція до збільшення
Клімат	Наявність розробленого та затвердженого Плану дій сталого енергетичного розвитку та клімату	од.	0	1	1
Здоров'я населення	Кількість закладів для занять спортом та покращення здоров'я населення	од.	23	23	25
	Кількість закладів охорони здоров'я	од.	9	9	9
	Кількість вихованців дитячо-юнацьких спортивних шкіл	Осіб на 1000 мешканців	117	119	125
	Частка мешканців, які уклали декларації із сімейними лікарями	%	94	Тенденція до збільшення	Тенденція до збільшення
Екологічне управління	Кількість заходів із впровадження ощадного використання теплової енергії безпосередньо у споживачів	од.	10	Тенденція до збільшення	Тенденція до збільшення
	Щорічна кількість заходів із підвищення екологічної свідомості мешканців, у тому числі серед молоді та школярів	од.	12	Тенденція до збільшення	Тенденція до збільшення

3. Кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Аналіз ймовірних наслідків для довкілля під час реалізації Плану дій вказує на те, що реалізація вказаного документа державного планування призведе до позитивного впливу на стан довкілля та покращить умови для забезпечення здоров'я населення, у тому числі передбачається позитивний вплив на стан атмосферного повітря, водних об'єктів, земельні ресурси, біорізноманіття, рекреаційні зони, систему управління відходами, а також здоров'я населення та інфраструктуру забезпечення його життєдіяльності.

У випадку якщо в результаті здійснення моніторингу реалізації Плану дій будуть виявлені додаткові фактори впливу на довкілля та здоров'я населення, перелік індикаторів моніторингу, у тому числі кількісні та якісні показники, може бути доповнений додатковими індикаторами, які дозволять об'єктивно оцінити та відстежити зміни.

4. Методи визначення кожного із показників, які дають змогу швидко та без надлишкових витрат їх вимірювати

В ході реалізації Плану дій будуть відстежуватись екологічні загрози для довкілля шляхом спостережень та збору наявних статистичних та звітних даних про стан довкілля, про наслідки для довкілля та здоров'я населення, які виникли за результатом реалізації передбачених у Плані дій завдань, скерованих на досягнення стратегічних цілей та бачення Плану дій. Отримані показники будуть проаналізовані та об'єктивно оцінені шляхом порівняння наявних значень з нормативними значеннями (встановленими нормативно-правовими актами) та/або з цільовими значеннями (визначеними у Звіті про стратегічну екологічну оцінку документа державного планування).

Додатково слід відзначити, що самі завдання плану дій передбачають заходи щодо введення нових заходів щодо моніторингу стану довкілля. Зокрема, це передбачено завданнями Стратегічної цілі С – С.1.2. Впровадження системного контролю за якістю повітря, С.1.3. Впровадження системного контролю за якістю води і ґрунтів, С.2.2. Енергомоніторинг. В результаті реалізації цих завдань ймовірно будуть отримані додаткові можливості для здійснення поглибленого моніторингу стану окремих компонентів довкілля, зокрема, якості атмосферного повітря, водних та земельних ресурсів та енерговитрат.

5. Періодичність вимірювання показників, проведення їх аналізу та співставлення із цільовими значеннями

Відповідно до статті 17 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» моніторинг наслідків виконання документа державного планування, у тому числі для здоров'я населення, оприлюднюється один раз на рік органом виконавчої влади, який є відповідальним за розроблення документа державного планування та здійснює загальне керівництво і контроль за його виконанням, на своєму офіційному веб-сайті у мережі Інтернет, який вносить звіт до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки та у разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживає заходів для їх усунення. Відтак вимірювання показників, проведення їх аналізу та співставлення із цільовими значеннями буде здійснюватися не рідше одного разу на рік.

6. Засоби і способи виявлення наявності або відсутності наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, з урахуванням можливості виявлення негативних наслідків виконання документа державного планування, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку, включають:

- порівняння очікуваних і фактичних наслідків, що дозволяє отримати інформацію про вплив реалізації документа державного планування на довкілля, в т. ч. здоров'я населення;
- отримання інформації, яка може бути використана для удосконалення майбутніх оцінок (моніторинг як інструмент контролю якості CEO);
- перевірка дотримання екологічних норм, встановлених відповідними органами влади;
- відстеження процесу виконання документа державного планування відповідно до ухвалених в ньому цілей та завдань, включаючи передбачені заходи із запобігання, скорочення або пом'якшення несприятливих наслідків для довкілля, в т. ч. здоров'я населення.

У разі виявлення систематичних відхилень від гігієнічних нормативів складових довкілля необхідно передбачають здійснювати аналіз захворюваності населення громади з метою виявлення негативного впливу факторів навколишнього середовища на здоров'я населення, використовуючи в тому числі статистичні дані.

У разі коли під час здійснення моніторингу виявлено не передбачені звітом про стратегічну екологічну оцінку негативні наслідки реалізації Плану дій справедливої трансформації Червоноградської громади для довкілля, у тому числі для здоров'я мешканців громади, Шептицька міська рада вживає заходів для їх усунення, а також розглядає пропозиції щодо внесення змін до Плану дій для запобігання подібним негативним наслідкам у майбутньому. У разі внесення суттєвих змін до Плану дій вони підлягають стратегічній екологічній оцінці.

Шептицька міська рада протягом п'яти робочих днів з дня затвердження Плану дій справедливої трансформації Червоноградської громади розміщує на своєму офіційному веб-сайті та вносить до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки затверджений План дій, рішення про його затвердження, заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання Плану дій, і письмово повідомляє про це орган, зазначений у статті 6 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

План дій справедливої трансформації Червоноградської громади на період до 2030 року не містить конкретних заходів здійснення господарської діяльності, які можуть мати значний вплив на довкілля сусідніх держав, і які потребують надання документів дозвільного характеру на їх провадження, а також не визначає місцезнаходження, розміру, потужності або розміщення ресурсів. Відтак Стратегічна екологічна оцінка Плану дій не передбачає проведення транскордонних консультацій щодо ймовірних наслідків від її реалізації для довкілля, в тому числі здоров'я населення, сусідніх країн.

11. Резюме нетехнічного характеру інформації

1. За підсумками стратегічної екологічної оцінки підготовлено «Звіт про стратегічну екологічну оцінку Плану дій справедливої трансформації Червоноградської міської громади на період до 2030 року» у відповідності до затверджених наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 р. № 296 Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування та наказом Міністерства екології та природних ресурсів України №260 від 18.07.2019 року «Про внесення змін до Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування».
2. Червоноградська міська територіальна громада є пілотною вугільною територією в Україні, яка першою проходить процес справедливої трансформації. Це передбачає необхідність планування комплексу заходів спрямованих на диверсифікацію локальної економіки, зменшення її залежності від вугледобутку, соціальну адаптацію мешканців до змін, збереження довкілля та відновлення екологічної рівноваги.
3. Вугледобувна галузь потребує використання значної кількості працівників, що створює значні ризики залежності для бюджету громади, обмежує потенційний розвиток нових індустрій, які потребують відповідних кадрів. Слабкі сторони громади в поєднанні з ризиками повномасштабної війни стримують залучення інвестицій у нові сектори економіки. Малий та середній бізнес в громаді демонструє незначні показники розвитку і поки не може забезпечити економічну та фінансову стабільність для громади. Екологічна шкода, яку громаді завдає вугільна галузь станом на сьогодні настільки значна, що вирішення екологічних проблем громади можливе лише із залученням бюджетів вищих рівнів та коштів міжнародної технічної допомоги. Комплексне та послідовне вирішення вищезазначених проблем є метою Плану справедливої трансформації Червоноградської міської територіальної громади.
4. План дій справедливої трансформації Червоноградської громади на період до 2030 року спрямований на досягнення трьох пріоритетів - А) Диверсифікована економіка громади на засадах розвитку нових інноваційних кластерів замкнутого циклу, декарбонізації. Б) Сучасна, комфортна соціальна інфраструктура та енергоефективна система життєзабезпечення громади. В) Чисте довкілля, розвиток зеленої енергетики.
5. План дій справедливої трансформації Червоноградської громади на період до 2030 року узгоджується з іншими стратегічними документами національного і регіонального рівнів, включаючи Державну стратегію регіонального розвитку, Енергетичну стратегію України, Державну екологічну політику (Стратегію), Стратегію екологічної безпеки України, Водну стратегію України, Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища, Національний план управління відходами, Національний план з енергетики та клімату, Стратегію низьковуглецевого розвитку України, Концепцію Державної цільової програми справедливої трансформації вугільних регіонів України, а також Стратегію розвитку Львівської області. Це дозволяє забезпечити послідовність та ефективність впровадження трансформаційних заходів через структурні зміни, які включають розвиток нових галузей, підвищення якості життя та захист навколишнього середовища. Успішна реалізація плану залежить від ефективної співпраці з місцевими органами влади, бізнесом, громадськими організаціями та міжнародними партнерами.
6. План дій справедливої трансформації Червоноградської громади на період до 2030 року визначає 53 стратегічні проблеми для розвитку та справедливої трансформації Червоноградської громади, із них у сфері екології, збереження та захисту довкілля і здоров'я населення окреслено наступні: негативний вплив вугледобувних підприємств та териконів на стан довкілля та здоров'я населення, монопрофільність економіки громади та залежність від вугледобувної промисловості, низька якість медичного обслуговування, недостатність якісних просторів для відпочинку (парки, зони відпочинку, інфраструктура якісного дозвілля), недостатність просторів для здорового способу життя та оздоровлення (басейн, реабілітаційний центр), низький рівень впровадження енергоефективних проєктів в житлово-комунальній сфері громади,

Неефективна система поводження із ТПВ, наявність стихійних сміттєзвалищ; відсутність системи переробки ТПВ та роздільного збору сміття, відсутність системного екологічного контролю за якістю довкілля на території громади, поганий стан довкілля через забруднення повітря, ґрунтів, води; високий рівень викидів CO², забруднюючих речовин від промисловості та житлового сектору, відсутність місцевих стимулів розвитку відновлювальних джерел енергії, недовіра та неготовність інвестувати в галузь, низький рівень екологічних знань і екологічної культури населення громади, низький рівень знань з питань енергоефективності та енергозбереження у населення громади, відсутня система муніципального енергоменеджменту та енергомоніторингу, відсутній розроблений та затверджений План дій сталого енергетичного розвитку і клімату, низький рівень залучення альтернативних джерел енергії в економіку та енергетику громади.

7. Цілі та завдання Плану дій спрямовані на вирішення у значній мірі зазначених у пункті 6 проблем, в цілому реалізація Плану дій сприятиме покращенню стану довкілля та здоров'я населення.
8. Особливо важливими з екологічної точки зору є завдання стратегічної цілі А щодо декарбонізації місцевої економіки, впровадження заходів переробки териконів, завдання стратегічної цілі В щодо покращення якості медичних послуг та створення умов для здорового способу життя та завдання стратегічної цілі С – впровадження моніторингу за станом довкілля, підвищення екологічної свідомості мешканців, перехід на альтернативні та відновлювальні джерела енергії, вирішення проблем із сортуванням та переробкою сміття, ліквідація стихійних сміттєзвалищ, рекультивація ґрунтів на промислових ділянках, збереження екосистеми громади, створення нових рекреаційних зон, заходи протидії просіданню ґрунтів.
9. У Звіті СЕО проведена оцінка потенційних кумулятивних впливів запланованих завдань Плану дій на окремі компоненти навколишнього середовища (повітря, вода, ґрунти, біорізноманіття, соціально-економічне середовище). Проведений аналіз виявив потенціал для позитивного впливу Плану дій на навколишнє середовище та здоров'я населення. Водночас були проаналізовані потенційні негативні наслідки, що можуть виникнути внаслідок реалізації окремих завдань. З метою запобігання, мінімізації та пом'якшення потенційних негативних наслідків запропонована низка заходів, які доповнюють завдання Плану дій в частині посилення екологічної складової.
10. У ході здійснення СЕО були розроблені пропозиції щодо моніторингу екологічних впливів, пов'язаних з реалізацією Плану дій. Моніторинг охоплює спостереження за джерелами і факторами антропогенних впливів та за ефектами, які спричиняються цими впливами у довкіллі. Для спостереження за здійсненням завдань Плану дій та оцінки їх виконання обрані індикатори стану атмосферного повітря, водних ресурсів, озеленення, енергозбереження, поводження з відходами, здоров'я населення та розроблені додаткові екологічні індикатори до оперативних цілей, які мають пряме відношення для довкілля та здоров'я людей.
11. Реалізація Плану дій з великою мірою вірогідності не повинна призвести до виникнення нових негативних впливів на довкілля, та здоров'я населення, але за умови повного фінансування та забезпечення виконання завдань Плану дій та виконання додаткових запропонованих у СЕО заходів, які мають екологічну спрямованість.
12. Транскордонні наслідки внаслідок реалізації Плану дій для довкілля, у тому числі для здоров'я населення не очікуються.

Експерт з питань стратегічного планування

Микола КРАТ

